

Xivono

Xivono xa Armscor i ku va Nhlangoana wa ntiyiso wa Afrika Dzonga lowu tekeriwaka enhlokweni laha kaya na le misaveni hinkwayo tanihi khokho ra kahle ra xithekiniki eku xaveni matlharhi no nyika vukorhokeri byo seketela.

Xikongomelo

Xikongomelo xa Armscor i ku fikelela ku xava, ku hlayisa no hangalasa swilaveko swa Ndzawulo ya Vusirheleri ya Afrika Dzonga na tikhasimende tin'wana ku ya hi swithavathavana swa vusirheleri, swixavisiwa leswi fanaka na vukorhokeri. Armscor yi hlayisa vuswikoti bya tindlela na tithekinoloji no tlakusa vumaki bya laha kaya lebyi fambelanaka na vusirheleri.

Vuxokoxoko bya nhlangoana

Armscor i huvo ya nawu. Holobye wa Vusirheleri i Mulawuri Nkulu loyi a nga na Vutihlamuleri bya Armscor. Vufambisi na vulawuri bya Armscor byi le mavokweni ya Huvo ya Valawuri, loko hi le tlhelo mafambiselo ya siku na siku byi ri emavokweni ya Huvo ya Vafambisi. Eku humeleriseni mintirho Armscor yi tumbuluxe no hlayisa vuswikoti na tithekinoloji leswi lavekaka ku humelerisa mintirho ya yona, ku fana na tindlela leti faneleke ta nongonoko wa mafambiselo, nongonoko wo Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP), vufambisi bya tiphrojeke ta thekinoloji na switirhisiwa swa maendlelo.

Armscor tanihi muyimeri wo xava

Armscor yi xavela Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) swithavana swa vusirheleri kusuka na swiyenge swihi na swihi swa Mfumo leswi nga lavaka vukorhokeri byo tano, ku fana na Mintirho ya Maphorisa ya Afrika Dzonga (SAPS). Ntirho wo xava wa Armscor wu landzelela hinkwawo magoza laya faneleke ku tekiwa ku enerisa swithavana, switirhisiwa kumbe vukorhokeri lebyi faneleke ku tirhisiwa hi tikhasimende kumbe ku seketela swilaveko swa khasimende. Magoza lawa ya katsa ndzavisiso wa matirhelo wa nkarhi wo leha, xilaveko xa mapulanelo, ku tumbuluxiwa no hluvukisiwa ka thekinoloji, vukhavisu na nhluvukiso wa swixavisiwa na tindlela leti kongomaneke eka vumaki no endla swixavisiwa leswi vupfeke na tindlela leti fikelelaka swilaveko swa mutirhisi. Ntirho wo xava wu nga aviwa hi vuenti eka mune wa swiyenge leswi landzelaka: mafambiselo yo xava michini, mafambiselo yo xava, mafambiselo ya swixavisiwa swa michini na mafambiselo yo xava thekinoloji.

Minkoka

Hi tshembhela eka swiyimo swa xiyimo xa le henhla no tiyimisela eka ku tirhela erivaleni eka ndzingano wa mintirho na vutihlamuleri

2 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Armscor yi tshembha leswaku minkoka ya ona yi vumba masungulo ya hilaha yi fambisaka ntirho wa yona. Hi tshembhela eka swiyimo swa le henhla naswona hi tiyimiserile eka ku tirhela erivaleni eka ndzingano wa mintirho na vutihlamuleri. Hi tiboha ku tinyiketela eka minkoka leyi landzelaka: ku rhangela tanihi xikombiso, ku susumetiwa hi mbuyelo, ku kongoma eka tikhasimende, nhlaysiso no hlonipha van'wana, ku tirha kahle, ntirhisano na vutshembheki.

Arm Scor yi tumbuluxe no hlayisa vuswikoti na tithekinoloji leswi lavekaka ku hetisisa Ntirho wa yona wo xava ku ya hi magoza laya lavekaka ku tekiwa ku enerisa xilaveko xa swithavatlhavana, switirhisiwa kumbe vukorhokeri byo tirhisiwa hi khasimende kumbe eku seketeleni swilaveko swa khasimende.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **3**

Arm Scor, hi ku engetela, yi tlhela yi endla mintirho leyi landzelaka:

- Tiyisisa nkoka;
- Ku Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP); na
- Mafambiselo ya switirhisiwa swa maendlelo.

Mafambiselo ya switirhisiwa swa maendlelo swi le mavokweni yan'wana, Arm Scor Business (PTY) Limited.

Ku fikilela ntirho lowu, Arm Scor Business yi vumbiwile hi mintlawu minharhu, ku nga:

- Nhlango ra Sayense na Thekinoloji ya Vusirheleri, leri rhurhelaka ndzavisiso na switirhisiwa swa nhluvukiso;
- Senthara yo Kambela no Hlela, leyi nga na vutihlamuleri byo nyika vukorhokeri byo kambela no hlela eka masocha na le ka vaaka tiko; na
- Nseketelo wa Vusirheleri, lowu nga na vutihlamuleri byo cukumeta swithavatlhavana, mafambiselo ya xivumbeko na mafambiselo ya mahungu

Mafambiselo ya switirhisiwa swa matirhelo swi le mavokweni ya khamphani yin'wana.

Vuxokoxoko bya nhlango *byi* *ya emahlweni*

4 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Arm Scor i Nhlango ra Mfumo wo xava swithavatlhavana swa vusirheleri no tirha ku ya hi milawu ya tiko leri nga le ku cinceni nkarhi na nkarhi loku rhangeriweke hi Mfumo. Mbango wa Vusirheleri laha Arm Scor yi tirhaka kona na wona wule ku cinceni laha wu nga na swihlawulekisi, exikarhi ka swona ku nga na swilo swin'wana, ku hlango isiswa ka vumaki, nhlamuselo ya mintirho yintshwa leyi kumekaka laha minhlango yi faneleke ku langutisisa laha yi nga na vuswikoti swinene, no fananisa no vumba mintirhisano ku endlela ku tirhisa matimba ya minhlango ku humelela.

Ku cinca ka nhlango wo fana na Arm Scor ku lave ku fana na loku humeleleke etikweni laha wu kumekakaka kona. Tanihi leswi Afrika Dzonga yi cinceke, ngopfu-ngopfu loko ku yiwa eka nhlawulo wa xidemokrasi hi 1994, kutani na Arm Scor yi cincile ku cinca loku Arm Scor ku hlango isiwile na xilaveko xo sirhelela vunene na vutifumi bya tiko ra hina, emoyeni, elwandle na le misaveni, kambe mhaka ya nkoka i ku sirhelela xidemokrasi lexi vaaka-tiko va Afrika Dzonga va tiphinaka hi xona. Leswi swi kombisiwa eka tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri leti hetisisiweke.

Xa nkoka, ntirho wa Arm Scor a wu khumbhiwi kumbe ku va wu nga lemukiwi eka mintlhontlho yo cinca leyi nga swihlawulekisi swa nhluvukiso wa swa matimu laha tikweni xikan'we na ntshikilelo wa misava wa tipolitiki ta misava ta ikhonomi, swilaveko swa vusirheleri swa misava, na swilaveko swa hlayisa ku rhula laha tiko nkulu ra Afrika na misava hinkwayo eku seketeleni Pholisi ya Matiko mambe ya Afrika Dzonga na ntirho wa nkoka tanihi xirho xa Nhlango wa Matiko.

Hinkwaswo leswi humelelaka swi ya emahlweni swi tisa ntlhontlho wo nyanyula eka Arm Scor loko yi ta seketela vumaki ku fikelela xiphemu xa vunene. Arm Scor yi ta ya emahlweni ku tirhela

vumaki hi ndlela ya kahle yo tiyimisela. Sweswi nseketelo lowu Armscor yi wu nyikaka vumaki wu tikomba eka mafambiselo ya phrojeke, ndzavisiso, nkambelo, vuleteri na nhluvukiso. Hi ntolovelo, eka mbango lowu cincaka tindhawu leti ta nseketelo ti le ku kambisisiweni sweswi hi mavonelo yo veka kahle Nhlango leswaku wu ta yisa emahlweni ntirho wa wona wa nkoka loko wu ri karhi wu tirhisa ntirhisano ku phakela vukorhokeri laha wu humeleleke swinene na leswi wu tiviwaka ngopfu hi swona. Minhluvukiso yin'wana yo tala yi endliwile hi nkarhi wo langutisa hi vuntshwa, laha hinkwaswo a swi ri xiphemu xo humelerisa ntirho wa Armscor lowu langutisisaka eka ntlhontlho lowu yaka emahlweni wa tindlela wo hundzuluxa Nhlango ku langutisa hi vuntshwa eka ntirho wa wona wa nkoka tanihi xiyenge xo xava xa mfumo.

Xiviko xa Mutshama-xitulu

Ntirho wa Armscor a wu khumbhiwi kumbe ku va wu nga lemukiwi eka mintlhontlho yo cinca loku nga swihlawulekisi swa nhluvukiso

Dr. PS Molefe

Mutshama-xitulu-Amscor

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **5**

Ntirho wa Armscor

Sweswi Armscor yi tsavula ntirho wa yona kusuka eka Nawu wa Armscor (Nawu wa 51 wa 2003), lowu vulaka leswaku swikongomelo swa Armscor i ku fikelela swilaveko swa swithavathavana swa vusirheleri swa Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) kahle, hi ku tirheka no hlayisa mali, no fikelela thekinoloji ya vusirheleri, ndzavisiso na nhluvukiso, vuhleri no kambela bo kambela swilaveko swa Ndzawulo ya Vusirheleri hi ndlela ya kahle, yo hlayisa mali. Tanihi leswi boxiweke nkarhi lowu hundzeke, Armscor a yi vumbiwe hi ndlela leyi a yi endla mintirho yimbirhi leyikulu, ku nga ku xava na migingiriko o karhi ya bindzu. Khabinete yi bohe leswaku ku fanele ku hambanisiwa exikarhi ka migingiriko yo xava ya SANDF na migingiriko ya bindzu ra vusirheleri. Tanihi mbuyelo wo lulamisa Armscor, Nawu wa Armscor 2003 (tanihi lowu cincaweke) wu nga langutisiwa hi vuntshwa kumbe wu herisiwa hi nkarhi lowu faneleke ku ya hi tindlela ta Palamente.

Mbalango wa lembe

Ku cincywa ka Armscor

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona wu vile na ku cinca eka Armscor tanihi leswi lerisiweke hi Holobye wa Vusirheleri. Tanihi leswi vikiweke eku sunguleni, ku cinca loku ku langutisa ku hlanganisa ndzavisiso, xikambelo no hlela vuswikoti bya Armscor, CSIR na Denel eka DERI yintshwa (Vandla ra Vuhleri na Ndzavisiso wa Vusirheleri). Ku cinca ku tlhela ku lava ku langutisa hi vuntshwa Armscor eka ntirho wa yona tanihi nhlango wo xava swithavathavana swa vusirheleri.

Huvo ya valawuri ya Armscor yi amukela leswaku leswaku swilaveko swa sweswi na leswi taka swa Ndzawulo ya Vusirheleri na ku koteka ka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri swi hlamusela ku kongoma hi vuntshwa ka switirhisiwa swa Armscor na ku lulamisa hi vuntshwa nhlango leswaku yi ta kota ku phakela kahle no olova ku ya hi ntirho wa yona. Kutani Armscor yi seketela hi xitalo matshalatshala ya Hofisi ya Holobye ya Vusirheleri na Ndzawulo ya Vusirheleri, no tiva leswaku Armscor leyi lulamisiweke hi vuntshwa hi migingiriko yo antswa no kongomisa hi vuntshwa mintirho swi nga antswa ntsena mphakelo wa vukorhokeri.

Sweswi Armscor yi kuma ntirho wa yone ku suka eka Nawu wa Armscor (Nawu wa 51 wa 2003)

Tanihi mbuyelo wo lulamisa hi vuntshwa wa Nawu wa Armscor 2003 wu nga langutisiwa hi vuntshwa kumbe wu herisiwa.

Ku cinca swi lava ku langutisisa hi vuntshwa eka ntirho wa nhlango wo xava swithavathavana swa vusirheleri.

Hi ku longoloxa migingiriko no langutisa hi vuntshwa eka ntirho wa Armscor swi nga antswisa ntsena mphakelo wa vukorhokeri bya yona.

Ntirho wa Armscor

Sweswi Armscor yi tsavula ntirho wa yona kusuka eka Nawu wa Armscor (Nawu wa 51 wa 2003), lowu vulaka leswaku swikongomelo swa Armscor i ku fikelela swilaveko swa swithavathavana swa vusirheleri swa Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) kahle, hi ku tirheka no hlayisa mali, no fikelela thekinoloji ya vusirheleri, ndzavisiso na nhluvukiso, vuhleri no kambela bo kambela swilaveko swa Ndzawulo ya Vusirheleri hi ndlela ya kahle, yo hlayisa mali. Tanihi leswi boxiweke nkarhi lowu hundzeke, Armscor a yi vumbiwe hi ndlela leyi a yi endla mintirho yimbirhi leyikulu, ku nga ku xava na migingiriko o karhi ya bindzu. Khabinete yi bohe leswaku ku fanele ku hambanisiwa exikarhi ka migingiriko yo xava ya SANDF na migingiriko ya bindzu ra vusirheleri. Tanihi mbuyelo wo lulamisa Armscor, Nawu wa Armscor 2003 (tanihi lowu cinciveke) wu nga langutisiwa hi vuntshwa kumbe wu herisiwa hi nkarhi lowu faneleke ku ya hi tindlela ta Palamente.

Mbalango wa lembe

Ku cinciva ka Armscor

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona wu vile na ku cinca eka Armscor tanihi leswi lerisiweke hi Holobye wa Vusirheleri. Tanihi leswi vikiweke eku sunguleni, ku cinca loku ku langutisa ku hlanganisa ndzavisiso, xikambelo no hlela vuswikoti bya Armscor, CSIR na Denel eka DERI yintshwa (Vandla ra Vuhleri na Ndzavisiso wa Vusirheleri). Ku cinca ku tlhela ku lava ku langutisa hi vuntshwa Armscor eka ntirho wa yona tanihi nhlango wo xava swithavathavana swa vusirheleri.

Huvo ya Valawuri ya Armscor yi amukela leswaku leswaku swilaveko swa sweswi na leswi taka swa Ndzawulo ya Vusirheleri na ku koteka ka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri swi hlamusela ku kogoma hi vuntshwa ka switirhisiwa swa Armscor na ku lulamisa hi vuntshwa nhlango leswaku yi ta kota ku phakela kahle no olova ku ya hi ntirho wa yona. Kutani Armscor yi seketela hi xitalo matshalatshala ya Hofisi ya Holobye ya Vusirheleri na Ndzawulo ya Vusirheleri, no tiva leswaku Armscor leyi lulamisiweke hi vuntshwa hi migingiriko yo antswa no kongomisa hi vuntshwa mintirho swi nga antswisa ntsena mphakelo wa vukorhokeri.

Sweswi Armscor yi kuma ntirho wa yone ku suka eka Nawu wa Armscor (Nawu wa 51 wa 2003)

Tanihi mbuyelo wo lulamisa hi vuntshwa wa Nawu wa Armscor 2003 wu nga langutisiwa hi vuntshwa kumbe wu herisiwa.

Ku cinca swi lava ku langutisisa hi vuntshwa eka ntirho wa nhlango wo xava swithavathavana swa vusirheleri.

Hi ku longoloxa migingiriko no langutisa hi vuntshwa eka ntirho wa Armscor swi nga antswisa ntsena mphakelo wa vukorhokeri bya yona.

6 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona xileriso xa mpapfarhuto xa hofisi ya Holobye xi lulamisiwile eka ku longoloxiwa hi vuntshwa ka Armscor tanihi Vandla ra Mfumo ra 3A eka xedulu eku seketeleni Xiyenge xa 1 xa swilaveko swa swithavathavana swa vusirheleri eka Ndzawulo ya Vusirheleri na timhaka leti fanaka, na swona swi hlamuseriwe Armscor. Ku ya hi xileriso lexi xa hofisi ya Holobye, eka lembe ximali lerintshwa Armscor yi ta va na ku cinca lokukulu, na DERI yintshwa na nhlango lowu tumbuluxiweke wu tirhisa vito rintshwa.

Mhaka ya nkoka na ntirho wa nhlangoano wuntshwa, ku ta va ku xava switlhavatlhavana swa vusirheleri no swi kuma, na mimbuyelo hinkwayo ya Ndzawulo ya Vusirheleri na Riphabliki ra Afrika Dzonga. Hi ku langutisa mahlelelo lawa na ku vona leswaku ku na ku simekiwa ka kahle ka ku cinxa loku, tikomiti timbirhi to rhangela – yin'wana na yin'wana yi ri na mintlawa yo tirha – yi tumbuluxiwile eka tindhawu leti langutisiweke leti nga ta khumbheka hi ku cinca loku nga ta endliwa. Lembe ximali lerintshwa ri ta vona nsusumeto lowu yaka emahlweni eka migingiriko yo simekiwa eka ku cinciwa ka Armscor.

Tiphakeji ta Ndlela ya Vusirheleri (TiSDP)

Hi lembe leri ku vulavuriwaka hi rona Armscor yi yile emahlweni ku kombisa ku tiyimisela ka yona na nseketelo eka DOD na vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri hi ku angarhela. Ku na swo tala leswikulu leswi fikeleriweke eka mafambiselo ya xiphrofexini yo xava ya Armscor, hambu leswi ku hungutiweke mpimanyeto wa vusirheleri na switirhisiwa swa vatirhi. Swikepe swo nyupela swinharhu leswo sungula leswi odiweke, SAS 'Manthatasi, xi xaviwe eKiel, Jarimani, hi Hukuri 2005. Edzhaku ka vuleteri bya xiyimo xa le henhla xikepe xo nyupela xi sukile elwandle ra le Jarimani hi Nyenyenyana 2006 eka rendzo ro sungula ku ya eAfrika Dzonga, xi fika eSimon's Town hi ti 7 Dzivamisoko 2006. Swikepe swinharhu swa nyimpi leswi saleke eka swa mune, SAS Isandlwana, SAS Spioenkop na SAS Mendi, swi xaviwe no nyikiwa Vuthu ra le matini ra SA tanihi swikepe swa nyimpi hi Mawuwana 2006, Nyenyenyana 2007 na Nyenyankulu 2007 hi ku landzelana. Leswi swa amukeriwa ku engetela ku tidzunisa na ntsako eka Vuthu ra le matini ra SA leri nga na matimba na vuswikoti bya SANDF ku va yi kota ku endla mintirho ya yona.

Xiviko xa Mutshama-xitulu *xi ya emahlweni*

Xikongomelo nkulu na ntirho wa nkoka wa nhlangoano lowuntshwa, ku ta va ku kuma no xava Swikepe swinharhu swa nyimpi leswi saleke eka swa mune swi xaviwe no nyikiwa Vuthu ra le matini ra SA tanihi swikepe swa nyimpi

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **7**

Xiviko xa CEO na xiviko xa maxavelo swi kombisa vuxokoxoko byo angarhela bya tiphakeji ta ndlela ya vusirheleri

Mafumelo ya nhlangoano

Armscor yi tshikilela eka mafumelo ya nhlangoano naswona yi yile emahlweni ku teka magoza ku landzelela swilaveko eka mhaka leyi. Wun'we wa mintirho yo fananisa leyi valawuri va Armscor va faneleke ku yi landzelela i xilaveko xo paluxa ntlimbano lowu vaka kona exikarhi ka ku tsakela ka mulawuri na ku tsakela ka Armscor. Armscor yi swi endlile swi va xilaveko ntseno eka valawuri ku paluxa ku tsakela ka vona, kambe yi tlhele yi hundzisela xilaveko lexi eka vatirhi va yona.

Ku paluxa loku hinkwako i ka nkoka eka nhlangoano wo fana na Armscor, laha Huvo ya Valawuri yi endlaka mintirho mimbirhi, ku nga ku lawula timhaka ta Armscor na ku tirha tanihi huvo yo thendara ya switlhavatlhavana swa vusirheleri ya Ndzawulo ya Vusirheleri. Ku engetela eka swilaveko swo paluxa, Huvo ya Valawuri yi ava vutihlamuleri byo karhi na mintirho eka tikomiti tinharhu – Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi, Komiti ya Xiyenge xo Thola na Komiti Nkulu – leswi tisaka ntalo eka migingiriko ya Huvo. Komiti yin'wana na yin'wana yi rhangeriwa hi

mulawuri la nga ri ki na xitulu loyi a nga na ntokoto wo hlawuleka na vutivi byo rhangela komiti leyi faneleke.

Ku endlela ku vona leswaku ku na ku antswiswa kuya emahlweni eka timhaka ta mafumelo ya nhlango, Armscor, hi ku pfuniwa hi Vandla ra Valawuri, ku kondletela vuleteri bya nkarhi na nkarhi bya vafambisi na Huvo. Hi ku tirhisa Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi Huvo yi tshama yi veke tihlo eku y hleleni no fambisa no sivela tinghozi leti langutaneke na nhlango. Armscor yi nghenelela eka mintolovelo yo antswa ya mafumelo ya nhlango naswona loko swi koteka yi landzelela tikhodi ta matirhelo ya kahle ya nhlango. Ntirho wo langutisa leswi tluriweke hi Huvo hi nkarhi wa ku cinca ka nhlango swi vekiwe erivaleni. Leswi swi vile swa nkoka ku endlela leswaku Huvo yi va na vutshembheki eka endlelo ro xava hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona. Xa nkoka swinene Huvo yi lava ku vona leswaku nhlango wuntshwa wu ta tirha kahle na leswaku wu na vutshembheki, vuphrofehini na ntiyiso leswi nga swa nkoka eka ntirho wo karhata wo xava. Ku ya hi leswi, ndlela ya mafumelo laya nyikaka ntshamiseko eka vanghenisi va xandla ya boha.

*Armscor yi endla vuleteri bya nkarhi na nkarhi bya Vafambisi na Huvo
Ntirho wo langutisa leswi tluriweke hi nkarhi wa ku cinca swi vekiwe erivaleni ku vona leswaku ku na vutshembheki eka endlelo ro xava.
Ku tiyisisa ko tiya ku vekiwa eka mafumelo ya nhlango*

8 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Hi lembe leri mpfuxeto wu endliweke hi rona ku vile na mintlhontlho na ntalo wa Huvo na Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi ku suka eka ku tshika ntirho ka Xirho xa Huvo leswi vangiwewe hi ku thoriwa ka yena eka xivandla xa feme ya tinkota laha milawu ya yona yi nga pfumeriki ku va vatirhisani va tirha tanihi swirho eka Tihuvo ta Tikhamphani leti va nga fanelaka ku ti kabela eka swa tinkota. Ntlhontlho wun'wana wu vangiwile hi ku hela ka nkarhi wo tirha eka swirho swin'wana na mhaka ya leswaku a va siveriwa hi nawu ku tirha ku tlula minkarhi mimbirhi.

Mpimo lowu wu fikeleriwile hi ku nghenelela loku katseke ku thoriwa ka swirho swo tala swa huvo eka Komiti ya Tinkota na mafambiselo ya Tinghozi. Ku nghenelela loku ku endliwile loko swi ve erivaleni eka Huvo leswaku swi ta tika swinene ku koka rinoko eka swirho swintshwa swa Huvo na le ka komiti leyi loko nhlango wu ri eka mhaka ya ku cinca. Ntlhontlho lowu wu ta ya emahlweni eka lembe ximali lerintshwa. Hambiswiritano, Huvo yi ve na ntshembho wa leswaku yi veke endlelo ra kahle ra nseketelo ku humelerisa vuhleri bya tinkota na ntirho wa mafambiselo ya tinghozi hambiswiritano leswi ku yi lahlekeriweke hi swirho swin'wana.

Hikwalaho ka ku cinca ka xivumbeko xa ntirho wa nhlango, mhaka ya nkoka yi langutisiwe eka ku twisisa ku cinca no tirha hi ku tiyimisela eka ku fikelela xikongomelo lexi. Ku fika sweswi, ku langutisiwe leswaku Ntshikilelo wa Vanghenisi va Xandla eka lembe leri langutisiwaka na lembe ximali lerintshwa swi nga va swi nga ri swa nkoka na leswaku nhlango wu fanele ku langutisisa eka xiyimo xa ntwanano wa vukorhokeri exikarhi ka Armscor na Ndzawulo ya Vusirheleri ku pima matirhelo.

Xiyimo xa Ndzingano wa Vatirhi

Ndzingano wa vatirhi ka ha ri mhaka leyi tekeriwaka enhlokweni eka ajenda ya Armscor. Loko ndzima yin'wana yi endliwile, ka ha ri na mintlhontlho yo tala. Vatirhi va vantima a va endla 41% loko va fananisiwa na 28% ya vatirhi hinkwavo hi 2001. Hambiswiritano, swi ri kahle, ku fikelela loku a ka ha salele endzhaku eka ku humelela loku a ku vekiwile ka 88% loku laveka ku kombisa nhlamuselo ya tindhawu ta tiko eka natlo wa vanhu lava gingirikaka eka swa ikhonomi. Hambiswiritano, ndzi tsakile ku vika leswaku nhungu wa vanhu va sweswi va Huvo ya Valawuri yi vumbiwa hi nhlayo leyi nga riki hansi ka ntlhanu wa wa swirho swa varhangeri va vantima va laha tikweni ku suka eka timheho hinkwato. Hi laha swi fanaka, hi hete lembe leri hi ri na CEO ya

muntima, mune wa TiMininjhere wo Angarhela ta vantima na muntima un'we wo Khomela Mininjhere wo Angarhela eka Huvo ya Vafambisi ya nhungu wa vanhu.

Xiviko xa Mutshama-xitulu xi ya emahlweni

Huvo yi na ntshembho leswaku yi veke endlelo ra nseketelo wa kahle ku humelerisa ku hlela tinkota na ntirho wa mafambiselo ya tinghozi hambi leswi yi lahlekeriwaka hi swirho swa yona Ndzingano wa vathori wu le henhla eka ajenda ya Armscor

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **9**

Armscor sungurile tindlela to nghenelela ku hatlisisa tindlela to cinca eku fikeleleni vuyimeri lebyi languteriweke bya rimbewu na rixaka eka xiyimo xa vufambisi bya le xikarhi. Armscor yi tivekele xikongomelo xo vona leswaku 80% wa vatirhi lava nga ta thoriwa ku suka ehandle ku ta va vantima, naswona 95% yi fikeleriwile. Hi ku angarhela, ku thola ku ya hi ku lunghisa leswi a swi hoxekile khale ku kurile ku suka eka 89,9% hi 2005 kuya eka 94,87% hi 2006 na 95% ku fika sweswi hi 2007. Ku antswa loku ku yaka emahlweni ku tise ntshikilelo eku lulamiseni hi vuntshwa xivumbeko xa vatirhi.

Xiviko lexi xa lembe i vutihlamuleri bya matirhelo ya Armscor eku endleni ntirho wa yona. Nhlamuselo hi vuenti eka Xiviko xa Valawuri eka matirhelo ya Armscor ehenhla ka swikongomelo eka migingiriko hinkwayo yo tika eku fikeleleni swikongomelo swa yona. Swi kombisa leswaku nhlango wu le ku ringeteni ku phakela hi laha ku heheleke eka ntirho wa wona naswona ndza tinyungubyisa ku nyika Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR lexi xa lembe ximali ra 2006/2007.

Swikhenso

Lembe leri ku vulavuriwaka hi rona ri ve na mintlhontlho yo tala, eka matirhelo na le ka xiyimo xa ku cinca. Hi ku leteriwa, vutlharhi na vurhangeri bya Muchaviseki Holobye wa Vusirheleri, Nkul. MGP Lekota, na xandla xa yena, Nkul. ME George, mintlhontlho yi fikeleriwile hi ku olova. Ndzi khensa hi vambirhi Holobye na Xandla xa Holobye na tihofisi ta vona fana nseketelo na vuleteri lebyi va byi nyikaka Armscor na mina hi xiviri.

Matirhelo ehenhla ka swikongomelo swi kombisa leswaku nhlango wu tiyimiserile eka ntirho wa wona Hi ku leteriwa, vutlharhi na vurhangeri, mintlhontlho yi fikeleriwile hi ku olova

Ndzi rhandza ku khensa na Matsalana wa Vusirheleri, Nkul. JB Masilela, Murhangeri wa SANDF, Jenerali N Ngwenya, Na Murhangeri wa Xiyenge xa Switlhavatlhavana swa Vusirheleri, Nkul. B Ramfelo, eka nseketelo wa vona wa nkoka eka Armscor. Tikhasimende ta hina – DOD na SANDF hinkwayo, Vukorhokeri bya Maphorisa ya SA na Mintirho ya Makhotsa ya SA – na vona va fanele ku khensiwa eka nseketelo wa vona. Ndzi tlhela ndzi khensa eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri, lebyi rhengeriweke hi AMD, kuva va vile xiphemu xa xipanu xa vusirheleri. Komiti ya Mintirho ya Vusirheleri ya Palamente yi ngenise xandla xa nkoka swinene eku humeleriseni ntirho. Tihlo ra vona ro valanga ra khenisiwa swinene. Hi ku yimela

10 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Valawuri, Vafambisi na vatirhi ndzi hundzisela eka Mutshama-xitulu na Swirho swa Komiti ya Photifoliyo ku khensa ka hina loku taleke malwandla. Swirho swa Huvo hinkwaswo swi vile swa nkoka eka nhundzu leyi ya tiko, Armscor, eka tlhelo leri yi hetisiseke ntirho wa yona hi ndlela ya

xiphroflexini, ku tiyimisela na hi vunene. Vurhangeri ya nhlango byi hi endle leswaku hi kota ku tlakusa makatla eka vutivi bya leswaku nhlango wu tiyimiserile eka mafamulo ya kahle, ku tirha kahle na xiphroflexini a swi langutiwa hi Huvo leyi a yi ri na swiyimo swa vunene swa xiyimo xa le henhla na ku tiyimisela.

Huvo ya Vafambisi ya Armscor na vatirhi hinkwavo i va nkoka eka nhlango lava vonaka, hi ku tiyimisela, ku ngenisa xandla no tinyiketela, leswaku Armscor yi tshama emaninginingini yo phakela kahle, na xihlovo xa matirhelo ya kahle ya sayense na injhinyere. Ndzi mi khensa swinene. Loko a ku nga ri vona ku humelela loku rhekhodiweke lembe leri a ku nga ta fikeleriwa. Armscor yi nga, hi ku titshebha, langutela ku hlangana na mintlhontho ya vumundzuku no endla ntirho wa yona wa nkoka eka Ntlawa wa Vusirheleri na hofisi ya Holobye wa Vusirheleri.

Dr PS Molefe
Mutshama-xitulu

Xiviko xa Mutshama-xitulu xi ya **emahlweni**

Armscor yi tshama emaninginingini yo phakela kahle

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **11**

Huvo ya Valawuri

Dr PS Molefe
Mutshama-xitulu - Armscor

HS Thomo
Muofisiri Nkulu

RP Meyer

CJ Hoffmann

Muofisiri Nkulu wa Timali

Col (Ret) GN Ramaremsa CWN Molope

CV Gamede P Riba AS Human

12 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Lembe ximali leri langutisiwaka ri tile na mintlhontho yo tsakisa eka Armscor. Nhlango wu tilangutisile, leswi endleke leswaku ku va na xilaveko xo cinca. Ku cinca loku sunguriweke na ku fikelela ka swikongomelo leswi hi tivekeleke swona eku sunguleni ka lembe i timhaka leti kaneriwaka eka xiviko lexi ehansi ka tinhlokomhaka leti landzelaka:

- Ku cinciwa ka Armscor
- Ndzima hi tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri
- Vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga
- Ku languta hi vuntshwa eka lembe ximali leri hundzeke
- Ku simekiwa ka swiringanyeto swa dyondzo ya xiyimo xo Xava
- Ku hundziseriwa ka Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi kuya eka Armscor
- Ku simekiwa ka ku nyika matimba eka ikhonomi ya vantima (BEE)
- Xitifikhethi xa ISO 9001:2000

Ku cinciwa ka Armscor

Armscor yi tumbuluxiwe hi 1964 tanihi Huvo yo Endla Switlhavana naswona yi ri na leswi namuntlha swi vuriwaka Denel (Pty) Ltd. Ntirho wa Armscor, ku sukela loko yi hambanisiwile na Denel, i ku xava, ku kuma, ku kambela no hlela switlhavatlhvana swa vusirheleri swa Vuthu ra Vusirheleri ra Afrika Dzonga (SANDF) na Mintirho ya Maphorisa ya Afrika Dzonga (SAPS).

Loko swilo swin'wana swa vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga (SADRI) Swi sungurile ku cinca eka khume ra malembe laya hundzeke, Armscor – hambileswi yi nga xirho xa vumaki lebyi – yi tshame yi nga cinci. Mfumo, hi ku yimeriwa hi Holobye wa Vusirheleri, wu nyike ntirho wa leswaku Armscor yi tshika ku kambela no hlela kutani yi langutisisa ntsena eka migingiriko yo xava no kuma.

Vuswikoti byo kambela no hlela bya Armscor, Huvo ya Ndzavisiso wa Sayense na Vumaki (CSIR) na Denel swi ta hlanganisiwa ku vumba nchumu wun'we lowu nga ta tiviwa hi Vandla ro Hlela na Ndzavisiso wa swa Vusirheleri (DERI). Vandla leri ra DERI ri ta kumeka eka Ndzawulo ya Vusirheleri tanihi nhlango wuntshwa. Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona ku ve na ku tumbuluka ka ku cinca loku ka Armscor. Endlelo leri ri le ku pulaniweni naswona ri ringanyetiwa ku teka kwalomu ka malembe mambirhi ku simekiwa hi ku hetiseka.

Xiviko xa Muofisiri Nkulu

Nkul. HS Thomo

CEO - Armscor

*Ntirho wa Armscor i ku xava, ku kuma, ku kambela no hlela swithavathavana swa vusirheleri bya Vuthu ra Vusirheleri ra Afrika Dzonga
Holobye wa Vusirheleri u bohe leswaku Armscor yi ta yima ku kambela no hlela no langutisa ntsena eka migingiriko yo xava no kuma*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **13**

Ndzima hi tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri

Tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri (TiSDP) ti hetisisiwile hi N'wendzambahala 1999. Lembe ximali leri langutisiwaka ku vonake ndzima ya nkoka eka minongonoko yin'wana na yin'wana ya SDP na tiphrojeke hinkwato ti tshamisekile. Mintirho yo Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP), leswi fambelanaka na tiSDP, eku sunguleni a swiyimela nthlontlho wo karhi eka swoboho swo tala naswona swa ha ri tano na namuntlha. I ntirho lowuku lexi nga tshama xi va kona eka vusirheleri lexi nga na swipimelo swo tika eka matirhelo, ku katsa na matirhelo laya bohiweke no vekiwa ya tsevu wa tin'hweti laya fikeleriweke laya langutisiswa ku ya emahlweni hi Armscor ku ya fikela 2012. Minxupulo yo tika yi ta endliwa ehenhla ka Armscor loko yi nga tirhi kahle.

Nongonoko wa swikepe swo nyupela

Nongonoko wa swikepe swo nyupela wu pfumelela ku xaviwa ka swikepe swinharhu (3) swa Class 209 swo kota ku nyupela ku suka eka German Submarine Consortium (GSC), swa Vuthu ra le matini ra Afrika Dzonga. Swikepe swo nyupela swi akiwile endhawini ya swikepe eJarimani, Kiel na Emden. Xo sungula xa swikepe leswi, SAS 'Manthatisi, xi xaviwile eKiel hi Hukuri 2005. Endzhaku ka vutiolori bya vuleteri bya xiyimo xa le henhla, xikepe xo nyupela xi suke ematini ya Jarimani hi Nyenyenyana 2006 ku ya ro sungula e Afrika Dzonga, xi fika eSimon's Town hi ti 7 Dzivamisoko 2006. Xikepe xa vumbirhi xo nyupela, SAS Charlotte Maxeke, xi thiywe no xaviwa eEmden hi Nyenyankulu 2007. Xi sungule ku tluta ku ya eAfrika Dzonga tanihi xikepe xo nyupela hi ti 16 Nyenyankulu 2007 no fika e Simon's Town hi ti 26 Dzivamisoko 2007. Ku xaviwa ka xikepe xa vunharhu, SAS Queen Modjadji, swi lulamisiwe ku endliwa eAfrika Dzonga loko xi fika eSimon's Town hi Dzivamisoko 2008.

Ntsengo wa xiboho xo Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP) wa GSC eka nongonoko lowu i R1,12 wa mabiliyoni. Ku fikela sweswi R741,1 wa mabiliyoni kumbe 66% wa ntirho lowu wa hangalasiwile hi xivumbeko xa tiphakeji ta mintirho, ku hundzisela ka thekinoloji na tiodara to xavisela matiko ya le handle ku vuyeriwa ka tikhamphani to tirhana na vusirheleri ta tiko. Ntirho wa xikepe xo nyupela DIP wu tshinerile eka Mawuwana 2007. Hambileswi 34% wa mintirho leyi yi

nga si ku hetisiwangiki, tinghozi no ka ku ngatirhiwi hi GSC swi le hansi. low. Kwalomu ka 23% wa mintirho leyi yi fambelana na gingiriko wo hundzisela thekinoloji, leswi languteriwe ku hetisiwa hi Mawuwana 2007. Nsalo wa ntirho lowu wu katsiwa eka mintirho leyi yaka emahlweni yo xavisela ematikweni ya le handle.

*Nongonoko wa swikepe swo nyupela wu pfumelela ku xaxa swikepe swinharhu swa Class 209 ku suka eGerman Submarine Consortium
Ku nghenelela loku heheleke ka Ntirho wa Vumaki bya Vusirheleri eka nongonoko lowu i R1,12 wa mabiliyoni*

14 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Nongonoko wa Xikepe xo Hlola

Nongonoko wa Xikepe xo Hlola wu katsa ku xaviwa ka mune (4) wa swikepe swa nyimpi swa MEKO® A-200 ku suka eGerman Frigate Consortium (GFC), swa Vuthu ra le Matini ra Afrika Dzonga. Swikepe swi akiwile endhawini ya swikepe eJarimani, eHamburg na Kiel, kutani swi yisiwa eSimon's Town ku hlanganisiwa na swin'wana hi tikhamphani leti fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga. Swikepe swinharhu swa leswi saleke eka swa mune swikepe swa nyimpi, ku nga SAS Isandlwana, SAS Spioenkop na SAS Mendi, swi xaviwile no nyikiwa Vuthu ra le matini ra SA tanihi swikepe leswi heheleke swa nyimpi hi Mawuwana 2006, Nyenyenyana 2007 na Nyenyankulu 2007 hi ku landzana.

Mune wa swikepe hinkwaswao sweswi swi le ku kamberiwani no hleriwa ematini ya Afrika Dzonga. Ntsengo wa ntirho wa DIP wa nongonoko lowu i R2,9 wa mabiliyoni naswona ku fika sweswi R1,95 wa mabiliyoni kumbe 66,3% ya mali leyi yi tirhisiwile hi xivumbeko xa tiphakeji ta mintirho eka swikepe swo hlola, ku hundzisela thekinoloji no xavisela tioda ematikweni ya le handle na mimbuyelo ya vumaki bya vusirheleri lebyi fambelanaka. Xiphemu xa ntirho xi le kusuhi no pfala hi Dzivamisoko 2007 naswona a xi ri kwalomu ka 95% ku va xi hela. Xiphemu lexikulu xa ntirho lowu saleke xi fambelana na misingiriko ehansi ka ntirho wa swa nyimpi. Ku engetela mimbuyelo eka vumaki, misingiriko leyi yi engeteriwile ku fika eka 2010. Ku nghenelela ka khamphani ya vusirheleri ya ADS eka swa nyimpi eka nongonoko wa swikepe swo hlola wu kume kontiraka eka French frigate programme (FREMM).

Nongonoko wa Matirhiselo ya Swihahampfhuka-phatsa swo Vevuka

Kontiraka yi hetisiwile na Agusta SpA ya le Ithali ku aka makumenharhu wa swihahampfhuka-phatsa swa Agusta A109 swa Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga. Nkombo wa swihahampfhuka-phatsa swo sungula, swinharhu swa kona leswu endliweke elthali, swi tisiwile hinkarhi wa lembe ximali leri hundzeke. Nkaya wa swona, laha nhungu wa swona swu endliweke hi Denel Aviation, swi tisiwi eka lembe ximali leri langutisiwaka. Leswi swi tisa nhlayo hinkwayo ya swihahampfhuka-phatsa leswi xaviweke swa Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga eka khumetsevu. Ku tlula 2000 wa tiawara ti hahiwile hi SAAF hi ku hela ka nkarhi lowu vikiwaka, naswona ntlawa wa A109 LUH wu ve eka ntirho wa matiko wo sungula eMozambiki eka ntirho wo phalala.

Xiviko xa Muofisiri Nkulu

xi ya emahlweni

Nongonoko wa swikepe swo hlola wukatsa ku xava mune wa swikepe swa nyimpi swa MEKO® A-200 ku suka eka German Frigate Consortium. Ntsengo wa ntirho wa DIP wa nongonoko lowu i R2,9 wa mabiliyoni Swikepe swinharhu swo hetelela swa nyimpi swi xaviwile tanihi swikepe leswi heheleke hi Mawuwana 2006, Nyenyenyana 2007 na Nyenyankulu 2007. Kontiraka yi hetisiwile na Agusta SpA ya Ithali ku tisa 30 wa swihahampfhuka-phatsa swa Agusta A109. Ntsengo wa 16 wa swihahampfhuka-phatsa swi ve swi tisiwile eka Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga

Ntsengo wa ntirho wa DIP eka nongonoko lowu i R1,2 wa mabilyoni. Agusta yi kote ku humelerisa ntirho wa wona wa DIP eka nkarhi lowu va twananeke hi wona eka kontiraka, leyi heleke hi 19 Dzivamisoko 2007. Hi ntiyiso, xikoxo xa DIP lexi tisiweke hi Agusta xi hundze ntirho lowu a ku twananiwe hi wona hi kwalomu ka R25 wa mamiliyoni, laha Agusta yi tiyimiseleke ku koxa ku ya hi ntirho wa le lwandle wa xihahampfhuka-phatsa ku nga ri khale. Agusta yi tthele yi humelela eku tiyisiseni eka tikhamphani leti fambelanaka na vuthu ra SA eka nxaxamelo wa lava phakeriwaka, laha ku veke na mbuyelo wo ya emahlweni eka tikhamphani leti fambelanaka na vuthu ra vusirheleleri ra SA tanihi loko Agusta yi kuma toda tin'wana ematikweni man'wana.

Nongonoko wo Antswa wa Swihahampfhuka swa Nyimpi

Kontiraka yi hetisiwile na BAE Systems/SAAB consortium ku phakela makumbembirhi-nhungu wa JAS39 Gripen Swihahampfhuka swa Nyimpi swo antswa swo vevuka swa Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga. Nhlayo ya swihahampfhuka yi hungutiwile hi swimbirhi ku endlela ku pfuneta mintirho yin'wana eka makumembirhi-tsevu wa swihahampfhuka leswi saleke. Swihahampfhuka swi endliwa hi SAAB efemeni ya yona ya Linköping eSweden.

Xihahampfhuka xo sungula xa Gripen xi ta tisiwa eka Vuthu ra le Moyeni ra SA xi kombisiwe efemeni ya Linköping eSweden hi Nhlangua 2005. Xihahampfhuka lexi xa Gripen xi endlile vuhahisi byo sungula lebyi humeleleke hi Hukuri 2005, na nkarhi wu nga si fika. Nongonoko wu le ka xedulu na ku tisiwa ka xihahampfhuka xa xo khandziyisa vanhu vambirhi eka Vuthu ra le Moyeni ra SA lexi languteriweke hi Nyenyankulu 2008. Nongonoko hinkwawo wu languteriwe ku hela hi Nyenyankulu 2012.

Ku fikela sweswi, tikhamphani to tirhana na vusirheleri ta tiko ti vuyeriwile hi kwalomu ka R3,4 wa mabilyoni kumbe 67% wa R5 wa mabilyoni leyi a yi nyikiwe minongonoko ya kontiraka ya DIP. Vavuyeriwa nkulu i Denel Aviation, leyi hundziseriweke thekinoloji ku tumbuluxa Minkhavisio ya Gripen na Senthara ya Nhluvukiso, na Ntlawa wa Grintek, leyi a yi nyikiwe kontiraka eka nhluvukiso no endla swilo swa xiilektroniki swa laha tikweni.

Ntsengo wa ntirho wa DIP eka nongonoko lowu i R1,2 wa mabilyoni ya Kontiraka yi hetisiwile ku phakela makumembirhi tsevu wa swihahampfhuka swa nyimpi swa JAS39 Gripen
Nongonoko wu le nkarhini wo phakela xihahampfhuka xa xo khandziyisa vanhu vambirhi lexi languteriweke hi Nyenyankulu 2008

Tikhamphani ta vusirheleri ta tiko leti fambelana ti vuyeriwile hi kwalomu ka R3,4 wa mabilyoni ya R5 wa mabilyoni lawa kontiraka a ti nyikiwe nongonoko wa DIP

Makumembirhi-mune wa swihahampfhuka swa nyimpi swo letela swa Hawk swi ve na kontiraka yo va swi xaviwa eka BAE Systems UK

Nongonoko wo Rhangela wo Letela Swihahampfhuka swa Nyimpi

Makumembirhi-mune wa swihahampfhuka swa nyimpi swo letela swa Hawk swi ve na kontiraka yo va swi xaviwa eka BAE Systems UK swa Vuthu ra le Moyeni ra SA. Xikongomelo xa nongonoko lowu i ku pfala vangwa leri nga kona ra vuleteri exikarhi ka swihahampfhuka swa vuleteri swa ASTRA leswi nga kona na Swihahampfhuka swa Nyimpi swo antswa swo vevuka swa Gripen. Tanihi xiphemu xa nongonoko wa DIP, hinkwaswo swihahampfhuka swa 24 swi ta endliwa laha tikweni hi Denel Aviation. Emakumu ka nkarhi wa xiviko, khumetsevu wa swihahampfhuka swa Hawk swi tisiwile eka Xikolo xa Vuhahisi xa 85 eAir Force Base ya Makhado. Swa nkombo leswi saleke swihahampfhuka swi le ka Denel swi yimele ku tisiwa hi Nhlangua 2007. Swimbirhi swa leswi swi ve swi pendiwile hi muhlovo wa tiko.

Eka mhaka leyi, ntsengo wa ntirho wa DIP wa BAE Systems i R4,3 wa mabilyoni naswona ku fika sweswi R4 wa mabilyoni kumbe 94% wa ntirho lowu wu endliwile. Hi ku tirhisa mintirho ya DIP ya BAE Systems na SAAB, Denel Aviation (sweswi ku nga Denel Saab Aerostructures) yi ngenhise xandla ku nga ri ntsena eka swihahampfhuka swa Hawk na Gripen ntsena kambe na le nongonoko wa matiko wa swihahampfhuka wa A400M. Ku ngenhisa loku ka xandla ku fika na le ka rhumela switirhisiwa swa swihahampfhuka leswi ku engetela eka tikhasimende ta Afrika Dzonga.

Hi ku tirhisa tikontiraka leti vekiweke eka Aerosud hi BAE Systems na tikhasimende tin'wana to fana na Airbus, Aerosud yi na kontiraka sweswi yo endla switirhisiwa swa Airbus eka swihahampfhuka swa vakhandziyi na nongonoko wa A400M. Aerosud (khamphani yi ri yoxe ehandle ka European Union consortium) na yona yi phakela switirhisiwa swa swihahampfhuka swa Typhoon, swihahampfhuka swa xiyimo xa le henhla laha misaveni eka leswi swi fanaka na swona. Eka tlhelo ra tiilelektroniki ta vusirheleri, Denel Optronics yi phakela switirhisiwa swa nkoka leswi ku nga xivindzini xa HMD (helmet mounted display) leswi ngenhisiwaka eka swihahampfhuka swa Gripen na Typhoon. Denel PMP yi amukerile toda to tala ku suka eka BAE Sstems (ya sweswi ku nga odara leyikulu ya matiko ya le handle ku sukela loko yi ri kona) ku phakela maqulu lamatsongo ya swibalesa. Tikhamphani to nyika matimba eka vantima (BEE) ti nyikile nseketelo wa switirhisiwa swa masungulo eka swihahampfhuka swa Hawk na Gripen. Ku engetela, tikhamphani ta BEE ti sungule ku endla nhluvukusi wa switirhisiwa swa tikhomphyuta 'software' swa tikhasimende ta matiko ya le ntsungeni hi ku tirhisa minongonoko ya masungulo.

Xiviko xa Muofisiri Nkulu

xi ya emahlweni

Khumetsevu Swihahampfhuka swa Hawk swi tisiwile eka Xikolo xa Vuhahisi xa 85 at Air Force Base ya le Makhado

Ntsengo wa ntirho wa DIP wa BAE Systems i R4,3 wa mabilyoni

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **17**

Nongonoko wa swihahampfhuka-phatsa swo vuhlolwa bya le matini

Swihahampfhuka-phatsa swo vuhlolwa bya le matini i swo hetelela eka tiSDP naswona ku xaviwe mune wa Super Lynx Mk 64 wa swihahampfhuka-phatsa swa Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga kusuka eWestland Helicopters eUnited Kingdom. Swihahampfhuka-phatsa leswi swi ta tirha eka mune wa swikepe swa vuhlolwa. Kontiraka yi sayinwile hi Mhawuri 2003. Swi ve swi herile ku akiwa naswona swi languteriwile ku tisiwa laha eka Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga hi Mawuwana 2007. Vuleteri bya Vuthu ra le Moyeni ra Afrika Dzonga bya laha hasi na le moyeni bya vatirhisi byi hetiwile eUK hi Dzivamisoko 2007.

Ntirho wa DIP wa swihahampfhuka-phatsa swo vuhlolwa bya le matini i R553 wa mamilyoni naswona ku fika sweswi i R149 wa mamilyoni kumbe 27% yi tirhisiwile. Hi ku tisiwa ka swihahampfhuka hi Mawuwana 2007, swi fanerile ku tiva leswaku endlelo ra le ndzeni – vutisisa mungana (IFF), magandlati ya moya ya xiyimo xa le henhla (IFF), xikan'we na ndlela yo voninga ya xiilelektroniki – swi phakeriwile hi tikhamphani ta Afrika Dzonga. Migingiriko yin'wana ya DIP yi kongomane na nseketelo wa swa vutomi eka swihahampfhuka-phatsa.

Vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga

Vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga i nchumu wuntshwa eka timhaka ta vusirheleri. Khale vumaki a byi tshembhela ngopfu eka Vuthu ra Vusirheleri bya Afrika Dzonga eka todara ta byona. Ku nga tekeriwi ehansi xiyimo xa mintirho ya DIP laha a yi rhekhodiwa hi lava a va ri na kontiraka, xikongomelo nkulu xa ntirho wa DIP i ku tiyiseleka ka Vumaki lebyi

fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga. Eka swo tala xikongomelo lexi xi fikeleriwile. Hambi ku ri na ku hunguteka emisaveni hinkwayo ka xiyenge xo tirhana na thekinoloji ya swihahampfhuka na timakete ta vusirheleri ku sukela hi lembe ra 2000, tikhamphani to tala eka Vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga ti tiyelerile eka ntirho lowu endleke leswaku ku sunguriwa minongonoko yo hambana. Tin'wana ta tikhamphani leti ti kurile leswi ku nga hi xivangelo xa tikontiraka leti endliweke hi tikhamphani leti a ti ri na tikontiraka. Tin'wana ta tikhamphani leti fambelanaka na vusirheleri bya SA sweswi tiphakela swixavisiwa swa vusirheleri swa xiyimo xa le henhla, hi ku engetela eka ku ngenisa xandla eka switirhisiwa swa xiyimo xa le henhla swa vusirheleri.

18 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Minongonoko ya DIP yi tlhele yi ngenisa xandla xa nkoka eka ntirho wo hlanganisa tikhamphani letikulu ta misava, leswi nga ta yisa emahlano ku tiyiseleka ka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga ku hundza eka mintirho leyi vekiweke. Xivumbeko xa vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga i xa nkoka ku hambana na leswi a xi ri xiswona hi 2000. vumaki byi humela erivaleni sweswi no kota ku fikelela swilaveko swa swikoxo swo rhumela ematikweni ya le handle swa minongonoko ya xiyimo xa le henhla ya vusirheleri, naswona minongoko ya DIP yi ngenise xandla swinene eku langutisiseni hi vuntshwa eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga.

Xiyenge xa swihahampfhuka-phatsa swo hlolwa elwande swi katsa ku xaviwa ka mune wa Super Lynx Mk 64 wa swihahampfhuka-phatsa

Ku akiwa swi herile naswona swihahampfhuka-phatsa swi languteriwile hi Mawuwana 2007

Ntirho wa DIP eka xiyenge xa swihahampfhuka-phatsa xo hlolwa i R553 wa mamiliyoni

Ku nga tekeriwi ehansi xiyimo xa ntirho wa DIP ku va wu rhekhodiwa hi lava nga na tikontiraka, xikongomelo nkulu xa ntirho wa DIP i ku vona leswaku ku na ku tiyiseleka ka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga

Ku languta hi vuntshwa eka lembe ximali leri hundzeke

Eka xiviko xa mina lexi hundzeke ndzi vule leswaku swikongomelo swa khamphani swi katsiwile hi vuenti ehansi ka Xiviko xa Valawuri. Hambiswiritano, swikongomelo leswi Arm Scor yi tivekeleke swona hi 2004/2005 a leswi a yi lava ku swi hetisisa hi lembe ximali rin'we. Hi 2005/2006 na hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona, Arm Scor yi langutise ngopfu eku hetisiseni swikongomelo leswi katsaka:

- Simekiwa ka swiringanyeto swa dyondzo ya xiyimo xa Maxavelo xa Arm Scor
- Ku yisa emahlani ko simekiwa ka ku nyika matimba eka ikhonomi ya vantima
- Hetisisa ku hundzisela Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi eka Arm Scor.

Ku simekiwa ka swiringanyeto swa dyondzo swa xiyimo xo Xava

Yin'we ya Huvo ya Vafambisi ya misingiriko ya Arm Scor i ku pima tindlela to thendara na ta tinkontiraka ta Arm Scor. Xikongomelo xa leswi i ku longoloxa ndlela yo thendara na tinkotiraka no vona leswaku yi tshama yi hlayisa mali na nkarhi hilaha swi nga kotekaka ha kona, yi ri karhi yi hlayisa vunene na vutihlamuleri bya endlelo. Phrojeke leyi humeleleke yi simekiwile hi Mawuwana 2004 ku pima ndlela yo thendara na tinkotiraka ya Arm Scor. Ku pima phrojeke swi hetisisiwe hi Nyenyankulu 2005, nhlayo ya swiringanyeto leswi faneleke ku simekiwa hi Arm Scor, ku sungula hi Dzivamisoko 2005.

Xiviko xa Muofisiri Nkulu

xi ya emahlweni

Xikongomelo xa leswi i ku longoloxa ndlela yo thendara na tinkotiraka no vona leswaku yi tshama yi hlayisa mali na nkarhi hilaha swi nga kotekaka ha kona, yi ri karhi yi hlayisa vunene na vutihlamuleri bya endlelo

Ku antswisiwa ka swiringanyeto ku nga xaxametiwa hi swiyenge swinharhu, ku nga:

- Ku antswisa kontiraka ya swa xiilektroniki na mafambiselo ya endlelo ro odara
- Ku langutisisa eka vutihlamuleri bya vতিরhi
- Ku antswisa maendlelo ya kontiraka na manghenelo

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona wu angarhela swiringanyeto leswi hinkwaswo, ku katsa na swihlawulekiso swa mafambiselo ya kontiraka ya xiilektroniki mantshwa na ndlela ya mafambiselo. Arm Scor yi tlhela yi pfuxeta Mintolovelolo ya Mafambiselo yo Xava. Swiringanyeto swa mpimo wa dyondzo swi endle leswaku ku va na ntirho wo lulamisa eka Ndzawulo yo Xava. Nsimeko lowu heleleke wa swiringanyeto hinkwaswo swi ya hi ku simekiwa ka mafambiselo ya kontiraka ya xiilektroniki mantshwa na ndlela ya mafambiselo loku pulaniweke.

Ku simekiwa ka ku nyika matimba eka ikhonomi ya vantima (BEE)

Ntolovelolo wa BEE wu simekiwe ro sungula hi Khotavuxika 2006. xin'we xa swihlawulekiso a ku ri ntirho wo nyika kontiraka leyitsongo loko kontiraka ya Arm Scor yi nyikiwa muphakeri loyi a nga landzeleriki xilaveko xa BEE. Xilaveko xa xihlawulekisi xi lava leswaku muphakeri loyi a nga landzeleriki xilaveko xa BEE a nyika kontiraka yo ringana 25% wa nkoka wa kontiraka eka Muphakeri wa BEE, ntsena loko ku ri na Muphakeri wa TIBEE eka muxaka wa ntirho wo karhi kumbe xiphemu xa kona.

Arm Scor yi ve na nkarhi wo ngenisa xandla eka ku fananisa eka Nawu wa Rimba ra Pholisi yo Tsakela ku Xava (PPPFA) na Nawu wo Angarhela wo Nyika Matimba ka Ikhonomi ya Vantima (BBBEE) hi DTI hi ku tirhisa nhlango lowu vuriwaka SOEPF (Foramu yo Xava ya Vinyi va Mabindzu). Lexi i xiyenge lexi tumbuluxiweke hi van'wamabindzu ku avelana mahungu ya mintolovelolo yo antswa ya mafambiselo yo phakela nhundzu. Xikongomelo i ku tiva tindhawu laha matimba yo hlanganela na miehleketo swi nga kona no swi tirhisa. Leswi swi katsa ku avelana swihlawulekisi swo thendara, mphakelo wa swixaviswa, hlohotela mphakelo wa ntolovelolo ku cinca, no phakela swivandla swa nhluvukiso. Arm Scor i xirho xa SOEPF.

Muphakeri loyi a nga landzeleriki xilaveko xa BEE u fanele ku tisa kontiraka yo ringana 25% wa nkoka wa kontiraka eka Muphakeri wa BEE

SOEPF i xiyenge lexi tumbuluxiweke hi van'wamabindzu ku avelana mahungu ya matirhelo yo antswa eka mafambiselo ya maxavelo

Ku hundzisa ka Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi ku ya eka Arm Scor

Hi lembe leri mpfuxeto wu endliweke hi rona, matimba ya vuholobye ya nyikiwile hi Holobye wa Vusirheleri ku hundzisa ximfumo ka Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi ku suka eka Ndzawulo ya Vusirheleri kuya eka Arm Scor. Leswi swi endle leswaku Holobye wa Mintirho ya Mfumo na Mafambiselo no nyika mpfumelelo wo hundzisa ka Ndhawu yo lunghisa swikepe ku ya eka Arm Scor. Ku hundzisa loku a ku languteriwe hi ti 1 Dzivamisoko 2007 a ku humelelangi hikwalaho ka ku siveriwa hi khoto loku kumiweke siku ku nga si fika ku hundziseriwa hi yin'we ya minhlango yo yimela vতিরhi ya Ndhawu yo lunghisa swikepe eSimon's Town ehenhla ko hundziseriwa ka ndhawu yo lunghisa swikepe eka Arm Scor. Mhaka yi le ku lulamisiweni sweswi naswona ku ehleketeriwa leswaku ku hundziseriwa swi ta humelela kwalomu ka Mhawuri kumbe Ndzati 2007.

Xitifikhethi xa ISO 9001:2000

Arm Scor yi tshama yi ri karhi yi fananisiwa na nkoka. Nhlango lowu wu rhangele pfhumba ra nkoka wa Afrika Dzonga hi malembe ya makumbenkombo no tlhela wu endla leswaku ntokoto na vutivi swi va kona eka Afrika Dzonga hi ku rhangela eka ntirho wo endla swi va enawini ka vandla

ra minkoka ku nga Nkwama wo Tirheka wa Afrika Dzonga (South African Excellence Foundation). Ndza tinyungubyisa ku vika leswaku Armscor yi tlhele yi kamberwa hi Byuro ya Mimpimo ya Afrika Dzonga (SABS) no kumeke leswaku yi landzelela swilaveko swa ISO 9001:2000.

Swikhenso

Ndzi tsakela ku hundzisela swikhenso na malwandla eka to Holobye wa Vusirheleri, Nkul. MGP Lekota, na Xandla xa yena, Nkul. ME George, eka vuleteri na nseketelo wa vona, xikan'we na Matsalana wa Vusirheleri, Nkul. JB Masilela, na Murhangeri wa SANDF, Jenerali GT Ngwenya, eka nseketelo wa vona wa nkoka eka Armscor. Rito ro khensa ri kongomisiwa eka vatrhi va Ndzawulo ya Vusirheleri lava nkarhi hinkwawo a va ri kona no tsakela ku pfuna eka timhaka ta matirhelo. Ndzi hoyozela vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga eku phakeleni switirhisiwa swa vusirheleri swa nkoka eka tikhasimende ta hina SANDF.

Xiviko xa Muofisiri Nkulu

xi ya emahlweni

Matimba ya vuholobye ya nyikiwile hi Holobye wa Vusirheleri eka ku hundzisela ka ximfumo ka Ndhawu yo lungisa swikepe eSimon's Town Swikepe swa nyimpi ku suka eka Ndzawulo ya Vusirheleri ku ya eka Armscor

Armscor yi tshama yi ri karhi yi fananisiwa na nkoka

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **21**

Ndzi twa ndzi kolota Huvo ya Vulawuri ya Armscor na ntlawa wa vafambisi xikan'we na vatrhi eka leswi va swi endleke eka ku humelela ka Armscor eka lembe leri mpfuxeto wu endlweke hi rona.

Xo hetelela, Armscor yi langutele eka lembe ximali lerintshwa hambu leswi ku nga na mintlhontho. Ndza tshembha leswaku ehansi ka vurhangeri bya vutlharhi bya vuswikoti bya Huvo ya Valawuri na Huvo ya Vafambisi, mintlhontho leyi yi ta hundzuriwa swivandla swa kahle.

HS Thomo

Muofisiri Nkulu

Armscor yi kumeke yi landzelela swilaveko swa ISO 9001:2000

22 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Huvo ya Vafambisi

HS Thomo

Muofisiri Nkulu

CJ Hoffmann

Mufambisi Nkulu wa Timali na Miako

JS Mkwanazi

Mininjhere wo Angarhela wa nkoka na IT wo tirha no xava

Dr JAJ de Necker

Mininjhere wo Angarhela wa Armscor Business (PTY) Ltd

TT Goduka

Mininjhere wo Angarhela wa Ndhawu yo lungisa swikepe

X Magojo

Mininjhere wo Angarhela wa Xiyenge xo Thola

NRM Borothe

Mininjhere wo Angarhela wa Timhaka ta Mabindzu

MM Matibe

Mukhomeri wa Mininjhere wo Angarhela wa Nkoka na IT

TN Msomi

Mininjhere wo Angarhela wa Huvo ya Vamatsalana na Vukorhokeri bya swa Nawu
(Thoriwe hi 01/01/2007)

GJ Smith

Mininjhere wo Angarhela wo Xava
(U yile phencenini hi 31/08/2006)

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **23**

Xivumbeko xa nhlango

Ntirho

Xivindzi xa ntirho wa Armscor i ku kuma swithavatlhavana swa vusirheleri, ngopfu-ngopfu swa Vuthu ra Vusirheleri ra Rixaka ra Afrika Dzonga (SANDF) kambe na tindzawulo tin'wana ta mfumo na vukorhokeri hi mpfumelelo of Holobye wa Vusirheleri. Ntirho wo xava wa Armscor wu katsa magoza lawa ya faneleke ku endliwa ku enerisa xilaveko xa swithavatlhavana, switirhisiwa kumbe vukorhokeri swa xikongomelo xo tirhisiwa eka nseketelo wa swilaveko swa tikhasimende. Leswi swi katsa endlelo ra ndzavisiso wa matirhelo ra nkarhi wo leha, xilaveko xa mapulanelo, ku tumbuluxiwa na mafambiselo ya nhluvukiso wa thekinoloji, vukhavisu na nhluvukiso wa swixavisiwa na tindlela, na vumaki bya swixavisiwa leswi vupfeke na tindlela leswi fikelelaka swilaveko leswi vuriweke.

Mpfluxeto wa mintirho

Mininjhere wo Angarhela

Huvo ya Vamatsalana & Vukorhokeri bya swa Nawu

Mininjhere Nkulu

Maendlelo

Mininjhere Nkulu

Tinkota ta le Ndzeni

Mininjhere wo Angarhela

Ku kuma

Mininjhere wo Angarhela

Timhaka ta Mabindzu

Mininjhere wo Angarhela

ArmscorBusiness (Pty) Limited

Mininjhere wo Angarhela

Nkoka & Mahungu ya Thekinoloji

Mininjhere wo Angarhela

Ndhawu yo lunghisa swikepe

Mininjhere wo Angarhela

Xiyenge xo Thola

Mininjhere wo Angarhela

Timali na Miako

Xivindzi xa ntirho wa Armscor i ku kuma swithavatlhavana swa vusirheleri, ngopfu-ngopfu swa Vuthu ra Vusirheleri ra Rixaka ra Afrika Dzonga

Ntirho wo xava wa Armscor wu katsa magoza lawa ya faneleke ku endliwa ku enerisa xilaveko xa swithavatlhavana, switirhisiwa kumbe vukorhokeri swa xikongomelo xo tirhisiwa eka nseketelo wa swilaveko swa tikhasimende.

Ntirho wo xava wa Armscor (Mafambiselo yo Kuma Mabindzu) wu nga avanyisiwa hi mune wa swiyenge, ku nga Mafambiselo yo Kuma Tindlela, Mafambiselo yo xava, Mafambiselo ya swixavisiwa swa michini, na Mafambiselo yo Kuma Thekinoloji. Mafambiselo yo Kuma Tindlela sweswi swi yimela ntirho lowukulu wo kuma swilo wa Armscor no khumbha misingiriko hinkwayo, ku suka eka ku hundzuluxa xikongomelo na swilaveko leswi fanaka ku ya eka swihlawulekisi swa xithekini leswi faneleke, swi tlhela swi ya eka xihlawulekisi xo tirheka kahle, lexi fanelaka, lexi

24 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Ponaka na swixavisiwa swo seketela na tindlela ku ya hi swilaveko leswi boxiweke swa Tikhasimende ta Armscor. Mafambiselo yo xava ya katsa ku kumiwa ka switirhisiwa swa bindzu leswi nga kona (COTS) kumbe switirhisiwa swa vuthu (MOTS). Mafambiselo ya Tindlela ta Swixavisiwa swi katsa nseketelo lowu nyikiwaka Tikhasimende ta Armscor hi nkarhi wa xiphemu xa matirhelo wa swixavisiwa na tindlela no katsa mahlayiselo na nseketelo wa ntolovelo wa swixavisiwa sweswo na tindlela. Mafambiselo yo xava thekinoloji ya katsa ku nyikiwa kontiraka eka nhluvukiso wa thekinoloji eku seketeleni minongonoko yo xava ya minkarhi leyi taka.

Endlelo

Xiphemu xa nkoka xa ntirho wa nongonoko wa mafambiselo eka Armscor xi le ka tindlela to xava to bohana no katsa matirhelo ya ntirho wa Mafambiselo yo Kuma Tindlela. Ku xava ka Armscor swi katsa ku amukela Xilaveko xo Mutirhisi ku suka eka khasimende. Ku suka kwalaho endlelo ra kahle ro hunguta ngozi ra landzeleriwa, leri kongomanaka no nyika kontiraka eka vaphakeri lava ringaneleke ku hluvukisa no tumbuluxa swixavisiwa swo karhi kumbe tindlela ta swikumiwa. Endlelo ra kahle ro hlawula ri katsa ku hluvukisa no tirhisa nkoka wa tindlela swa landzeleriwa ku tiva vaphakeri lava tsakeriwaka lava nga ta nyika nkoka wa switshunxo swa timali eka ku nyika swilaveko swa matirhiselo swo karhi. Laha swixavisiwa leswi nga kona swi nga fikeleriki swilaveko swa matirhiselo, ku nyikiwa kontiraka eka vaphakeri lava hlawuriweke ku endla swixavisiwa leswi lavekaka no phakela timojulu ta nhluvukiso leti humeleleke. Timojulu leti ta nhluvukiso ti sukela eka ku tokota ka timojulu ta nhluvukiso wo antshwa na nhluvukiso wa injhinyere ku fikela eka timojulu ta swixavisiwa swa masungulo. Endzhaku ko hlela loku humeleleke na ku humelela ka minkhavisio na tindlela to humelerisa leti fanaka, tikontiraka ta tumbuluxiwa no fambisiwa eka nhlayo ya swixavisiwa na tindlela to humelerisa.

Swipanu swa Phrojeke leyi Hlanganisiweke

Mafambiselo ya kahle ya minongonoko yo xava ya lava mafambiselo yo hambana ya xithekiniki, timali na swin'wana, ku fana tindlela na injhinyere ya matirhelo, mafambiselo ya vatirhi, ku nyika kontiraka, ku tiyisisa nkoka no tiyisisa minkhavisio. Exivindzini xa minongonoko hinkwayo yo xava ku na swipanu swa Phrojeke leyi Hlanganisiweke leswi nga na swirho ku suka eka

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Endlelo ra ximfumo ro hunguta tinghozi

Exivindzini xa minongonoko yo xava ku na swipanu swa phrojeke leyi hlanganisiweke

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **25**

Armscor na Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) na vutihlamuleri byo fikelela kahle minongonoko hinkwayo ya mafambiselo na swilaveko swa minongonoko yo xava. Swipanu swa Phrojeke leyi Hlanganisiweke swo tana swi rhangeriwa hi timininjhene ta minongonoko ya Armscor, naswona ku ya hi xivumbeko xa nongonoko, vativi vo hambana va katsiwa eka swipanu ku endla mintiho yin'wana. Ku endlela ku tirha kahle vutihlamuleri bya vona byo hambana, Timininjhene ta nongonoko wa Armscor a ti lavi ntsena ku va na vutivi eka mintirho ya tona, kambe ti fanele ku tlhela ti va na ntokoto, xikombiso, tindlela na matirhelo ya injhinyere, mintirho ya mabindzu na swa nawu.

Ku endlela ku tirha kahela vutihlamuleri bya mafambiselo ya phrojeke hi ndlela ya xiphrofehini tanihi leswi lavekaka ku ya hi Nawu wa Armscor, i swa nkoka leswaku xiyimo xa ntokoto xa

Timininjhere ta nongonoko wa Armscor wu hlayisiwa no pfuxetiwa – eka swiyenge hinkwaswo lewi lavekaka. Ku endlela ku fikelela leswi, tikhoso ta vuleteri to karhi na timojulu swa dyondzisiwa leswi tumbuluxiweke kwala ka nhlanganano na leswaku ti langutisa ngopfu eka vuswikoti lebyi lavekaka eka vatirhi eka swiyenge swo hambana eka mbango wo xava. Timojulu leti ta vuleteri, leti nyikiwaka hi ndlela ya khomphyuta, ti tirhela ku landzelerisa timininjhere tintshwa ta minongonoko no tirha tanihi tikhoso to pfuxeta eka timininjhere ta minongonoko ta sweswi.

Xivumbeko

Ndzawulo yo Xava ya Armscor yi tirha hi ndlela ya swiyenge swa xithekiniki leswi langutanaka na mintirho yo karhi ya xithekini. Swiyenge swa xithekiniki swi nyika nongonoko wa xikaya eka timininjhere ta minongonoko leti tokotaka eka swiyenge swo karhi swa xithekiniki. Ku endlela ku antswisa vuhlanganisi na ku ngenelelana na DOD, khasimende nkulu ya Armscor, swiyenge leswi nga le ka Ndzawulo yo Xava swi longoloxiwile swin'we ku endlela ku fananisa xivumbeko xa Xiyenge xintshwa lexi vumbiweke xa Switlhavathavana swa Vusirheleri (DefMatDiv) hi laha swi nga kotekaka ha kona. Ku longoloxiwa swi nyika ndhawu yin'we yo ngena eka Tihofisi ta DefMatDiv laha swi kotekaka, naswona swi tise ku antswa ka nkoka eka vuhlanganisi na DOD. Ndzawulo yo Xava yi ya emahlweni yi ringeta no longoloxa vutihlanganisi bya yona na DOD naswona, hi xivangelo xa leswi eka endlelo ro tumbuluxa xivumbeko xa ndzawulo eku hlanganisiweni na DefMatDiv leswaku, loko xi simekiwile, xi fanele ku enerisa swilaveko hinkwaswo swa DOD ku ya hi ku andlala vutihlamuleri naswona xi fanele ku vona leswaku ku na ku thoriwa vatirhi eka Xiyenge xo Thola lexi kayivelaka leswi nga le makatleni ya Ndzawulo yo Xava.

Xivumbeko xa matirhelo no nyika ndhawu yin'we yo ngena eka Tihofisi ta DefMatDiv

26 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Nhluvukiso wa thekinoloji

Ku tirhisiwa ka thekinoloji leyintshwa eka vukhavisu na nhluvukiso wa switirhisiwa i swa nkoka ku endlela ku hunguta madurhelo na matirhelo ya switirho swintshwa. Ku endlela ku vona leswaku ku tumbuluxiwa ka switirhisiwa swintshwa na vuswikoti bya SANDF swi le ka matirhiselo ya endlelo ro koteka na thekinoloji leyi vupfeke, Armscor na DOD va langutisisa no fambisa nhlayo ya minongonoko ya nhluvukiso wa thekinoloji eka vumaki bya laha tikwei, leswi kongomeke eka ku seketela minongonoko ya endlelo ra nhluvukiso leri tiviweke ra vumundzuku. Timininjhere ta minongonoko ta Armscor, hi ku tirhisa vutivi bya nkoka eka swiyenge swo hambana swa thekinoloji, hi leswi humeleleke eku tiveni mintlhontho ya thekinoloji leyi lavekaka ku va yo vupfa eku simekiweni ka tiprojeke ta nhluvukiso leti pulaniweke.

Ndzavisiso eka na nhluvukiso wo tiva tithekinoloji ta nkoka leti tirhisiwaka eku endlweni ka tindlela ta swixavisiwa tintshwa wu ngenise xandla xa nkoka eku nyikeni SANDF swa kahle eka timhaka ta tindlela ta matlharhi. Ku ngenelela eka masungulo ya tiprojeke ta nhluvukiso wa thekinoloji yintshwa swa ha ri mhaka ya nkoka eka vutihlamuleri bya Timininjhere ta nongonoko wa Armscor, no endlela ku humelerisa vutihlamuleri lebyi i swa nkoka leswaku timininjhere ta minongonoko titshama tiri na vutivi bya thekinoloji ya masiku lawa eka tindhawu leti va tokoteke hi tona. Hikwalaho, i swa nkoka leswaku timininjhere ta minongonoko ti hlanguana na minhluvukiso yintshwa eka tinhlengoletano ta misava.

Tiphakeji ta Tindlela ta Vusirheleri

Minongonoko ya phakeji ya tindlela ta vusirheleri (SDP) yi ya emahlweni ku vumba xiphemu xa nkoka eku xiyenge xo xava xa Armscor. Nkarhi lowuku vulavuriwaka hi wona ku ve na ndzima ya nkoka eka minongonoko hinkwayo ya SDP, laha ku hetisiwaka hi xiphemu xa matiko maambe xa minongonoko ya swihahampfhuka na swihahampfhuka-phatsa swo vevuka. Swa nkoka swi katsa ku xaviwa no nyiketa Vuthu ra le matini ra SA ra swikepe swinharhu swa leswi saleke eka swa mune swikepe swo hlola, ku tisiwa ka khumetsevu wa swihahampfhuka swo vevuka leswi

xaviweke swo sungula swa Hawk eka Xikolo xa Vuhahisi xa 85 eAir Force Base ya Makhado, ku fika ka laha Afrika Dzonga ka Swihahampfhuka swa Nyimpi swo antswa swo vevuka swa JAS39 Gripen swi ta sungula vutiolori byo haha eka Senthara yo kambela ku Haha na Nhluvukiso eOverberg, na ku haha loku humeleleke ka xihahampfhuka xo hlola elwandle xa Westland Super Lynx Mk 64. Hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona, hofisi ya phrojeke yo xava

Mpfluxeto wa mintirho

xi ya emahlweni

Ndzavisiso eka na nhluvukiso wo tiva tithekinoloji ta nkoka leti tirhisiwaka eku endliweni ka tindlela ta swixavisiwa tintshwa wu ngenhise xandla xa nkoka eku nyikeni SANDF swa kahle eka timhaka ta tindlela ta matlharhi

Minongonoko ya phakeji ya vusirheleri yi ya emahlweni yi vumba xiphemu xa nkoka eka xiyenge xo xava

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **27**

Xihahampfhuka lexikulu xa Airbus A400M xi tumbuluxiwile eToulouse, eFurhwa. Nongonoko lowu wu le ku tswaleni mihandzu hi ku ngenhelela ka vumaki bya laha tikweni eka nhluvukiso no endla ka swiyenge leswi hlawuriweke swa swihampfhuka swa muxaka lowu.

Ku xava

Armcor yi le ku karhatekeni hi ku pfumaleka ntalo wo fambisa minongonoko ya sweswi hinkwayo leyi lavekaka eka pholisi yo xava ya DOD. Hambiswiritano, matshalatshala ya Ndzwawulo yo Xava ya Armcor ya famba kahle ku langutisa hi vuntshwa eka switirhisiwa swo engetela eka nkoka wa xithekiniki eka swipanu swa Phrojeke leyi Hlanganisiweke leswi faneleke.

Matshalatshala

Ku tumbuluxiwa hi vuntshwa ka ku antswa ka malulamiso ya endlelo ra mafambiso eka tiphrojeke hinkwato to xava i ku humesa mimbuyelo ya kahle. Foramu yi vumbiwile ku langutisa no fuma tindlela ta xithekiniki eka ku xava tiphrojeke hinkwato, na le ka ntirho wa yona. Matshalatshala lawa, laya vumbaka xiphemu xo rhangela ku tiyisisa mafambiso yo tiyisisa ya xithekiniki tanihi xiphemu xa ntirho wo xava, xi tisa mimbuyelo ku ya hi tinghozi to paluxa tiphrojeke na timhaka to hlanganisa naswona swi endle leswaku ku va na ku ngenhisiwa ka swipimelo swo tala ku tiyisisa natlo wa swipanu swa Phrojeke leyi Hlanganisiweke eka masungulo.

Nhlayo ya matshalatshala mantshwa yi simekiwile hi Ndzwawulo yo Xava eka nkarhi lowu nga hundza ku kombisa ndzima ya kahle. Swikombiso swa matshalatshala lawa swi ta tirha ku antswa matirhelo ya Ndzwawulo yo Xava no yisa emahlweni ka vuswikoti bya ndlela ya mafambiso na ku hlanganisiwa ka ndlela yintshwa ya khomphyuta leyi tumbuluxiweke yo rhijisitara mabindzu yo xava, xikan'we na nhluvukiso, ku kambela na masimekelo yo sungula ya ntirho wa ndlela yo nyika mpfumelelo.

Xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri (SLA)

Ku endlela ku vona leswaku ntirho wo xava lowu endleriwaka DOD wu endliwa hi ku hetiseka, wu va erivaleni na hi ndlela ya vutihlamuleri, xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri xa malembe manharhu exikarhi ka Armcor na DOD xi tumbuluxiwile, pasisiwile no simekiwa. Xiviko xa kotara xa nyikiwa eka DOD leswi humelelaka ku ya hi leswi.

Goza ro tiyisisa mafambiso ya xithekiniki tanihi xiphemu xa ntirho wo xava

28 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Ntirho wu sungurile ku antswa SLA leyi yo langutisisa eka ku pfuxeta vukorhokeri bya tinhlamuselo na tinhlamuselo ta vuenti ta mintirho yo hambana leyi endliwaka hi Armcor ya DOD ku ya hi SLA. Xikongomelo i ku yisa emahlweni no antswa ku tirheka na matirhiselo ya

switirhiswa swa Armscor leswi nga kona eka ku xava na vukorhokeri byin'wana eka DOD no vona leswaku ku na pulani y bindzu ya le rivaleni na ntirhisano wa mabindzu lowu nga na vutihlamuleri exikarhi ka mavandla mambirhi.

Tindlela ta le Matini

Muxaka wa swikepe swo hlola swa MEKO®A-200

Nongonoko wo xava wa swikepe swa nyimpi wu tshinele goza rin'we eku hetiseni loku humeleleke ka ka swikambelo swo amukeriwa swa le lwandle hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona wa swikepe swinharhu swa leswi saleke eka swa mune swikepe swa nyimpi, ku nga SAS Isandlwana, SAS Spioenkop na SAS Mendi. Ku tisiwa ximfumo no xaviwa ka swikepe leswi swi endlilwele eDurban hi Mawuwana 2006, eSimon's Town hi Nyenyenyana 2007 na le Port Elizabeth hi Nyenyankulu 2007, hi ku landzana. Hinkwaswo swikepe swa mune swa swa nyimpi swi le ku tirheni sweswi eka Vuthu ra le matini ra SA naswona swile ku ringetiweni hi nkarhi wo kambela no hleriwa, ematini ya laha tikweni na ya matiko mambe. Swimbirhi swa mune wa swikepe leswi swi ve swi nghenelele hi ku humelela eka mintoloveto yimbirhi yo hambana na swikepe swa matiko mambe eka ematini ya matiko mambe ku sukela loko swi xaviwile.

Swikepe swo nyupela swa Class 209 Mod 1400

Nongonoko wo xava wu fambe hilaha a wu languteriwe ha kona hi nkarhi lowu. Xikepe xo sungula xa leswi nharhu, SAS 'Manthatsi, lexi xaviweke endhawini ya swikepe ya Howaldtswerke-Deutsche Werft eKiel, eJarimani, hi Hukuri 2005, xi fikele eSimon's Town tanihi lexi heleleke hi ti 7 Dzivamisoko 2006 endzhaku ka vutluti bya xona byo sungula eRiphabliki ra Afrika Dzonga. Ku akiwa ka leswimbirhi ku ya emahlweni hi nkarhi lowu laha ku languteriweke ku va swi amukela na swikepe swin'wana loku nga ta hetisiwa hi Hukuri 2006. xikepe lexi xo nyupela, SAS Charlotte Maxeke, xi thyiwe no xaviwa eNorseewerke eka ndhawu ya swikepe ya Emden, eJarimani, hi ti 14 Nyenyankulu 2007 no sungula ku tluta ku ya eRiphabliki ra Afrika Dzonga hi ti 16 Nyenyankulu 2007, laha a xi heleketiwa hi SAS Drakensberg, kutani xi fika eSimon's Town hi ti 26 Dzivamisoko 2007. Ku kamberiswa ka xona swi ve swi sungurile.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Mune wa swikepe hinkwaswo swi le ku tirheni

Xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri xo antswisa matirhelo no tirhiseka ka switirhisiwa leswi nga kona swa Armscor

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **29**

Vito ra xikepe xo nyupela xa vunharhu, ku nga SAS Queen Modjadji, ri pfuriwile eka xinkhubyana xo xaviwa ka xikepe xa vumbirhi xo nyupela. Xi sungule ntirho wo amukeriwa elwandle ematini ya Jarimani hi Dzivamisoko 2007 naswona xi languteriwe ku tirha tanihi lexi heleleke ematini ya Afrika Dzonga hi Dzivamisoko 2008.

Tindlela ta Airborne

Xihahampfhuka-phatsa xo Hlasela xa Rooivalk

Xikongomelo nkulu xa phrojeke i ku fikelela matirhelo ya nkarhinyana ku endlela ku rhumela xihahampfhuka-phatsa xa Rooivalk combat xihahampfhuka-phatsa eka mintirho yo seketeka ku tisa ku rhula. Nhlayo ya vukhavisu lebyi lavekaka byo antswisa swikongomelo byi tiviwile hi nkarhi wa xiviko naswona leswi swi tumbuluxiwile. Ku antswisiwa ka switirhisiwa swo kota ku tirhiseka swi tisiwile eka nhluvukiso wa swihahampfhuka eka Denel Aviation.

Ku kamberiswa ka kahle ka swithavana ku endle leswaku ku va na mbuyelo wo antswa wa nongonoko swi sungurile naswona ku na ku antswa eka nhlamuselo eku fikeleleni swilaveko swa

matirhelo eka mhaka leyi. Swikambelo swi sungurile eku hangalasseni xiyimo xa muxaka wa nkarhinyana wa xitifikhethi swi languteriwe ku humelela hi Mhawuri 2007.

Xihahampfhuka-phatsa xo Hlolwa ematini

Ku xaviwa ka mune wa swihahampfhuka-phatsa swo hlolwa ematini swa Super Lynx ku suka eWestland Helicopters eUnited Kingdom swi famba ku ya hi pulani. Ku endliwa ka mune wa swihahampfhuka-phatsa ku herile naswona swi ta tisiwa eAir Force Base Ysterplaat eCape Town exikarhi ka 2007. Ku cinca ka vuleteri ko sungula ka Vuthu ra le Moyeni ra SA na ra le hansi ku hetisiwe hi Dzivamisoko 2007.

Swihahampfhuka-phatsa leswi swi ta tirha ku suka eswikepeni leswa ha ku xaviwaka swa Vuthu ra le matini ra SA swo hlola naswona swi hlomile hi ndlela yo hlawuleka ku nyika nseketelo eka mintirho ya vusirheleri. Nhlayo ya van'watikontiraka va Afrika Dzonga va khumbhekile eku phakeleni swilo swin'wana swa swihahampfhuka-phatsa.

Xikongomelo nkulu xa phrojeke i ku fikelela matirhelo ya nkarhinyana Swihahampfhuka-phatsa swi fanele ku tisiwa eAir Force Base Ysterplaat eCape Town exikarhi ka 2007

30 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

1 2 3 4

5 6

7

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **31**

1

Nkhuvo wo amukela xihahampfhuka xa vuleteri xa Hawk MK120 eAFB Makhado

2

Charlotte Maxeke

3

Muxaka wa Swikepe swo hlola swa MEKO® A-200

4

Xihahampfhuka-phatsa xo hlasela xa Rooivalk

5

Xihahampfhuka-phatsa xa le matini xa Super Lynx

6

Hawk MK120 eAFB Makado

7

SAS 'Manthatisi

8

Xihahampfhuka-phatsa xa A109 LUH

9

Ku xaviwa ka SAS Spioenkop eSimon's Town.

8

9

32 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Swihahampfhuka-phatsa swo Vevuka (LUH)

Ku xaviwa ka makumenharhu wa swihahampfhuka-phatsa swa A109 LUH ku suka eAgusta elthali swi ye emahlweni kahle hi nkarhi lowu vuriwaka. Nkaye wa swihahampfhuka-phatsa swi tisiwile hi lembe ximali leri langutisiwaka, ku tisa nhlayoya leswi tisiweke eka Vuthu ra le Moyeni ra SA eka khumetsevu. Ku tlula 95% wa phakeji ya nseketelo, ku katsa leswi lawuriwaka hi khomphyuta ndlela ya vuleteri bya ndhawu yo chayela, swi tisiwile. Swihahampfhuka-phatsa swa A109 LUH swi hahisiwa swinene hi SAAF, laha ku tlula 2 000 wa tiawara ti nga hahiwa emakumu

ka xiviko lexi. Swihahampfhuka-phatsa swi tlhele swi rhumeriwa ro sungla eka ntirho wo pfuneta eMozambiki.

Endlelo ra Swihahampfhuka swo Tleketla nhundzu yo tika swa Airbus A400M

Kontiraka ya Airbus Military S.L. (AMSL) yi pfumelela ku nghenelela eka nhluvukiso wa endlelo ra swihahampfhuka swo tleketla nhundzu yo tika swa A400M na ku tisiwa ka nhungu wa swona hi 2012. Ku endliwa ka xihahampfhuka xo sungula ku ta sunguriwa emaheleni ya Khotavuxika 2007. Hambileswi ku nga na nkarhi wa ngozi eka kukambela eka vuhahaisi, AMSL yi hlamusele leswaku mphakelo wa xihahampfhuka xo sungula swi ta tshama swi ri eka nkarhi lowu vekiweke.

Swihahampfhuka swa Nyimpi swo antswa swo vevuka (ALFA)

Kontiraka na BAE Systems/SAAB consortium yi nyika mphakelo wa makumbembirhi-tsevu wa Swihahampfhuka swa Nyimpi swo antswa swo vevuka swa JAS39 Gripen swa Vuthu ra le Moyeni ra SA. Swihahampfhuka swi ta endliwa hi SAAB eSweden na nhluvukiso wa ntirho wo hlawuleka wa Afrika Dzonga ku tirhisa ndlela ya Gripen eka mbango wa matirhelo wa SAAF wu ya emahlweni kahle na ku nghenelela ka vativi va Afrika Dzonga ku suka eka Armscor na SAAF.

Xihahampfhuka xo sungula xa Gripen xi languteriwe ku yisiwa eka Vuthu ra le Moyeni ra SA xi kombisiwe efemeni ya Linköping eSweden hi Nhlangu 2005 no endla vuhahasi byo sungula hi Hukuri 2005. Nongonoko lowu wu le ka nkarhi wo tisa xihahampfhuka xa xo khandziyisa vanhu vambirhi xa Vuthu ra le Moyeni ra SA xi languteriwile hi Nyenyankulu 2008, naswona nongonoko hinkwawo wu languteriwe ku hela Nyenyankulu 2012.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Swihahampfhuka-phatsa swithlele swi rhumeriwa eka ntirho wa swona wo sungula wo phalala eMozambiki Kontiraka yi pfumelela ku nghenelela eka nhluvukiso wa mphakelo wa A400M wa xihahampfhuka xo khandziyisa vanhu vambirhi eka Vuthu ra le Moyeni ra SA xi languteriwe hi Nyenyankulu 2008

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **33**

Xihahampfhuka xa Vuleteri xo Rhangela Nyimpi xa HAWK (LIFT)

Switirhisiwa swa xihahampfhuka xa LIFT swi xaviwa ku suka eka BAE Systems UK ku pfala vangwa ro letela exikarhi ka vuleteri bya ntolovelo bya STRA na xihahampfhuka xa nyimpi xo vevuka xa Gripen. Switirhisiwa leswi swi katsa makumembirhi-mune wa swihahampfhuka, switirhisiwa swa ntiro wo seketela, phakeji ya nseketelo wa matirhelo, ndlela ya vuleteri ya vuthu ra milenge, switirhisiwa no letela vanhu. Ku fikela sweswi, khumetsevu Swihahampfhuka swa Hawk swi tisiwile eka Xikolo xa Vuhahisi xa 85, AFB Makhado. Swihahampfhuka leswi swi le ku hahisiweni swinene ku fikelela xiyimo lexi heleleke xa matirhelo hi siku ra le kusuhi swinene.

Xikambelo xo sungula xa swihahampfhuka xi endliwile eka Senthara yo Kambela ku Haha na Nhluvukiso eOverberg naswona leswi swa nkombo swi saleke swi le Denel laha swi yimeleke ku tisiwa. Fureme, njhini na switirhisiwa swa vuhahisi ku va swi fikelela swilaveko swo hlawuleka. Nhluvukiso wa switirhisiwa swa vuswikoti, leswi yimelaka ku simekiwa ka swilaveko swo hlawuleka swa switirhisiwa swa vuhahisi, swi le kusuhi no hela naswona ku kamberiwa swi sungurile hi Mudyaxihi 2007, endzhaku ka leswi swi nga ta nghenisiwa ka swihahampfhuka hinkwaswo.

Timizayili tintshwa to Duvula ekusuhi

Hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona Armscor yi nghene eka kontiraka na COMAER, xivumbeko xa khomanda ya Vuthu ra le Moyeni ra Brazili, ku va ri tumbuluxe mizayili ya le moyeni ya A-Darter yo koma na Denel na ku hundziseriwa ka thekinoloji eBrazili. Lowu i mbuyelo wa mintwanano yo landzelelana lowu fikeleriweke exikarhi ka mimfumo ya RSA na Brazili, ku katsa DOD ya Afrika Dzonga na Vuthu ra le Moyeni ra Brazili, ku ya hi matshalatshala ya IBSA.

Hi ku landza kontiraka exikarhi ka Armscor na COMAER, Armscor yi humelerile eku hetisiseni kontiraka na Denel ku endla ntirho wa nhluvukiso eka ndlela ya mizayili. Nongonoko lowu wa nhluvukiso na ku hundziseriwa ka thekinoloji swi bohiwe ku humelela eka nkarhi wa ntlhanu wa malembe. Hi xikongomelo xo hundzisela thekinoloji, Vuthu ra le Moyeni ra Brazili ri rhumele vainjhiniyere eka Denel ku nghenelela eka migingiriko yo hluvukisa. Nhluvukiso lowu heheleke wu sungurile kunga ri khale naswona nongonoko wu famba kahle. Muxaka wa kontiraka, laha timali ta mpfuneto ti humaka eka DOD ya Afrika Dzonga ti hlanganisiwaka na timali ku suka ematikweni ya le handle eka nhluvukiso wa ndlela ya switlhavana, i muxaka wu ri woxe eka ku xava eka vusirheleri bya Afrika Dzonga no endla mintlhontho yo tsakisa ya Armscor.

Swihahampfhuka swi le ku hahisisweni ku endlela ku fikelela xiyimo xa matirhelo yo hetiseka eka siku ra le kusuhi

Armscor yi nghene eka kontiraka na COMAER eka ku tumbuluxa mizayili ya le moyeni ya A-Darter yo koma

Muxaka wa kontiraka i wo sungula wa muxaka wa wona eka ku xava ka Vuthu ra Vusirheleri ra Afrika Dzonga

34 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tindlela to Lemukisa

Ndlela ya Vusirheleri ya Vuthu ra laha Tikweni (GBADS) ra SA

Hi Nyenyenyana 2003, Armscor yi pfumelelanile na kontiraka na Denel ku endla no tisa Local Warning Segment (LWS) ra Ndlela ya Vusirheleri ya Vuthu ra laha Tikweni (GBADS) ra SA rintshwa. Kontiraka leyi yi pulaniwe ku teka kwalomu ka makumemune mbirhi wa tin'hweti ku va yiherile hi Mawuwana 2006. Ku ya hi swivangelo swa nongonoko lowu swi tlulele eka makumentlhanu n'we wa tin'hweti, naswona swiku rintshwa leri ku languteriweke leswaku ntirho wu hela i Hukuri 2009.

Tindlela to lulamisa ti simekiwile leti nga ta endla leswaku nongonoko lowu wu hela hi siku rintshwa leri bohiweke. Hi nkarhi wo nyika xiviko, ndzima ya kahle yi fikeleriwile eka swiyenge swimbirhi, ku nga switirhisiwa swa Vulawuri bya Vusirheleri bya le Moyeni (ADC) na Khomandara na Vulawuri bya Xithektikali (TCC), hi ku amukeriwa hi tifeme eka swihlawulekisi leswi leswi languteriweke exikarhi ka 2007. Switirhisiwa swo tala leswi nga na kontiraka eka vaphakeri va laha kaya na va matiko mambe swi tisiwile naswona swi le ka endlelo ro hlanganisiwa.

Timovha to Lawula Tintshwa

Phrojeke leyi yi nyika mphakelo wa timovha to lawula tintshwa ku siva leti hlakaleke ta Ratel leti turrheke ku sukela hi 1976. Mphakelo wun'we wu amukeriwile ku suka eka Denel. Matirhelo ya xithekiniki ya muxaka lowu wa timovha wu phakeriwile tanihi xiphemu xa mphakelo lowu hleriweke hi vuenti hi ndhawu ya Gerotek Vehicle Test Track na tindhawu tin'wana, naswona yi kumeke yi fikelela swilaveko swa tsalwa ra swilaveko swa matirhiselo. Hi nkarhi wo langutisisa tsalwa ro kambela, Armscor a yi tihlanganisa na Denel mayelana na nxavo lowu a wu ri kona, na xiyimo xo koteka xa kontiraka xi fikeleriwile sweswi. Kontiraka ya ximfumo exikaehi ka Armscor na Denel yi sayiniwile hi ti 21 Mudyaxihi 2007.

Nkoka

Ku xava nhundzu ya nkoka

Vatirhi va Ntiyiso wa nkoka (QA) va ya emahlweni va nyika nseketelo eka minongonoko yo hambana yo xava, ku vona leswaku swikongomelo swa minongonoko swa fikeleriwa na leswaku swixavisiwa swa nkoka swi phakeriwa SANDF. Vatirhi va QA va nghenelele ngopfu, tanihi swirho swa swipanu swa Phrojeke leyi hlanganisiweke ematikweni ya le handle na laha tikweni, eka nhluvukiso, mathwaselo/tisetifikheti, ku humelerisa no amukela ka swihahampfhuka swo hambana na switirhisiwa swa leswi fambelanaka na switirhisiwa swa nseketelo wa matirhelo leswi xaviwa ehansi ka minonghonoko ya tindlela ta vusirheleri.

Ku hetisisa ka pulani ya vuvalangi bya QA eka Gripen no tumbuluxa yin'we ya vuhumelerisi bya A400M hi ku tirhisa QA working groups, na yona yi amukeriwile hi nkarhi lowu. Magoza ya

tekiwile, tanihi leswi lerisiweke hi DOD, ku tlhela va pfuxeta Memorandumu yo Twanana na MOD ya Spanish ku endlela ku kondletela ntirhisano eka vumundzuku bya timhaka ta QA hi nkarhi wo endliwa ka A400M. Ndzima ya kahle yi endliwile eka ku thola no letela vatirhi vantshwa va QA hi ku fambelana na swikongomelo swa matirhelo swa Armscor.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Vaphakeri vo tala lava nyikiweke kontiraka ya switirhisiwa va laha tikweni na matiko ya le handle va kotile ku swi phakela naswona va le kusihl no hlanganisiwa

Xiyimo xo koteka xa kontiraka xi fikeleriwile eka ku tiyisisa nkoka wa vatirhi ku yisa emahlweni no nyika nseketelo eka minongonoko yo hambana yo xava

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **35**

Mpfluxeto na endlelo ro Tirheka no longoloxa ISO 9001

Malembe manharhu yo sungula endzhaku ko tsarisiwa ka ISO 9001 ya Armscor hi 2003 ya hundzile hi Khotavuxika 2006, laha vuhleri bya tinkota byo ringana tsevu byi endliweke (kambirhi hi lembe) hi Byuro ya Mimpimo ya Afrika Dzonga (SABS), huvo yo tsarisa leyi tiyimeleke ya Armscor. Ku yisa emahlweni ka ku hlayisa no antswisa ka endlelo ya mafambiselo ya nkoka swa Armscor swi endle leswaku ku nga kumiwi swo tala hi SABS hi nkarhi wo hlela tinkota na xitifikheti xintshwa xa ISO 9001 xi nyikiwile Armscor eka nkarhi wa malembe manharhu ku fikela hi ti 14 Khotavuxika 2009. Ku hlela tinkota kambirhi swi endliwile hi SABS ku sukela nkarhi wolowo, hi Hukuri 2006 na Nyenyenyana 2007, nakambe a ku kumiwani nchumu lexikulu.

Ku lulamisa pulani hi vuntshwa ya malembe ya 2006–2009 yi tumbuluxiwile ku vona leswaku matshalatshala yo hlela tinkota ya le ndzeni na ya le handle ya langutisisa eka mafambiselo yo Armscor yo phakela na mahungu laya faneleke ku antswisa ndlela yo endla swiboho, mabindzu na ku antswisa tindlela ta nseketelo.

Mahungu ya thekinoloji (IT)

Phrojeke yo pfuxeta xivumbeko xa IT yi katsa ku cinciwa ka tisevha eHofisi Nkulu hi sevha ya fureme, ku cinciwa ka tikhomphyuta na ku xaviwa ka switirhisiwa swa tikhassimende ku cinca ndhawu ya matirhelo. Mhaka yin'we ya nkoka leyi nga ta fikeleriwa hi phrojeke leyi hi leswaku

Xitifikheti xa ISO 9001 xi nyikiwile Armscor eka nkarhi wa malembe manharhu ku fikela hi ti 13 Khotavuxika 2009

Mpfluxeto wa IT wu katsa ku cinciwa ka tindhawu ta mabindzu no longoloxa mabindzu eka xiyimo laha xilaveko xa xitatimende xa mutirhisi eka switirhisiwa hinkwaswo swi tumbuluxiwaka

36 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Armscor yi ta hlanganisa nhlayo ya le henhla ya tisevha eHofisi Nkulu ku va sevha yin'we ya thekinoloji. Ku hlayisa mali swi ta humelela loko ndlela yo hlanganisa yi hetisisiwile hikwalaho ka tilayisense titsongo, nseketelo wa le hansi wa sevha na tihakelo ta mahlayiselo.

Xiphemu xa vumbirhi xa phrojeke ya mabindzu ya vudurowi xi katsa ku longoloxa ku humelerisa Armscor Business ku ya eka xiyimo lexi swihlawulekisi swa swilaveko swa mutirhisi swi nga tumbuluxiwaka eka tindlela hinkwato ta matirhiselo. Xiphemu lexi xa phrojeke xi hetisiwe eku heleni ka Nhlangua 2006.

Phrojeke yo pfuxa endlelo ra matirhelo ya Armscor ku rhurhisa matirhelo ya xivumbeko-nkulu, yi tisa xitshunxo eka xiphico xa 16-bit, yi ololoxa timhaka ta matirhiselo ya xiyenge xo thola, lulamisa swilaveko swa BEE, lulamisa ku cinca endlelo ra maxavelo, na swin'wana, swa ha yimisiwile, ku fikela ku pasisiwa ka endlelo ra mahungu na thekinoloji ya vutihlanganisi hi Huvo ya Valawuri, xikan'we no basisa ndlela ya mabindzu mayelana na ku cinca ka nhlanguano.

Ku landzelela vulawuri bya vusirheleri na swithavana

Ematikweni ya misava, Armscor yi ya emahlweni ku hlayisa vuxaka na minhlangano ya vusirheleri ya matiko laya nghenelelaka eka tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri, na tendzo leti fambelanaka na vusirheleri laha Afrika Dzonga leswi a swi khomiwe mayelana na leswi. Vusirheleri byi ya emahlweni byi dzika naswona ku hava timhaka tin'wana to kakananisa. Laha tikweni, ku tihlanganisa na vumaki bya vusirheleri swi endlwile, xikan'we na nongonoko ku vona leswaku ku na xiyimo xa le henhla xa vulemukisi bya swa vusirheleri endhawini.

Xikongomelo nkulu xa ntirho wo landzelela vulawuri bya matlharhi ku tumbuluxa no simekiwa ka ka tindlela leti faneleke ku vona leswaku ku na ku landzelela ka vulawuri bya matlharhi na swilaveko swo ka swi nga engeteli ntalo leswi vekiweke hi milawu ya Afrika Dzonga, mintwanano ya misava leyi Afrika Dzonga yi nga tiboha, na vulawuri byo rhumela nhundzu ematikweni mambe bya matiko ya vuphakeri. Lexi i xilaveko xa ku tiviwa ka Armscor ematikweni ya misava tanihi xirho xa bindzu ro hlonipheka no tshembheka, lexi endlaka leswaku ri enerisa swilaveko swa SANDF mayelana na xitirhisiwa xa vusirheleri. Ku endlaka ku fikelela swikongomelo swa rona, mintirho ya Xiyenge xo Lawula Matlharhi yi aviwile hi swiyenge swimbirhi. Xiyenge nkulu xi vona leswaku ku na ku landzelela ka vulawuri bya matlharhi bya laha kaya na bya matiko ya misava na mpfumaleko wa ntalo eka swilaveko. Leswi swi seketeriwa hixiyenge lexi nyikaka nseketelo eka Armscor, lava nga nyikiwa tikontiraka na tikhasimende ta yona, hi xivumbeko xa nseketelo wa xithekiniki mayelana na vulawuri bya swithavathavana swa vusirheleri na nhluvukiso na xiviko xa tidyondzo ta vuleteri. Eka lembe leri hundzeke a ku vangi no tluriwa ka milawu yo lawula matlharhi hi Armscor.

Mpuxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

vusirheleri byi ya emahlweni byi dzika naswona a ku na mhaka yo karhata phrojeke yo puxeta endlalo ra matirhelo ya Armscor ra ha yimisiwile
Ntirho wo landzelela vulawuri bya matlharhi

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **37**

Ku Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP)

Hambileswi nongonoko wo Nghenelela eka Vumaki wa Afrika Dzonga wu nga humelerisiwa erivaleni hi ku hetisiwa ka tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri (TiSDP), Armscor yi humelerile ku languteka yi antswa ku sukela hi 1988. Matshalatshala ya Armscor ya kurile ku fikelela nongonolo wo Nghenelela ka Vumaki bya Vusirheleri (DIP), lowu xikan'we na nongonoko wa ku Nghenelela ka Vumaki bya Rixaka (NIP) laha Tikweni yi vumbaka masungulo ya mintirho ya Mfumo ku hlohlotela ikhonomi yi tshama yi antswa. Ndzawulo ya Mabindzu na Vumaki (DTI) yi lawula nongonoko wa NIP no tirhisa 30% wa ntirho wa NIP eka mhaka yo rhumela ematikweni ya le handle eka swixaviwa hinkwaswo swa mfumo leswi nga le henhla ka USD10 wa mamiliyoni.

Armscor yi endla ntirho wun'wana wa 50% wa DIP eka mhaka yo rhumela ematikweni ya le handle eka swixaviwa swo yelana na vusirheleri swa le henhla ka USD2 wa mamiliyoni. DIP i endlalo leri sunguriweke hi mfumo laha swixaviwa swa vusirheleri swi tirhisiwaka tanihi nsusumeto ku boha muxavisi wa swixavisiwa swa matiko mambe/vukorhokeri ku endla bindzu leri fambelanaka na vusirheleri eAfrika Dzonga hi ku cincana ku endlalo ku antswisa ndlela ya mavuthu na swiboho swa vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri. Eka Armscor, xiyenge xa DIP xi endla tiphohli ta DIP hi ku yimela Ndzawulo ya Vusirheleri no tirhisana na xiyenge xo xava xa Armscor ku hunguta mbuyelo wa vumaki, ku nga ri na ku hunguta vunene bya nongonoko wo xava. Eka ku antswisa ka nongonoko wo xava, Xiyenge xa DIP xi langutane no kondletela matsalwa ya xikombelo xa xiringanyeto (RFP) ku vona leswaku swilaveko swa DIP swa fikeleriwa hi vaphakeri lava endlake swikombelo. Swi vumba xiphemu xa nkoka eka ntlawa wo hlela tithendara ku kuma muendli wa xikombelo loyi a humeleleke, endzhaku ka leswi ntwanano wa le tlhelo wa DIP wa endlwa

Ku tiyiseleka ka vumaki bya vusirheleri bya SA yi antswisa hikwalomu ka 50% a minxavo ya DIP ya le henhla ka USD2 m

38 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Ntwanano wa DIP wu kumisisa nkoka na nkarhi wa ntirho, xikan'we na tipulani ta mambindzu leti tirhisekaka leswi katsiweke eka goza ra tsevu wa tin'hweti. Leswi swi endliwe ku ya tipulani ta mabindzu leti nyikiweke hu mukontiraka naswona swikweleti swi endliwa ntsena ku ya hi tipulani leti ku pfumelaniweke hi tona. Ku humelela ka DIP i mhaka ya manghenelo ya nkarhi na nkarhi, ku kamberwa ka matirhelo na ku lulamisa ka tipulani leswi humelelaka hikwalaho ka ku cinca ka swiyimo. Ku pasisiwa ka mintwanano na swikweleti hi komiti yo nyika mimpfumelelo leyi tiyimeleke swi humelela ku ya hi swiletelo swo xopiwa swa mintolovelu na tindlea swa ximfumo.

Ku yisa emahlweni ku tiyisiwa mafambiselo ya mintwanano ya DIP, Xiyenge xa DIP xi fambisa endlelo ro tshembheka, ro hleleka ro rhekhoda minxaviselano ku vona leswaku ku na ku vonaka eka ndzima na matirhelo hi mukontiraka. Vakontiraka va nga endla mintirho ya vona hi ku wu endla wu fambelana na nongonoko wo xava (Kongoma eka DIP), kumbe hi ku kongomisa mabindzu man'wana eka Vumaki bya Vusirheleri byo angarhela (Lowu nga Kongomangiki eka DIP). Va tlhela va leterwa ku nyika ntirho wihi kumbe wihi eka swiyenge swo hambana swa DIP, ku nga, Ku nghenelela ka Vumaki bya laha Tikweni, ku Rhumela ematikweni mambe, ku Hundzisela Thekinoloji, Vuvekisi, Mimbuyelo ya Mintswalo yo Lombisa, SMME & BBBEE Nseketelo wo Maketa.

Xiyenge xa DIP sweswi xi fambisa nkombo wa mintwanano ya DIP leyi fambelanaka na tiSDP, nhungu wa mintwanano yin'wana, xikan'we na nhlayo ya mintwanano leyi tirhaka hi ku langutela minongoko leya ha taka yo xava. Mintirho ya DIP eka tiSDP yi yimela kwalomu ka 73% wa mintirho hinkwayo ya DIP leyi fambisaka hi Arm Scor sweswi. Ku fikela sweswi, tiSDP tiri toxo ti phakele mimbuyelo eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya SA lebyi durhaka kwalomu ka R11,4 wa mabiliyoni.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

ndzima ya tsevu wa tin'hweti eka mintwanano leyi tiyeke ku vona leswaku ku humelerisiwa mintirho ya DIP

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **39**

Xiyimo xa DIP xa tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri hi ti 31 Nyenyankulu 2007

Matirhelo la Mapulanelo ya Miantirho ya Phrojeke

Matirhelo manene

Manene vs pulaniweke

Manene vs Ntirho

Vuxavisi (Laha tikweni na matiko mambe)

Vuvekisi byo Hundzisela Thekinoloji

Rm Rm Rm % % Rm Rm Rm

Swikepe swo nyupela 1 121 746 741 99 66 639 95 7

Swihahampfhuka swa Hawk 4 252 3 616 4 001 111 94 3 195 789 17

Maritime swihahampfhuka-phatsa swo tirhisiwa elwandle 553 188 149 79 27 118 29 2

Mintirho ya xiyimo xa le henhla sweswi a yi tikombi ku va yi hluleka ku humelela tanihi leswi yi angarheriweke hi migingiriko ya tipulani leyi ringaneleke. Kwalomu ka makumembirhi ntlhanu wa tikhamphani ta BEE leti tirhanaka na nongonoko wa DIP naswona ti ri eka swiyimo swo hambana swo va xiphemu xa vaphakeri va misava. Leswi katsiweke eka matirhelo manene ku fikela sweswi i swikweleti swa DIP swa ntsengo wa ±R128 wa mamiliyoni lowu tikontiraka ti nyikiweke tin'wana ta tikhamphani leti ta BEE.

Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi eSimon's Town

Ku cinca eka Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi eSimon's Town, leyi tirhanaka na ku hundzisela ku suka eka Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) ku ya eka Armscor, swi kume matimba eka Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona. Holobye wa Vusirheleri wu lerise leswaku endlelo ro hundzisela ri hatlisisa naswona ri sunguriwe hi ti 1 Dzivamisoko 2007. Endlelo leri ri endle leswaku Holobye wa Vusirheleri a kombela Holobye wa Mintirho ya Mfumo na Mafambiselo ku nyika mpfumelelo wo hundzisela Ndhawu yo lunghisa swikepe swa nyimpi eSimon's Town ku suka eka DOD ku ya eka Armscor ku sukela hi ti 1 Dzivamisoko 2007. Mpfumelelo wu nyikiwe hi N'wendzambahala 2006. Ku navela loku ku endle leswaku ku hetisisiwa Ntwanano wa Xiyenge xo Thola. Xikongomelo xa ntwanano lowu i ku avelana vutihlamuleri bya ntirho na malunghiselelo ya mintwanano ya xiyenge xo thola na DOD na Armscor hi ku langutisa ku hundzisela ka ndhawu yo

R11,4m yi ve yi vuyiseriwe eSA ku suka eka SDPrealted DIP

Holobye wa Vusirheleri u lerise leswaku mhaka yo hundzisela yi hatlisisiwa ku sukela hi ti 1 Dzivamisoko 2007

40 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

lunghisa swikepe ku ya eka Armscor tanihi mhaka leyi vilerisaka ku ya hi xiyenge xa 197 xa Nawu wa Vuxaka bya Vatirhi eka siku ro hundzisela. Vatirhi va ndhawu yo lunghisa swikepe va byeriwile hi DOD eka ku hundzisela ka xihatla ku ya eka Armscor. Va tthele va byeriwa ximfumo hi ku tsaleriwa eka swiyimo swa sweswi no nyikiwa nkarhi wo vutisa hi mahungu laha swi faneleke. Ku hundziseriwa loku a ku pulaniwile a ku humelelangi hi ti 1 Dzivamisoko 2007 hi kwalaho ka xileriso xa khoto lexi kumiweke hi ti 30 Nyenyankulu 2007 hi NEHAWU, yin'we ya minhlangano leyi kumekaka eka Ndhawu yo lunghisa swikepe. Xileriso xa khoto xi komberiwile endzhaku ko tsandzeka ku hlamula eka timhaka leti vuriweke hi Ndzawulo ya Vusirheleri na Ndzawulo ya Mintirho ya Mfumo na Mafambiselo eka vuhlanganisi lebyi endliweke hi ti 27 Nyenyankulu 2007.

Timhaka leti ku vulavuriweke hi tona ti hi mayelana na leswi landzelaka:

- Loko mhaka yo hundzisela ku ri yo tika ku ya hi Nawu wa Vuxaka bya Vatirhi, xiyenge xa 97, tanihi leswi vuriweke eka mintwanano yo hundzisela;
- Xiyimo xa timali xa Armscor tanihi leswi swi vikiweke hi ndlela yo hoxeka eka vahangalasi va mahungu hi ku landza xiviko xa mbuyelo eka Komiti ya Photifoliyo eka Vusirheleri;
- Loko Armscor yi ta va eka xiyimo xo fambisa Ndhawu yo lunghisa swikepe hi ndlela ya kahle ku ya hi xiyimo lexi nyikiweke xa timali;
- Loko Holobye wa Mintirho ya Mfumo na Mafambiselo a tekele enhlokweni ku tikeriwa ka xiyimo xa timali loku hlamuseriweke loko a nyika xileriso xo hundzisela Ndhawu yo lunghisa swikepe ku ya eka Armscor; na
- Xikombelo xa tikhopi ta Ntwanano exikarhi ka DOD na Armscor.

Timhaka leti ti le ku langutisiweni hi ntlawa lowu vumbiweke hi vayimeri va Ndzawulo ya Vusirheleri, Ndzawulo ya Mintirho ya Mfumo na Mafambiselo na Armscor. Nhlamulo ya ximfumo eka timhaka ta nhlangoano wo yimela vatirhi yi le ku lulamisiweni.

Ntshamo wa khoto wu languteriwe kuva kona hi ti 12 Khotavuxika 2007. Ku hundziseriwa swi yimisiwile ku fikela loko ku kumeka nhlamulo eka nhlangoano wo yimela vatirhi na mbuyelo wa khoto loko nhlamulo ya Nhlangoano wo yimela vatirhi ku nga ri leyi amukeriwaka. Lembe ro sungula ehansi ka vulawuri bya Armscor ri langutiwa tanihi xiphemu xo hlanganisa ku hundziseriwa, leswi nga ta katsa ku hetisisiwa ka tipulani to hundzisela nhundzu na switirhisiwa, ku humelerisa ka tindlela leti lavekaka na maendlelo, nhluvukiso wa pulani yo lulamisa hi vuntshwa na nhluvukiso wa pulani ya mabindzu ya Ndhawu yo lunghisa swikepe.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Ku hundziseriwa loku a ku pulaniwile a ku humelelangi hi ti 1 Dzivamisoko 2007 hikwalaho ka xileriso xa khoto lexi kumiweke hi ti 30 Nyenyankulu 2007 hi NEHAWU

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **41**

Arm Scor Business

Arm Scor Business i xiphemu lexi lawuriwaka hi Arm Scor na mintirho tanihi leswi yi hlaluseriwaka eka Nawu swi vumbiwe no fambisiwa tanihi tiyuniti ta mabindzu leti hambaneke, ku nga:

- Nkambelo no Hlela (T&E)
- Sayense ya Vusirheleri na Thekinoloji (DSTI)
- Nseketelo wa Vusirheleri (DS)

Arm Scor Business ya humelerile eku nyikiweni mpfumelelo wa ISO 9001:2000 hi ti 13 N'wendzambahala 2006. Leri i goza ra xiyimo xa le henhla leri fikeleriweke ra Arm Scor Business naswona eka xinkhubyana sagwati ri nyikiwile Mininjhere wo Angarhela wa Arm Scor Business hi Mukhomeri wa Mininjhere wo Angarhela wa Vukorhokeri na Timhaka ta Xifundzha wa Xiphemu xa SABS (Pty) Ltd.

Nkambelo no Hlela (T&E)

Ntlawa wa T&E wu tekiwa tanihi endlelo ra xiyimo xa le henhla loko swi ta eka vukamberi bya switirhisiwa swa masocha. Ntlawa wu vumbiwa hi Gerotek Test Facilities eElandsfontein, Pretoria West, na Alkantpan Ballistic Test Range kusuhi na Prieska.

Gerotek

Gerotek Test Facilities

Gerotek Test Facilities i ndhawu leyi nyikiweke mpfumelelo ya ISO/IEC17025 yo kambela switirhisiwa leswi a swi nyika vukorhokeri eka vumaki bya vuthu ra tiko ku sukela hi 1975 na hi ku sukela hi 1986 eka vuthu ra matiko na vumaki bya mabindzu. Hambileswi tiyuniti ta mabindzu, Gerotek yi ya seketelaka nkoka wa maxavelo lowu heleleke. Ku kambela xiyenge swi endla leswaku swiyenge leswi tirhisiwaka eka endlelo leri landzelelaka vusirheleri na nkoka wa swiyimo wa laha kaya na le matikweni ya misava. Ku kambela endlelo leri heleleke swi tiyisisa leswaku xixavisiwa xo hetelela xi fikelela swilaveko swa mutirhisi. Minsimeko na matshalatshala swi nyikiwa eka swixavisiwa ku tlakusiwa eka makete hi ndlela yo hlaliseka, mbango lowu ringaneleke. Vuleteri byo antswisa vuchayeri byi hetisisa ku longoloka ka nkoka hi vatirhi va vuleteri eku tirhiseni swixavisiwa hi ndlela leyi faneleke.

Vukamberi bya Gerotek byi nyika matirhelo ya kahle, ku landzelela xiyenge na magandlati ya moya no tumbuluxa vukamberi. Yi na mintwanano ya ntirhisano na swiyenge swo hambana ku kondletela ndhawu yin'we ya vukorhokeri eka vumaki. Gerotek yi ya emahlweni ku va muphakeri Yi ri yoxe laha Afrika Dzonga wa khamphani ya Jarimani ya CORSYS-Datron Sensorsysteme GmbH, thekinoloji yo antswa na endlelo ro pima kahle ra xiyimo xa le henhla. Endlelo leri ri tihisiwa ngopfu hi tikhasimende ta Gerotek swiyenge swa ndzavisiso wa nhluvukiso swo endla mimovha. Ku ya hi ntwanano Gerotek yi amukela phesente ya le xikarhi ka 10% na 20 % ku suka eka mixaviso ya switirhisiwa leswi eka nseketelo wa mafambiselo .

Gerotek yi na vuxaka byo tiya na with the Byuro ya Mimpimo ya Afrika Dzonga (SABS). Hi vumbirhi SABS na Gerotek yi seketela vumiaki bya mimovha hi swikambelo swo sirheleleka na swo tshembheka. Ndzima ya nkoka yi endlwile hi Gerotek ku tumbuluxa vulemukisi bya matiko hinkwawo bya khamphani na vuswikoti bya yona. Leswi swi vonaka hi ku engeteleka eka lembe na lembe ka nhlayo ya tikhasimende ta matiko leti korhokeriwaka. Laha tikweni Gerotek yi

seketele vumaki bya vusirheleri na bya michini hi vuswikoti na switirhisiwa leswi nga faniki na swin'wana naswona swi nga kumekiki kun'wana. Swivandla swa vuleteri swi nyikiwile eka machudeni ya injhiniyere ya magezi na vukhanigi hi ku tirhisa minongonoko ya vuleteri ya Gerotek leyi hleriweke no pasisiwa hi tiyunivhesiti letikulu ta xithekiniki.

*Armcor Business xiphemu lexi lawuriwa
Armcor Business ya kume xitifikheti xa ISO 9001:2000
Gerotek yi seketela nkoka lowu heleleke wo xava
chain*

42 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

1 2 3 4

5 6

7

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **43**

8 9

10

1

Nkombiso wa Matiko hinkwawo wa AAD 2006

2

Ku sayiniwa ka ku nyiketiwa ka xitifikheti xa xihahampfhuka xo letela xa Hawk MK120 eka AFB Makhado

3

Olifant MBT eka ndhawu yo kambela swibamu ya Alkantpan

4

Ku sayiniwa ka kontiraka ya nhluvukiso wa timizayili to koma ta A-Darter ta le moyeni

5

Ku sayiniwa ka kontiraka ya timovha tintshwa ta vuthu

6

Ku kamberwa ka G5 artillery system eAlkantpan

7

Holobye wa Vusirheleri eka nkombiso wa AAD 2006

8

Mudyondzi a khensa Armcor hi ku yimela Gando Junior Secondary School eka switirhisiwa swa IT

9

Timovha to Lawula Tintshwa

10

Mincino ya xintu hi vadyondzi va Gando Junior Secondary School

44 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Alkantpan

Alkantpan yi tumbuluxiwe hi 1987 ndhawu yo kambela swibamu na swibamu leswikulu, tirhokete, timizayili to koma, ndzilo na swikambelo swa swihahampfhuka. Xilaveko xa endlelo xa DOD na vumaki bya switlhavatlhavana leswi fanaka na maqulu swi nyika:

- Xikambelo xa HE (swibuluki swa le henhla) na tinxaka tin'wana ta maqulu

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Hi vumbirhi SABS na Gerotek yi seketela vumaki bya mimovha lebyi nga na vuhlayiseki bo tshembhela eka swikambelo

Gerotek yi na vuswikoti na switirhisiwa leswi nga faniki na swin'wana

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **45**

- Vuhlayiseki bya vatirhi loko ku tshika ku va na ku tsandzeka ko chavisa
- Swikambelo swa swithavana swo tinyiketela eka nhluvukiso, vuthwasi na swikambelo swo lavisisa Alkantpan yi rhijisitariwile tanihi ISO 9001:2000 na kuva yi ri na swivumbeko swa matirhelo, switirhisiwa swa thekinoloji ya xiyimo xa le henhla na vatirhi lava nga na vuswikoti, swi ngenhisa xandla eka tiphrojeke to hambana leti humeleleke ta DOD, kumbe leti fanaka, eka malembe mambirhi laya hundzeke laha ku katsiweke swikambelo leswi landzelaka:

Vuvalangi, ku endliwa ka swibalesa, swikambelo swa Swiyenge swo Hlawuleka, swiyenge swa M64, swikepe swa nyimpi na xihahampfhuka-phatsa, Hoefyster, swithavana swa Denel Land Systems LEW , Denel Munitions Naschem mortars na 76 mm, Fuchs fuses, Denel Munitions Somchem charges and insensitive munitions, Denel Munitions PMP rapid fire, Xiyenge xa Denel xo tirhana na thekinoloji ya swihahampfhuka ya Endlelo ra Rexnord 4 na masungulo ya swa nyimpi ya 105/RPG 7. Vukorhokeri lebyi nyikiwaka byi suka eka swilaveko swa matirhelo swo hambana na ku hlayisiwa ka maqulu eka magazini, ku ya eka malulamiselwa na matirhiselo ya swithavathavana na swikambelo swa swibalesa, ku swi hlangeleta no swi fayeleta. Vukorhokeri byi seketeriwa hi mimpimo na vuswikoti bya switirhisiwa.

Alkantpan i ndhawu ya xiyimo xa le henhla yo kambela ya matiko no kuma mimbuyelo ya yona ya 49% kusuka eka tikhasimende ta matiko. Leswi swi pfumelela Alkantpan ku va yi fambisana na minhluvukiso na thekinoloji, leswi ngenhisa xandla xa nkoka eku antswiseni vuswikoti bya vatirhi va vona. Xikombiso xin'we xa malembe laya hundzeke ya swikambelo swa swithavathavana swa vuthu eka tikhasimende ta matiko mambe, lebyi pfumeleka Alkantpan ku fambisa no endla swikambelo sweswo swa DOD eka nkarhi lowu taka. Swikongomelo swa maendlelo eka lembe ximali leri a swi fikeleriwangi eka mavonelo ya swa timali kambe na le ka ku antswisiweni ka mphakelo wa vukorhokeri hi ku tirhisiwa ka switirhisiwa swintshwa. hambiswiritano, ku tshika ntirho hi vatirhi va nkoka eku heleni ka lembe swi veke ntlhontlho lowukulu eka vufambisi eku tholeni ka vatirhi lava nga thwasa no va na ntokoto eka swikambelo swa swithavana.

Nhlangano wa Sayense na Thekinoloji ya Vusirheleri

Ntlawa wa Nhlangano wa Sayense na Thekinoloji ya Vusirheleri (DSTI) wu langutisa eka ndzavisiso wa vusirheleri no vumbiwa hi swiyenge swo hambana leswi nyikaka ntokoto wo karhi, nseketelo wa xiphroflexini wa thekinoloji ya vusirheleri eka tindhawu to karhi. DSTI yi tirha kahle eku valangeni, na hi nseketelo wa tikhasimende ta Ndzawulo ya Vusirheleri,

*Ntlawa wa DSTI wu langutisisa eka ndzavisiso wa vusirheleri
Alkantpan i ndhawu leyi hloniphiwaka ya vukamberi bya matiko ya misava*

46 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

swivandla swa mabinzu ya thekinoloji ya vusirheleri. Ntlawa wu tthele wu hetisisa hi ku humelela eka ntirho lowu a wu nyikiwile kontiraka ya lembe naswona leswi fikeleriweke swi kombisiweke laha hansi swi nyika mavonelo ya migingiriko ya swiyenge swo hambana. Ntlawa wu vumbiwa hi Armour Deveopment, Defence Institute, Ergonomics Technologies, Flamengo, Hazmat, Institute for Maritime Technolgy, na Protechnik.

Armour Deveopment

Ntirho wa 2006/2007 eka minongonoko yimbirhi leyi yaka emahlweni ya Armour Development wu hetisiwie. Leswi swi katsa vumaki bya tindlela to nonoka na to hatlisa ta tinsimbhi ta vusirheleri. Vaendli va tinsimbhi ta vusirheleri va matiko mambe va endzeriwile naswona vuhumulerisi no tiyisisa nkoka wa switirhisiwa swi dyondziwile. Leswi i ku vona leswaku ku na vukona bya nkoka lowu faneleke wa switirhisiwa sw vusirheleri loko swi laveka. Vukamberi bya maqulu eka swixavisiwa swi tise mbuyelo wa kahle.

Vukamberi bya maqulu lebyi endliweke eka ndlela yintshwa yo sirhelela timovha ta nyimpi byi tiyisise vukhavisu byo sungula. Ntirho wo tala wa ha ri eku endliweni ku antswisa nsirhelelo lowu no hunguta madurhelo. Switlhavana swo tala swi endliwile ku nga langutisiwangi swiyenge swa switlhavana na swiyenge swa swibuluki. Ntshikilelo wa tilayini ta aramid spall endzeni ka mimovha, ku antswisa ku pona ka vakhandziyi swi bohiwe no tiyisisiwa hi xiyenge xa switlhavathavana no tiyisisiwa ehenhla ka switlhavana. Nhlayo ya switshunxo swo sirhelela eka mimovha yo vevuka na ya le xikarhi yi kamberiwile naswona vukorhokeri bya injhiniyere yo tokota ya Metallurgical byi endliwile eka swiyenge swin'wana swa vumaki byo endla switlhavana.

Defence Institute (DI)

DI i vandla leri langutisaka nseketelo wa Ndzawulo ya Vusirheleri eku fikeleleni ntirhiseko wa vusirheleri. DI yi hlalisa nhlayo ya tisenhara ta vunene leti lavekaka ku hlela tindhawu ta xiphiko no tirha tanihi vatsundzuxi eka swiboho swo koma, swa le xikarhi na swa nkarhi wo leha. Vukorhokeri lebyi byi nyikiwa eka vuswikoti lebyi heleleke bya vusirheleri, naswona byi kondleteriwa tanihi nhlangano wa matrix laha ku nga na xityisiso eka khasimende, phrojeke, vutivi na mafambiselo ya switirhisiwa.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Armour Deveopment yi endla switlhavathavana swo nonoka na swo hatlisa Switlhavathavana swi endliwile hi DI leyi tirhaka tanihi mutsundzuxi eka swiboho swo koma, swa le xikarhi na swa nkarhi wo leha.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **47**

Nhluvukiso wa Vuswikoti

Phrojeke ya malembe manharhu leyi rhangeriweke hi Joint Operations yi endle leswaku ku va na swileriso hi Matsalana wa Vusirheleri. Xikongomelo i ku kuma ndlelo yo hleleka ku kumisisa swilaveko swa nkarhi wo leha swa vuswikoti swa SANDF. Handle kova ku ri xilaveko xo landzelela Nawu wa Mafambiselo ya Timali ta Mfumo, ku na swo tala swa ku vuyeriwa ka SANDF leswi humeleleke.

Ku antswisa Mafambiselo ya Maendlelo

Mbango wa vuthura SA na ngopfu-ngopfu Mafambiselo ya Tindlela ta Swixaviwa swa Vuthu ra DIR swi nghenelele eku antswiseni no tumbuluxiwa ka ku koteka na mafaumelo leswi seketeriwaka hi tindlela leti fanaka, leswi laviwaka ku fambisa tindlela ta swixaviwa eka Vuthu ra SA. Xikongomelo xa phrojeke leyi i ku nyika vatrhi nseketelo wo antswisa tindlela ta mafambiselo (SME), leti katsaka nseketelo wa matirhelo wo hlanganisiwa (ILS), mafambiselo ya vuswikoti na tindlela leti fanaka, xikan'we na mafambiselo ya tindlela ta swixaviwa swa Vuthu ra SA.

Phrojeke ya Ndhawu yo lwela kona

Phrojeke leyi yi endliwe hi Joint Operations naswona yi kongomisiwe eka mbalango wo anama wa swihlawulekiso swa sweswi na swa nkarhi lowu taka swa matirhelo ya mbango wa Afrika na ntshikilelo wun'wana wa swa vuthu. Eka lembe leri ku vulavuriwaka hi rona ntirho wu langutisisa eka tidyondzo leti hlaluriweke ta tinhlakomhaka ta vusirheleri na nsirhelelo, ku engetela eka mimbalo yin'wana ya mbango ehansi ka phrojeke, ku nyikiwa mavonelo ku kurisa eka nhlangano lowu nga kona. Ku engetela leswi, mpapafarhuto wa Vukandziyisi bya Vusirheleri lowu Hlanganerikeleke wa matirhelo ya mbango wa Afrika wu pfuxetiwele no nyikiwa Xiyenge xa Vunhlorhi xa Vusirheleri ku yisa emahlweni nhluvukiso na/kumbe ku hlanganisiwa ku sukela 2007/08, phrojeke yi ta hlanganisiwa ehansi ka phrojeke ya DOD ya Nhluvukiso wa Vuswikoti.

Nseketelo wa Xiboho xa Maendlelo ya Switlhavana

Xikongomelo xa Phrojeke ya Nseketelo wa Xiboho xa Maendlelo ya Switlhavana (WSDS) i ku hlalisa no ndlandlamuxa vuswikoti byo seketela xiboho, ku kota ku fikelela swilaveko swa DOD,

eka Defence Institute. Leswi swi katse tidyondzo ta nhluvukiso na switirhisiwa na tindlela ta sayense ya swiboho no dyondza tinhlokomhaka ta matirhelo ya xivumbeko xa vuthu lexi nyikeke matimu ya vutivi bya matirhiselo ya nseketelo wa xiboho.

*Xikongomelo i ku kuma ndlela ya swilaveko swa nkarhi wo leha
Ku tumbuluxa xiyimo xa le henhla xa mbalango eka swihlawulekisi swa sweswi na swa nkarhi lowu taka swa mbango wa matirhelo wa Afrika
Ku hlayisa no ndlandlamuxa vuswikoti bya nseketelo
Nseketelo wa vatirhi eka ku antswisa mafambiselo ya tirhelo*

48 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Ndzetelo wo Hlanganeriwa na Nseketelo wa Vulawuri bya Vatirhi

Ntlawa wa Phrojeke ya Ndzetelo na Vulawuri (C2) byo Hlanganeriwa na Nseketelo wa Vatirhi wunyika nseketelo wa Mintirho yo Hlanganeriwa eka nhluvukiso na mahlayiselo ya C₂ concepts, doctrines, tipulani nkulu ta C₂ portfolio, na C₂ systems architectures (sweswi na nkarhi lowu taka).

Project Simunye

Project Simunye i phrojeke ya thekinoloji yo hlamusela, kambela no hlela Vusirheleri bya le Moyeni byo Hlanganeriwa (JAD) Ndzetelo na Vulawuri (C₂) na timhaka ta maendlelo na maendlelo ya miako laya fambelanaka. Mhaka nkulu ya ntirho wa phrojeke eka lembe ximali leri hundzeke a ku ri ku simekiwa ka xikongomelo xa ntirho wa vulawuri na leswi fanaka swa mahungu ya ZAP eka ndhawu yo kambela Simunye (Endlelo ro Kombisa Swifaniso ro Hlanganeriwa (JPDS) ku kambela no hlela (T&E) ku hlanganisa lokuntshwa ka mahungu ku ya hi xikongomelo xo lawula timhaka. Xilaveko xo angarhela xa mahungu xi endliwa ehenhla ka xikongomelo lexi lawuriwaka hi Gripen i ku tumbuluxa vulemukisi bya xiyimo hi ku tirhisa ku cincana ka xiyimo xo fana exikarhi ka senthara yo lawula xiyenge (SCC) na Gripen hi nkarhi wolowo. Ku fikelela tindlela ta laha tikweni leti endliweke hi SCC na Gripen swi lava ku hlanganisiwa ku va ndlela yin'we yo fana yo hangalasa.

Ergonomics Technologies (ERGOTECH)

ERGOTECH i nyika vukorhokeri bo twisiseka eka ergonomics (swivangelo swa ximunhu) eka DOD ku endlela ku enerisa xilaveko xa yona eka xivumbeko xa nongonoko wa ergonomics ku va na ku hlanganisiwa ka kahle ko tirheka ka ergonomics eka tindlela hinkwato ta vusirheleri. Vukorhokeri byi katsa ndzavisiso wa ergonomics ya vuthu eka tindhawu ta swiyenge swa miri ya vanhu (anthropometry), ku tirhisa matimba, matirhelo ya masocha, swihlawulekisi na vukhavisu bya michini leyi tirhisiwaka hi vanhu, vuhleri bya switirhisiwa swa mbango (ku fana na ku rhurhumela , nkunghwa, maxelo na ponga) na michini leyi tirhisiwaka hi vanhu na swilavisisi swo hlawuleka swa rihanyo na vusirheleri leswi fanaka swi ri swoxe eka masocha ya hina na mimbango laha swi tirhisiwaka kona. ERGOTECH iyi na Vutihlamuleri byo endla no hlayisa swihlawulekisi swa ximunhu eka nhlengelo wa mahungu ya SANDF laya nga ya nkoka eku hlanganisiweni ka ergonomics kuya eka xitirhisiwa xa masocha na tindlela eka mhaka ya mafambiselo ya mbango.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Ergotech yi nyika xivumbeko xa nongonoko wa ergonomics ku va ti hlanganisiwa hi ndlela ya kahle eka ergonomics eka tindlela hinkwato ta vusirheleri

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **49**

Swikongomelo swa xiyenge eka lembe leri hundzeke a ku ri ku nyika vukorhokeri bya nkoka bya sayense bya xiyimo xa le henhla eka DOD, ku hlayisa vutihlanganisi na tikhasimende hi ku tirhisa xilaveko xa matirhiselo na mbuyelo wa ntirho no nyika mbuyelo wa dyondzo na ku nyika swiringanyeto swa ergonomics ku xava tiphrojeke. Eka lembe leri hundzeke ERGOTECH yi tirhe

ku fikelela swikongomelo leswi naswona ndzima yi fikeleriwile eku tirhiseni ka mahungu lawa ya nga kona eka switirhisiwa swa "software" ku seketela swiboho leswi tekiwaka eka ndlela yo xava ya vuthu.

Xilaveko a ku ri leswaku vuswikoti bya tindlela leti byi ndlandlamuxiwa ku nyika matirhelo ya kahle ya masocha laya languteriweke, ku hlela switirhisiwa swa masocha na ndzavisiso wa vuswikoti bya biomechanical ku kumisisa no tsundzuxa eka mintirho ya tinghozi na switirhisiwa swa masocha. Ndzima yo twala yi fikeleriwile eka ndlela ya matirhelo ya masocha loko ku endliwa mbalango wa matirhelo na mintirho yo duvula, swihlawulekisi swa nkarhinyana swa ntalo wa michini leyitsongo ya khomphyuta ya SANDF eka mimovha yintshwa ya swa nyimpi, na ku tumbuluxiwa ka endlelo ro vhumbha vuswikoti byo cinca eka timhaka ta vusirheleri.

ERGOTECH yi tlehele yi khumbheka eka ku hlanganisiwa no hlukukisiwa ka ergonomics hi nkarhi wa xiyenge xa swihlawulekisi swa tiprojeke to xava. Phrojeke yin'we yi khumbhana no susiwa ka masocha na switirhisiwa swa vona loko leyin'wana yi kongomisiwe eka ergonomics ya ndlela ya vuhlanganisi leyintshwa. Mahungu ku suka eka nhlengelo wa na ndzandzelelano wa swikombiso leswi hetisiweke eka xiyenge lexi hundzeke xa tiprojeke ya tirhisiwile. Xikongomelo a ku ri ku tumbuluxa ndzandzelelano wa swihlawulekisi leswi nga ta antswisa matirhelo ya vanhu no ngenisa xandla eka matirhelo ya kahle yo angarhela ya masocha

Fluid and Mechanical Engineering Ntlawa (FLAMENGRO)

Flamengro yi hlayisa xiyimo xa le hansi xo tirheka xa ntalo eka xivumbeko na switirhisiwa swa swihalaki, xikan'we na switirhisiwa swa swibalesa na muxaka wa maqulu na vuhleri. Nseketelo wa sayense, injhiniyere na matirhelo swi nyikiwa eka endlelo ro khavisa no tumbuluxa swithavana. Minhluvukiso ya sweswi yi katsa ndlela ya magazini wa chupu ya M82, tanihi leswi yi nga endliwa no tumbuluxiwa ku yisa vukamberi emahlweni, hi xikongomelo xo antswisa vukhavisu byo hlaya ku tirhisiwa jometri na switirhisiwa swin'wana.

Swihlawulekisi leswi nga ta antswisa matirhelo ya vumunhu no ngenisa xandla eka matirhelo ya kahle yo angarhela ya masocha

Flamengro yi hlayisa xiyimo xa le hansi xo tirheka xa ntalo eka xivumbeko na switirhisiwa swa swihalaki.

50 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Dyondzo yo nyika swihlawulekisi swin'wana swo tirhana na switirhisiwa yi kondleteriwile, mimbuyelo a yi languteriwe ku antswisa endlelo ra masungulo.

Hazmat Protective Systems

Hazmat Protective Systems yi endla no maketa swiphambati swo helela, swithinana swa nyimpi na swihfefemuri swa silikhoni ku sirhelela socha eka tinghozi ta rihanyo eka swo hefemula. Hazmat yi tlhela yi aka khaboni yo kukumusiwa, leyi tirhisiwaka eka tinxaka ta swiphaphambati na swithinana swa nyimpi. Hazmat i yin'we ya tikhamphani titsongo laha misaveni leyi kotaka ku endla khaboni yo kukumuxa. Thekinoloji leyi yi tumbuluxiwa hi vuthu ku endlela ku phakela tisefo ta khemikali na matumbulukelo swa SANDF.

Ndlela ya Hazmat ya matumbuluxelo yi nykiwe xitifikheti xa ISO 9001:2000 hi TÜV Rheinland ku sukela hi 1994, naswona tisefo hinkwaswo swi pasisiwile (homologated) hi SABS, kumbe ku landzelelana na swiyimo swa vuthu leswi tirhisiwaka. Sweswi Hazmat hi yona yiri yoxe leyi endlaka swithinana swa nyimpi, na tikhemikali to hambana na tisefo swa ntumbuluko swi endleriwe SANDF ku siva xitoko xa tisefo leti nga kona. Eka lembe leri hundzeke Hazmat, hi ku pfuniwa hi Protechnik Laboratories, va endle sefo yo basisa mati eka xawara ya xihahampfhuka xa bindzu xa presidente. Xitifikheti xa PMA xi kumiwe eka Vulawuri bya Mavuthu ya Tiko bya Afrika Dzonga ku endla tisefo ta xawara ya Boeing 737-700 IGW. Sweswi Hazmat hi yina yiri

yoxe leyi endlaka tisefo leti ta tixawara naswona ntlawa wo sungula wa tisefo wu tisiwile eka SAAF eku heleni ka Nyenyenyana 2007.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Hazmat hi yona yiri yoxe leyi endlaka swithinana swa nyimpi, na tikhemikali to hambana na tisefo swa ntumbuluko swi endleriwe SANDF ku siva xitoko xa tisefo leti nga kona

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **51**

Institute for Mariime Technology (IMT)

IMT yi ringeta ku fikelela swilaveko swa Vuthu ra le matini ra Afrika Dzonga (Vuthu ra le matini ra SA) swa sweswi na swa nkarhi lowu taka swa sayentifiki na nseketelo wa ndlela ya xithekiniki swilaveko swa switshunxo eka matirhelo ya swikepe swa nyimpi, ku katsa mahlayiselo ya vuswikoti bya maendlelo. IMT yi tlhela yi nyika vukorhokeri bya sayentifiki na nseketelo wa xithekiniki eka Ndzawulo ya Vusirheleri hi ku angarhela na miganga ya swa le matini ya Afrika Dzonga. Tisonara hinkwato ta mune ta Vuthu ra le matini ra SA ti xaviwile hi ku tirhisa sona yo khomeka ya laha kaya ya IMT (PSTAR) hi nkarhi wo amukeriwa elawandle wa ku ringeta. Mahungu ya mpfumawulo ya hleriwile no tirhisiwa ku tiyisisa kontiraka yo amukeriwa ka swikambelo swa SAS Charlotte Maxeke (S102).

Matshalatshala ya ringetiwile kutumbuluxa xivono xa nkarhi wo leha na ndlela ya vusirheleri endzeni ak mati, hi ku tirhisana na Vuthu ra le matini ra SA. Leswi swi ve swi hundzuseriwe eka magoza yo tiya eku pfuneni hi mapulanelo ya migingiriko ya Vuthu ra le matini ra SA eka migingiriko ya Ntlangu wa Bolo ya Misava wa 2010. Nkombiso wa mimovha ya le hanshi ka mati (AUV) wu hetisise swikambelo swa vuhleri leswi humeleleke. Hlaluko ra xikepe xo nyupela ri endliwile ku endlela mbango wa xiyimo xa nyimpi, hi ku tirhisa xitirhisiwa xa ORACOM. Mbango lowu wu ta tirhisiwa ku khavisa no simekiwa ka tindlela to hangalasa eka tindlela to baleka.

Handle ka migingiriko ya nseketelo wa swithavana wa ntolovelu, vukorhokeri lebyi fambelanaka na ku hlanganisiwa ka mpfuneto swi endle leswaku ku simekiwa endlelo ra swithavana ro sungula ku suka eka SAS Manthathi (S101) swi endliwile. IMT yi endle mintirho ya mafambiselo ya nongonoko eka nongonoko wo kombisa thekinoloji eka nghozi, na nongonoko wa nkarhi wo leha eka nhluvukiso na matumbuluxelo ya tithekinoloji na vuswikoti leswai fambelanaka na timovha ta le ndzeni ka mati (AUVs) eka mbango wa vuleteri wa Afrika Dzonga.

Tisonara ta Vuthu ra le matini ra SA ti amukeriwile hi ku tirhisa IMT leyi tumbuluxiweke hi PSTAR hi nkarhi wo amukela swikambelo

Muxaka wo tirhiseka wu tumbuluxiwe hi IMT wu nyikile nkoka wo fana eka tikhasimende eka malembe laya hundzeke

52 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Muxaka wo tirhiseka lowu endliweke hi IMT wu nyike nkoka wa kahle eka tikhasimende eka malembe laya hundzeke. Ku fananisa matshalatshala ya hina na ya le New Zealand na Australia swi kombise xiyimo lexi xa leswaku IMT yi le ka xiyimo lexi fanaka na xa matiko lawa, no anstwa loko swi ta eka nhluvukiso na nsimeko wa timhaka. Senthara ya vukombisi yintshwa yi tumbuluxiwe eka Vuthu ra le matini ra SA. Xitirhisiwa lexi xa vukamberi xi tirhisa thekinoloji ya geospatial thekinoloji (muxaka wa mepe wa elektroniki) eka swikirini leswikulu ku kombisa mahungu ya swikepe. IMT, Defence Institute na Xikolo xa Swikepe swa nyimpi swi tirhisa ku avelana ka vutivi bya thekinoloji ku hluvukisa mapulanelo ya mintirho ya swikepe swintshwa swa nyimpi. Nkombiso lowu wu nyika vapulani va matirhelo ya masungulo ya swikepe swa nyimpi tinxaka to hambana ta matswalwa laya lavekaka ku endla pulani yo twisiseka.

Hi ku hlamula xirhambo ku suka eka Vuthu ra le matini ra Algeriya, IMT a yi katsiwile eka vumaki bya swa le matini bya SA ku endzela Algeriya. Swi tikombile leswaku va tsakela ku tumbuluxa vandla leri fanaka na IMT eAlgeriya. Ku na tindlela totirhisana leti langutiwa eka nkarhi lowu taka leti nga endlaka leswaku ku va na ku endzela IMT hi vandla ra ndzavisiso ra Jarimani ra swikepe swa nyimpi. IMT a ri rhambiwile ku nghenelela eka NATO Ship and Atmospheric Propagation Phenomenon Infrared Experiment (SAPPHIRE). Khumen'we wa matiko ya NATO na Afrika aDzonga (tiko riri roxe leri nga riki xirho xa NATO leri a ri rhambiwile) ku nghenelela eka xikambelo lexi. Ntlawa wa IMT wu amukeriwe hi malwandla hi matiko man'wana naswona yo tala ya tsakisiwe hi vuswikoti bya IMT eka timhaka ta minsayino ya swihlawulekiso na vukombiso.

Xiphemu xa vumbirhi xa nongonoko wa xichudeni xa masocha wa IMT wu hetisisiwe hi N'wendzambahala 2006. Swimbirhi swa tseu wa machudeni ya masaocha leswi ngheneleleke eka nongonoko swi thoriwile hi IMT kutani xin'we xi thoriwa eErgotech. Vathoriwa lava hinkwavo va huma eka miganga leyi khale a yi ri ehansi ka ntshikilelo. IMT xikan'we na Vuthu ra le matini ra SA, Mintanga ya Swiharhi ya Table Mountain, Yunivhesiti ya Cape Town na Huvo ya Mhasipala wa Cape swi rhurhele ku nyikiwa ka mbuyelo wo humelela eka vaaki na vanhu lava tsakelaka rihanyo ra mbango na tinhlokomhaka leti fanaka eSimon's Town.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

IMT a yi rhambiwe ku nghenelela eka NATO

Protechnik Laboratories yi endla ndzavisiso wo tirhana na tikhemikali na swa ntumbuluko na ntirho wa nhluvukiso swa Ndzawulo ya Vusirheleri

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **53**

Protechnik Laboratories

Protechnik Laboratories yi tirha hi ndzavisiso na ntirho wo hluvukisa eka khemikali na swa ntumbuluko swa DOD eka tsevu wa swiyenge, ku nga kumisisa, ku susa vuxungu, nsirhelelo, swihalaki, xitiyisiso na biomedical. Ntirho wo tala wa phrojeke eka lembe leri wu langutisa eka nhluvukiso wo kumisisa na tindlela to susa vuxungu ku tirhisiwa eka tindhawa ta le madorobeni na miako na ntiko a wo susa vuxungu eka vaaki. Xitirhisiwa xintshwa na tindlela swi hleriwile eka ntirho wo hlanganela na Tshwane Emergency Services, Vuthu ra Vusirheleri ra Rixaka ra Afrika Dzonga (SANDF) na Mintirho ya Maphorisa ya Afrika Dzonga (SAPS). Eka mintirho leyi, swiphiso swa mintirho swo tala swi ololoxiwile naswona mimbuyelo yi nga tirhisiwa tanihi ntirho wo lunghisela mphikizano wa Bolo ya Misava wa 2012.

Sudu yo huma eTychem F yi humesiwile no kamberiwa hi vayimeri va vumaki bya khemikhali, SAPS, Masocha ya le Matini ya Afrika Dzonga (SAN) na 7 Medical Battalion Ntlawa. Sudu leyi nga endlwaka hi xiphemu xa mali ya sudu leyi xaviwaka ematikweni ya le handle, yi amukeriwile no tsakeriwa naswona ku antswisiwa loktsongo ku ringanyetiwe. Ntirho wa phrojeke wa Vuthu ra le matini ra SA xi ya emahlweni na muyimeri wa vukumisisi bya tikhemikali ta swa nyimpi (CW) swi ngenisiwe kahle eka swikepe swo hlola naswona swi ta kamberiwa elwandle eka lembe lerintshwa. Tinxaka ta tisudu ta nsirhelelo ti hleriwile hi vatirhi va Vuthu ra le matini ra SA exikepeni, na muxaka wa Protechnik ku susa vuxungu eka sudu no komisa sudu swi ringanyetiwe tanihi nhlamulo ya swilaveko swa Vuthu ra le matini ra SA.

Vuswikoti byi tumbuluxiwile ku hlela nhlango wa vuxungu byo hambana na mapa yo basa, naswona Protechnik yi nga tiyisisa ku nga si hela tiawara tinharhu leswaku mapa yo basa a ku nga ri anthrax. Ntwanano wa minhlango wu le ku kaneriwani na Xiyenge xa Forensiki xa SAPS lexi nga ta pfumelela Protechnik ku hlela swikombiso leswi ehleketeriwaka ku va na vayimeri va CW hi ku yimela SAPS. Xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri exikarhi Ndzawulo ya Mabindzu na

Vumaki na Protechnik wu tirha kahle. Protechnik i mpfumaleko wa Huvo yo Engeteleka ku lulamisa Mpfuneto wa Xifundzha wa OPCW na Khoso ya Nsirhelelo. A ku ri na makumembirhinhungu wa vangheneleri kusuka eAfrika. Ku engetela, ntlawa wa van'wasayense va Protechnik wa yile eLusaka ku pfuna hi ku hlela eka phakeji leyi a yi ehleketeriwa.

Nseketelo wa Vusirheleri

Ntlawa wa Nseketelo wa Vusirheleri wu vumbiwa hi swiyenge swinarhu, ku nga ku Lahliwa ka Switirhisiwa swa Vusirheleri, Mabindzu ya Matirhelo ya Armscor na Senthara ya Mafambiselo ya Nhundzu ya Vusirheleri ya Armscor.

*Sudu leyi endlilweke ku suka eTychem F yi endlilwile no hleriwa
Vuswikoti byi tumbuluxiwile ku hlela ku hlanganisiwa ka vuxungu eka mapa yo basa*

54 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Defence Matériel Disposal (DMD)

DMD yi na vurhumiwa byo fambisa no xavisa switirhisiwa swa swithavana swa vusirheleri ku tirhiseka kahle hi Mfumo hiku yimela Ndzawulo ya Vusirheleri. Switirhisiwa swa vusirheleri swi katsa, maqulu, xihahampfhuka, swiphere, swikepe, xitirhisiwa xa le misaveni kumbe emoyeni. Mafambiselo na ku xavisa ka switirhisiwa swa vusirheleri swi endlilwa ku ya hi swilaveko swa Ndzawulo ya Vusirheleri naswona mfumo wu pasisa vulawuri byo fana na Komiti yo Lawula Mtlharhi ya Rixaka na Komiti yo Engetela. DMD ku ya hi ntirho wa yona yi humelerile eku tumbuluxeni no fambisa nkombo wa tindhawu ta switirhisiwa swa vusirheleri. Ndhawu ya Swikepe swa DMD swa nyimpi eWingfield, Depot ya DMD ya Vuthu ra le Moyeni eThaba Tshwane na Depot ya Vuthu eWallmannstal i tidepot letikulu ta DMD. Ku xavisiwa ka mimovha, loku langutiweke tanihi nchumu wa nkoka eka DOD, ePolokwane na le Wallmannstal, swi hetisiwile hi ku xavisiwa ka 800 wa mimovha. Makumenharhu-ntlhanu wa mimovha ya Ratel yi xaviseriwile matiko ya Afrika.

Armscor Business Logistics Freight

AB Logistics Freight yi nyika vukorhokeri bya matirhelo hi ku seketela ndlela ya Armscor ya ntirho wo xava, na SANDF na vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga. AB Logistics Freight yina, hi ku tirhisa vuswikoti, yi tthele yi ndlandlamuxa vukorhokeri byo hlawuleka eka tindzawulo to hambana ta mfumo, SAPS, na le ka mavuthu ya vusirheleri bya matiko mambe. Ku amukeriwa ka Afrika Dzonga eka matiko swi endle leswaku ku va na migingiriko yo hlengeriwa exikarhi ka SANDF mavuthu yan'wana ya vusirheleri ya matiko mambe, na AB Logistics Freight hi ku nyika nseketelo wa matirhelo lowu lavekaka hi vaendzi eka vutleketli bya switirhisiwa swa vusirheleri. Xiyimo xa le henhla xa vukorhokeri lexi endlilwaka hi AB Logistics Freight eka nkarhi lowu hundzeke swi endle leswaku nseketelo wa vukorhokeri bya matirhelo wu nyikiwa kontiraka eka malembe mambirhilawa ya taka.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

AB Logistics Freight yi nyika vukorhokeri bya matirhelo eku seketeleni ka ndlela ya Armscor eka ntirho wo xava

DMD yo fambisa no xavisa switirhisiwa swa vusirheleri hi ku yimela Ndzawulo ya Vusirheleri

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 55

Ku ya hi Nawu wa swibuluki, AB Logistics Freight i khamphani ya swibuluki leyi rhijisitariweke tanihi yo tleketla, yi nyika vukorhokeri lebyi byo hlawuleka eka SANDF, Armscor na vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri hi ku tirhisa vatirhi lava leteriweke na hi tilori ta yona. Ku tleketliwa ka nhundzu hi xikepe eka switirhisiwa swa vusirheleri na swibuluki i mhaka ya bohana eka swivandla leswi pimiweke swo tleketla hi swikepe. AB Logistics Freight yi humelerile ku tumbuluxa tindlela

to tleketla hi swikepe, leswi endleke leswaku yi va na kontiraka na Ntlawa wa Denel. AB Logistics Freight yi le ku ngeheneleleni ka nkoka eka ndlela yo pasisa ntleketlo hi swikepe na minxaviselano eka xitirhisiwa xa tiphakeji ta tindlela ta vusirheleri.

Minxaviselano ya nkoka ya xitirhisiwa xa swibalo eka vumaki swi tirha kahle no fambisa tindlela hinkwato leti lavekaka eka mafambiselo ku vona leswaku milawu hinkwayo ya minxaviselano na tindlela leti faneleke swa landzeleriwa. Nhlayo ya 15 wa swihahampfhuka-phatsa swa LUH A109 swihahampfhuka-phatsa na 16 wa Swihahampfhuka swa Hawk swi pasisiwile eka xitirhisiwa xa minxaviselano, loko nhlayo ya swiyenge swa ha xaviwa eka matiko mambe ku ta eka xitirhisiwa lexi eka vumaki bya laha tikweni eka swihahampfhuka-phatsa swa LUH A109 na Swihahampfhuka swa Hawk. Ku endliwa ka swiphemu swin'wana swa Gripen fighter na xihahampfhuka xa Airbus A400M xa vusirheleri xo rhwala nhundzu swi tlhela swi seketeriwa hi xitirhisiwa xa ndhawu ya vuhlayisi.

AB Logistics Freight yi seketela Denel Aviation hi xihahampfhuka xa A400M xa vusirheleri xo rhwala nhundzu naswona yi humelerile ku tleketla nhundzu ro sungula hi xikepe eka xiyenge xa vumaki xa laha tikweni xa tindhawu to hambana to endla Airbus eYuropa. AB Logistics Travel i xirho lexi rhijisitariweke eka Nhlangano wa Vutleketli bya le Moyeni na Nhlangano wa Travel Agents wa Afrika Dzonga. Bindzu nkulu ra yona i ku nyika vukorhokeri bya 24 wa tiawara eka vufambafambi ku pfuna Armscor na lava nga na tinkontiraka na Armscor na malunghiselelo hinkwawo ya vusirheleri na laya fambelanaka na phrojeke eka mafambafambelo. Eka lembe leri ku vulavuriwaka hi rona mpfuneto wa mafambafambelo wu nyikiwile eka Vuthu ra Vusirheleri ku ringana khume ra tin'hweti. AB Logistics Travel yi nyika nseketelo wo hambana wa malulamiso ya mafambafambelo, ku katsa ku famba hi xihahampfhuka, ku famba hi movha, ku rhenta movha, vutshamo, na vukorhokeri byin'wana lebyi fanaka.

Armscor Defence Asset Management Centre (ADAC)

ADAC yi nyika nseketelo wa mafambiselo ku pfuna mbango wa vusirheleri.

ADAC yi nyika vukorhokeri lebyi landzelaka bya mabindzu eka Armscor na hi ku yimela Armscor:

Sweswi AB Logistics Freight yi le ku ngheniswani ka xandla xa nkoka eku tleketleni hi xikepe na ndlela yo pasisa minxaviselano eka xitirhisiwa xa ndlela ya phakeji ya vusirheleri

ADAC yi nyika nseketelo wa mafambiselo ya nhundzu ku pfuna mbango wa vusirheleri

AB Logistics Freight yi rhijisitariwile na tanihi khamphani yo tleketla swibuluki

AB Logistics Travel yi nyika vukorhokeri bya 24 wa tiawara bya mafambafambelo eka vusirheleri na malulamiso laya fambelanaka

56 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Intellectual Nhundzu Management Support Service (IPMS)

ADAC yi tirha tanihi muhlayisi wa matsalwa ya nhundzu ya DOD leyi nga le mavokweni ya Armscor. Vunene bya mahungu bya tiyisisiwa hi ku tirhisa milawu ya mafambiselo ya swilo eka mafambiselo ya nhlengelo wa mahungu ya swilo.

Vukorhokeri bya Dijitali byo Hlayisa

Ntirho wa vukorhokeri lebyi i ku hlayisa vholumu leyikulu ya minongonoko ya DOD ya matsalwa lawa ya nga le maphepheni na swilo swa mahungu lawa ya nga le mavokweni ya Armscor. Vukorhokeri lebyi i bya nkoka eku hangalaseeni ka mahungu hi ndlela ya xiilektroniki eka swiyenge hinkwaswo leswi khumbhekaka.

Nhundzu ya Phrojeke na Vukorhokeri bya Mafambiselo ya Tinkota

Nhundzu hinkwayo ya DOD eka minongonoko yo fambelana no xava ya Armscor ya kumeka eka rhijisitara ya nhundzu. Ntsengo wa madzana nharhu na makumenharhu-nharhu (333) wa van'waticontiraka, lava fambisaka nhundzu ya DOD eka tindhawu ta tiko hinkwaro, va endzeriwile ku tiyisisa nhundzu leyi. Xitiyisiso xa 98,4% xi kumile hi nkarhi wa Sunguti 2006 kuya N'wendzambahala 2006.

Mavhengele ya DOD na Vukorhokeri bya Mafambiselo ya Switirhisiwa

Vukorhokeri lebyi byi pfumelela mafambiselo ya mavhengele hinkwawo ya DOD na switirhisiwa leswi nga le mavokweni ya Armscor. Endlelo ra Mafambiselo ya Mahungu ya Matirhelo ra DOD ri tirhisiwa eka tinkota, ri pfumelela ku hlanganisiwa ka ku humelerisa ntirho na mahangalakelo ya mahungu exikarhi ka DOD na Armscor. Vuhleri bya tinkota byi tlhela byi endliwa eka leswi saleke na mavhengele ya DOD lawa ya nga ha tirhiki na switirhisiwa leswi hundziseriweke eka Armscor ku lulamisiwa.

Ntirho wo Maraka Maqulu

ADAC yi tirhisana na DOD na vumaki bya vusirheleri eku tumbuluxeni na mafambiselo yo maraka ku dirowiwa ka maqulu. Ntsengo wa 12 000 wa midirowo ya khumbheka. Ntirho wo nyika tikhodi no paka wa endliwa na wona.

Vukorhokeri bya Nhundzu, Mavhengele na ku Lahliwa ka Switirhisiwa

Matikhomelo ya Vukorhokeri byo lahla, hi ku tirhisana na DOD, ku lahliwa ka nhundzu hinkwayo leyi tiviwaka, leyi nga ha tirhiki, leyi hlakaleke na leyi nga ha pfuxekiki ya DOD, mavhengele na switirhisiwa leswi nga le mavokweni ya kumbe ku lawuriwa hi Armscor. Endlelo ri katsa mindzavisiso ya malahlelo, swikongomelo ntsongo no hetisisa.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **57**

Mintirho yin'wana na migingiriko

Xiyenge xo Thola

Tanihi nhlngano wa vukorhokeri, vanhu va Armscor hi vona khokho ra yona naswona ku hlayisa vuswikoti swi engetelekile ku va mhaka ya nkoka leyi nga na ntlhontlho ku suka eka mavonelo ya mafambiselo ya ntalo wa vanhu. Kwalaho xivumbeko xa nhlngano xa HR xi cinciwile eka Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona, ku tiyisisa eka ndhawu ya nhluvukiso wa vuswikoti eka Armscor. Mbuyelo wa leswi ku vile matshalatshala mantshwa ya vuleteri lawa ya simekiweke ku pfuneta migingiriko leyi sunguriweke.

Nhluvukiso wa vuswikoti

Matshalatshala laya nga kona

Dyondzo na Vuleteri bya Lavakulu (ABET)

Armscor yi nyika ABET eka makumbembirhi-mbirhi wa vatrhi va yona xikan'we na makumbembirhi-nkombo wa vatrhi va Molly Mop (khamphani leyi nga na kontiraka yo basisa eka Armscor) na vatrhi va DOD. Khoso leyi nyikiwaka sweswi yi pimiwile eka ku Hlayela no Tsala eka swiyenge swa ABET swa 1 ku ya eka 4. Hi ku tirhisa mpfuneto wa timali ku suka eka Services SETA, ku tshembhiwa leswaku khoso yi ta ndlandlamuxiwa ku ya eka lembe leri taka ku lulamisa NQF ya levhele ya 1 leyi heleleke ya mathwaselo kumbe, tikhoso ta vuswikoti leti nga tirhisiwaka emintirhwani.

Mafambiselo mantshwa ya Talenta

Nongonoko wo hluvukisa talenta (TDP) wu nyika minkateko eka vatrhi lava thwaseke ku suka eka mintlawu yo karhi ku vuyeriwa hi ntokoto wo twala eka mbango wa Armscor. Vatrhi lavantshwa va nyikiwa tikontiraka to suka eka lembe ku ya eka mambirhi. Nongonoko wo dzabela wu endleriwa vona. Eka lembe leri hundzeke, nhungu wa vatrhi va thoriwe eka swivandla swa TDP eka Xiyenge xa Timali, Nkoka no Xava. Mutirhi un'we u hetisile kontiraka lembe leri naswona u thoriwile tanihi mutirhi wa nkarhi hinkwawo. Ku engetela, Armscor yi pfunete machudeni manharhu ya vusocha eka xikimi xa machudeni ya vusocha xa IMT ku suka eka Minkwama ya TDP.

Tanihi muphakeri wa TDP, Armscor na yona yi na xikimi xa basari. Tibasari ta injhinyere ti nyikiwile ntlhanu wa machudeni: Mulungu un'we, Mukulwa un'we na Mafrika vanharhu. Ku koka rinoko eka xikimi xa basari eka machudeni laya nga na vuswikoti swi pimiwile tanihi loko yi angarhela ntsena tihakelo ta xikolo laha yi nga faniki na tibasari leti hakela na vutshamo kumbe vutleketli na tibuku.

Matshalatshala mantshwa ya madyondzelo **E-learning**

Xivumbeko xa mbango wa ntirho xa Armscor (xik. Ntlimbano wa nkarhi, mfikelelo wa le ntirhweni na intranet, muxaka wa xichavo lowu nga na mutirhi wa Armscor) swi vule leswaku Armscor yi nga va na nkateko wo tirhisa e-learning tanihi ndlela yin'wana yo letela vatirhi. Tikhoso ti nyikiwa vadyondzi hi ku tirhisa Endlelo ra Mafambiselo ya Dyondzo ya intranet (LMS) leyi nghenisiweke. LMS yi landzelerisa ndzima ya mudyondzi na switirhisiwa swa ndlela yo dyondza. Tikhoso ti endliwile ku fikelela swilaveko swa nkoka swa Armscor (xik. mfuwo wa masocha, u xava swithavana) na tikhoso ta le handle ta vuswikoti byo hlawuleka (vuswikoti bya bindzu na khomphyuta) byi nyikiwe tikhamphani tin'wana. E-learning yi le ku engetelekeni ka vuamukeri tanihi nchumu wo tirhiseka wa nhluvukiso wa vuswikoti, tanihi leswi kombisiweke hi nhlayo ya le henhla ya vadyondzi eka tikhoso to hambana. Vuleteri bya le tllasini bya xikhale a byi tshikiwangi, hambiswiritano ka a ri endlelo leri hlawuriwaka ra tinxaka to karhi ta tikhoso kumbe vadyondzi lava nga riki na vutivi bya khomphyuta kumbe va nga ri na inthanete.

Dyondzo entirhweni

Services SETA yi nyike mpfuneto eka makumembirhi wa vatirhi va Armscor eka Dyondzo ya Valanguteri, leswi yaka eka mathwaselo ya Xitifikhethi xa Rixaka, 'Generic Management', NQF level 4. Dyondzo leyi yi sunguriwe hi Ndzati 2006 naswona yi languteriwa ku fika emakumu hi Mhawuri 2007 naswona a yi fani na yin'wana no enerisa hi ku fambisiwa ku tirhisiwa ku hlanganisiwa ka e-learning, vudzabi, na tidyondzo. Ku hlanganisiwa loku ku tirha kahle naswona Armscor yi langutele hinkwavo kumbe un'we wa vadyondzi a thwasa. Xihlawulekisi xo letela eka khoso leyi xi nyikiwe khamphani yin'wana ku xi fambisa.

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Armscor yi teke goza ra matiko ro tirhisa e-Learning

Services SETA yi nyike mpfuneto eka makumembirhi wa vatirhi va Armscor eka Dyondzo ya Valanguteri

Vuthwasi lebyi Rhijisitariweke hi Armscor

Armscor yi rhijisitarile "national qualification Diploma" ya "Complex Procurement" na SAQA hi Nhlangua 2005. Eka lembe leri, vuthwasi bya "Post Graduate Diploma eka Ndzavisiso wa Vusirheleri yi sunguriwile. Nthwaso lowu wu suka eka xilaveko xa IMT ku lulamisa xikimi xa vuleteri bya xichudeni xa vusocha, kambe yi ndlandlamuxiwile ku angarhela DERI leyi languteriweke. Nthwaso wu languteriwe ku rhijisitariwa exikarhi ka 2008.

Ndzingano wa mintirho

Ku cinca ka ha ri tlhonthlo lowu faneleke ku fikeleriwa loko hi le tlhelo ku hlayisiwa vuswikoti bya nkoka bya nhlngano. Swikongomelo leswi bohiweke swa lembe ximali ra 2006/2007 a ku ri leswi landzelaka:

- Kwalomu ka 80% vathoriwa va le handle hinkwavo eka Armscor ku va vantima
 - Kwalomu ka 20% vathoriwa va le handle eka mintlawwa ya ntirho ya xithekiniki ku va vavasati
 - Kwalomu ka 62% vathoriwa va le handle eka mintlawwa ya ntirho lowu ku nga riki wa xithekiniki ku va vavasati
 - Kwalomu ka 29,2% wa vatrhi eka 'broad bands STS' na le ka vavasati
- Matirhelo lawa ya rhiisitariweke ehenhla ka leswi ya ve hi ndlela leyi landzelaka:
- 95% wa vathoriwa ku ve vantima
 - Ku ve ntsena 12% wa vathoriwa va le handle eka mintlawwa ya xithekiniki i vavasati (Leswi a swi fikeleriwangi ntsena hi ku pfumaleka ka vavasati eka vuswikoti bya xithekiniki eka makete wa vatrhi)
 - 81% vathoriwa va le handle eka mintlawwa ya mintirho ya xithekiniki i vavasati.
 - 28% wa vatrhi eka STS na le ka 'broad bands' i vavasati. (Nhlngano wu fikelele swa le hansi hi xivangelo xo va swivandla swin'wana swi yimisiwile)

Hambileswi nhlngano wa ha riki na ndlela yo leha ku y famba, ndzima yin'wana yi fikeleriwile tanihi leswi vantima va vumbaka 41% wa vatrhi va Armscor loko ku fananisiwa na 28% hi 2001. vuyimeri bya vavasati byi nonokile, hikwalaho ka ntlimabno wa vuphakeri. Hambiswiritano, sweswi vavasati va vumba 37% wa vatrhi va Armscor loko ku fananisiwa na 35% hi 2001.

Post Graduate Diploma eka Ndzavisiso wa Vusirheleri yi sunguriwile

Ku cinca swa ha ri tlhonthlo lowukulu leswi faneleke ku fikeleriwa eku hlayiseni vuswikoti bya nkoka eka nhlngano

60 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Nseketelo waVumaki bya vusirheleri

Ku ya hi xiyenge xa 4 (2) (k) xa Nawu wo Pimiwa wa Nhlngano wa Swithavathavana wa Afrika Dzonga, Nawu wa 51 wa 2003, Armscor yi fanele ku nyika nseketelo wa vumaketi eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya switirhisiwa, hi ku tirhisana na Ndzawulo ya Vusirheleri. Armscor yi langutisa nseketelo wa migingiriko ya vumaki bya vusirheleri eka vukondleteri no nyika nseketelo wo xavisela ematikweni ya le handle eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri, tanihi leswi ringanyetiweke hi Holobye wa Vusirheleri na Komiti ya Photifoyili ya Vusirheleri, handle ka migingiriko ya vumaketi yinene.

DOD yi seketela vumaki bya vusirheleri hi ku endla vatrhi va yona na switirhisiwa leswi nga kona ku pfuneta eka matshalatshala yo maketa eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri swa laha kaya. Armscor yi kondletela endlelo ro enerisa swikombelo ku suka eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya nseketelo wo maketa hi xivumbeko xa vatrhi, mpfuneto wa swithavathavana no endzela switirhisiwa swa SANDF hi ku yimela DOD. Hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona 69 wa swikombelo swi amukeriwile ku suka eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya nseketelo na mpfuno wa swithavathavana naswona hinkwaswo a swi enerisiwile.

Minkombiso

Armscor hi nseketelo wa Ndzawulo ya Mabindzu na Vumaki (DTI) yi kondletele ku nghenelela eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri eka minkombiso leyi landzelaka: DSA2006 eMalaysia, SOFEX 2006 eJoridani, Milipol Qatar 2006, Eurosatory 2006

eFurhwa, AAD 2006 eAfrika Dzonga, Aero India 2006 na IDEX 2006 eUAE.
Minkombiso leyi yi nyika masungulo eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri bya Afrika Dzonga ku kombisa vuswikoti bya yona no hlohotela ku xavisela ematikweni ya le handle.

Ku Nyika Matimba eka Ikhonimi ya Vantima(BEE)

Ntolovelo wa BEE hwu tirhe lembe ku sukela loko wu simekiwile hi ti 1 Khotavuxika 2006.

Minkombiso yi nyika swivandla swa kahle swo hlangana

Armcor yi fanele ku langutisisa eka vukondleteri no nyika nseketelo wo xavisela ematikweni ya le handle eka vumaki lebyi fambelanaka na vusirheleri

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **61**

Nkambisiso wa Matirhiselo ya Timali ta BEE (2006/07)

Phesente	Ntsengo
100%	R44,051,351
45%	R19,823,108
66.62%	R29,347,260

Phesente	Ntsengo
100%	R1,225,292,594
25%	R306,323,148
20.95%	R256,703,194

Figara hinkwayo yo xava a yi katsi xihahampfhuka lexikulu xa Airbus A400M, Swihahampfhuka-phatsa swo hloa ematini swa Super Lynx, na Tiphakeji ta Tindlela ta Vusirheleri. Hambiswiritano, ndhawu leyikulu ya xiphiwo, i ku pfumaleka ka Muphakeri wa tiBEE eka vumaki lebyi fambelanaka bya vusirheleri bya Afrika Dzonga. Swin'wana leswi fikeleriweke eka lembe leri hundzeke swi gazetiwile eka Tikhodi ta Matirhelo ya Kahle ta BBBEE, ku engeteriwa ka vulemukisi bya BEE, vaphakeri van'wana va sungula ku cinca, na vuleteri va BEE eka vatirhi hinkwavo lava faneleke eka nseketelo wa swikongomelo swa BEE.

Vusirheleri, Rihanyo na Mbango (SHE)

Ku ya hi sayizi leyikulu, xikopu na vuhangalasi bya laha misaveni, migingiriko ya Armcor yi na ntshikilelo eka vanhu, ikhonomi na mimbangi ya ntolovelo laha hi tirhaka kona. Hi tiyimiserile eka swiyimo swa le henhla swa matirhelo ya SHE na leka milawu ya nhluvukiso wa matirhelo. Nongonoko wa SHE wa Armcor wu rhendzeleka lembe na lembe loko Armcor yi dyondza ku suka eka ntokoto na ku hlangana na vanghenisi va xandla. Swi hi ndlela leyi, naswona swi tatshama, swi ri swa nkoka eka bindzu ra Armcor. Xivono xa Armcor hi leswaku milawu ya nhluvukiso wo tiyiseleka wu ta va xiphemu xa siku na siku. Armcor yi fanele ku phakela nkoka wo twala eka vanghenisi va xandla kuya hi vuswikoti, xivono, hungutiwa tinghozi no ndlandlamuxa swivandla. Hi lembe leri mpfluxeto wu endliweke hi rona, Armcor yi tumbuluxe bindzu ra matirhelo ra SHE leri kongomaneke no nyika rimba ro fambisa ntshikilelo wa vukorhokeri na migingiriko leyi endliweke hi Armcor tanihi muyimeri wo xava wa Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD), ku vona leswaku vusirheleri na rihanyo ra vatirhi, no sirhelela mbango laha Armcor yi tirhaka kona.

Hi tiyimiserile eka swiyimo swa xiyimo xa le henhla xa Vuhlayiseki, Rihanyo na matirhelo ya Mbango na milawu ya nhluvukiso wo tiyiseleka

62 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Mpfluxeto wa mintirho

wu ya emahlweni

Pholisi ya Armscor ya vusirheleri, rihanyo na mbango hi leswaku Armscor yi tlakusa mfuwo wa mabindzu laha ku landzelela loku heheleke na milawu ya SHE i xiyimo xa le hansi xa matirhelo yo amukela naswona laha matshalatshala ya mabindzu a ya cincacinci na mintirho ya SHE. Armscor yi hlamusele xitatimende xa pholisi ya SHE leyi sayiniweke hi CEO. Tinkota ta SHE ti endlwile etindhawini ta Armscor naswona a ku na leswi kumiweke swa xiyimo xa le hansi.

Rihanyo na vunene

Armscor yi ake vuorhokeri byo engetela bya nhlaysi wa rihanyo eka lembe leri hundzeke, ndhawu laha Bindzu ri yaka emahlweni ku tumbuluxa no antswisa minongonoko leyi tlakusaka rihanyo na vunene bya vatirhi. Armscor yi thole vatirhi ambirhi va vuhlayiseki bya vatirhi ehofisi nkulu, na mutirhi loyi a thwaseleke swa rihanyo (hi kontiraka). Yi na tiliniki leyi heheleke leyi tirhisiweke ku fikela kwalomu ka 39% hi 2006/2007.

HIV/AIDS

Mhaka nkulu ya matshalatshala ya HIV/AIDS ya Armscor emintirhweni, vatirhi va Armscor na van'watinkota. Xikongomelo xa bindzu i ku kurisa nhlayo ya vatirhi lava tivaka xiyimo xa vona no vona leswaku mutirhi un'wana na un'wana langa na HIV u kuma vutshunguri no khanseriwa. Armscor yi tlhela yi kongoma eku tumbuluxeni mbango wa ntirho wa nseketelo lowu pfumalaka xihlawuhlalu eka vatirhi lava hanyaka na HIV/AIDS no herisa miehleketo leyi rhendzelaka HIV/AIDS. Nongonoko wa ndhawu ya matirhelo wa Armscor wu katsa swiyenge swinharhu – dyondzo, matshalatshala ya dyondzo na vuletere; ku tinyiketela eka ku khanseriwa no kamberiwa (VCT); na minongonoko ya vutshunguri.

Vunene bya vatirhi

Armscor yi fambisa nhlayo ya minongonoko ya vunene eka mintirho leyi kongomisiweke eku tlakuseni no antswisa vunene bya vatirhi hinkwavo. Minongonoko hi 2006/2007 yi khumbe mhaka yo nyuhela, swakudya, malawulelo ya ntshikilelo, malawulelo ya vukarhali, rihanyo ra miehleketo na swiphiso swin'wana swa rihanyo kumbe swa munhu. Vativi va katsa muofisiri wa vunene, vatirhi va swa rihanyo na switirhisiwa swin'wana swa le handle.

Armscor yina tiliniki leyi heheleke endhawini

Nogonoko wa ndhawu ya le ntirhweni ya Armscor yi hlenganisa swiyenge swinharhu – dyondzo, matshalatshala ya dyondzo na vuletere; ku tinyiketela eka ku khanseriwa no kamberiwa (VCT); Armscor yi fambisa nhlayo ya minongonoko ya vunene eka mintirho leyi kongomisiweke eku tlakuseni no antswisa vunene bya vatirhi hinkwavo

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **63**

Kun'wana tiyondzo ti kombise swiyimo swo nyuhela swa vatiehi va Afrika Dzonga leswi nge la ka xiyimo lexi nga amukelekiki na leswaku ku nga va na tinghozi ta vuvabyi bya mbilu, vuvabyi bya chukele no oma swirho. Armscor yi sungule mapfumba ku hlohletela vutiolori no tlakusa mahanyelo ya kahle.

Vuvekisi bya Mabindzu eka Vaaki

Ekhu hetisiseni ntirho tamihi bindzu ra kahle, Armscor yi kongomisa vutihlamuleri bya yona bya vaaki eka mhaka yo "tshinya vana va ha ri vatsongo", ku ngenisa xandla eku kuleni ka ikhonomi na nhluvukiso wa rixaka leritsongo. Eka endlelo leri Armscor yi nyika switirhisiwa na nseketelo wun'wana eka swilo swa le henhla ematiko xikaya na miganga leyi pfumalaka. Hi Nyenyenyana 2007 Armscor yi nyikerile hi R10 000 eka Xikolo xa le Henhla xa Steve Tshwete lexi kumekaka eOlievenhoutbosch, Tshwane. Xikolo xintshwa lexi, xi tumbuluxiwe hi 2002, xi na rhekhodo yo tsakisa ya mapaselo ya 96% hi 2005 na 92% hi 2006. Vadyondzisi laha na vatswari va tirha hi ku tinyiketela naswona va nga languteli ku hakeriwa; ku tiyisela ka vana na matirhelo ya vona i mbuyelo lowu ringaneke eka vona. Tikhomphyuta timbirhi tintshwa, leti pfunaka kwalomu ka khume ra vadyondzisi na vadyondzi, ti nyikiwile Xikolo xa Gando Junior Secondary eQamata hi Nyenyankulu 2007, kusuhi na Queenstown exifundzheni xa Kapa Vuxa. Ndlela leyi ya

khomphyuta yi ta pfuna vadyondzisi na vadzyondzi ku kumaku hlaya no fikelela vuhlanganisi bya inthanete na hi swikongomelo swin'wana swa dyondzo.

*Arm Scor yi kongomisa vutihlamuleri eka ku kula no tlakusa rixaka ra hina
Arm Scor yi sungurile mapfumba ku hlohlotela vutiolori no tlakusa hanyelo ra kahle*

64 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Switatimende swa lembe swa timali ta ntlawa

Vundzeni

Xiviko xa Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi 65

Xiviko xa Jenerali wa Tinkota 66-68

Mpfumelelo wa Mulawuri 69

Xiviko xa Mulawuri 70-89

Mpfuxeto wa ntlhanu wa malembe 90

Xitatimende xo engetela nkoka 91

Mimbuyelo ya timali 92

Switatimende swa miholo 93

Maphephe yo ringananisa 94

Switatimende swa macincelo eka ndzingano 95

Switatimende swa matirhiselo ya timali 96

Tinotsi ta switatimende swa matirhiselo ya timali 97

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali 98-125

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **65**

Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi yi vika leswaku yi tirhisa nkarhi lowu fanaka eka tsalwa ra timanelo ra Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi, na leswaku yi tshike mintirho hinkwayo leyi kumekaka eka tsalwa. Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi yi enerisekile hi ndlela leyi ringaneke ya malawulelo laya endliwaka eka ku:

- hunguta tinghozi ta xiyenge ku ya eka xiyimo lexi amukelekaka;
- ku fikelela swikongomelo swa ntlwa eka mabindzu;
- ku vona leswaku nhundzu ya ntlawa yi hlayisekile; no
- vona leswaku minxaviselano leyi endliwaka ya rhekhodiwa eka tirhekhodo ta xiyenge.

Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi yi hlerile switatimende swa lembe swa timali swa ntlawa wa Arm Scor eka lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 no langutisa leswaku switatimende swi landzelela, eka matlhelo hinkwawo, swilaveko swa Nawu wa wa Mfumo wa Mafambiselo ya Timali (Nawu wa 1 wa 1999), tanihi lowu cinciveke, xikan'we na Switatimende swa Afrika Dzonga swo Amukela hi ku Angarhela Mintolovelo ya Vuhleri bya tinkota. Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi ya pfumela leswaku ku amukeriwa ka swivilelo leswi yaka emahlweni ku fanerile eku lulamiseni ka switatimende swa lembe swa timali. Kutani swi ringanyetiwele leswaku ku amukeriwa xiviko lexi xa lembe xa Huvo ya Valawuri eka nhlengeletani wa ti 4 Mawuwana 2007.

Ms CWN Molope

Mutshamaxitulu

27 Khotavuxika 2007

Xiviko xa Komiti ya Mafambiselo ya Tinkota na Tinghozi

66 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Xiviko xa Jenerali wa Tinkota

XIVIKO XA JENERALI WA TINKOTA EKA PALAMENTE XA SWITATIMENDE SWA TIMALI TA NTLAWA NA MAHUNGU YA MATIRHELO EKA SWITLHAVATLHAVANA SWA AFRIKA DZONGA EKA LEMBE LERI HELAKA HI TI 31 NYENYANKULU 2007

XIVIKO EKA SWITATIMENDE SWA TIMALI

Manghenelo

1. Ndzi hlerile switatimende swa timali swa ntlawa leswi nga kona swa Nhlangoano wa Switlhavatlhavana wa Afrika Dzonga leswi vumbiwaka hi maphepha yo hambana ku sukela hi ti 31 Nyenyankulu 2007, leswi hlanganisiweke na xitatimende xa le tlhelo xa muholo, leswi hlanganisiweke na ku cinca ka switatimende swa le tlhelo eka ndzingano no hlanganisiwa na switatimende swa mafambiselo ya timali eka lembe leri heleke, na nkomiso wa vuhleri bya nkoka bya tipholisi ta tinkota na tinotsi tin'wana ta nhlamuselo, tanihi leswi kombisiweke eka mapheji ya 70 kuya eka 125.

Vutihlamuleri bya vulawuri bya vuhleri bya tinkota eka switatimende swa timali

2. Vulawuri bya vuhleri bya tinkota byi na vutihlamuleri byo lulamisa xiviko xa switatimende leswi swa timali ku ya hi Mintolovelole leyi Amukelekaka ya Vuhleri bya tinkota ta Switatimende hi ku angarhela swa Afrika Dzonga na hi ndlela leyi swi lavekaka ha yona ya i Nawu wa Tiko wa mafambiselo ya timali, 1999 (Nawu wa. 1 wa 1999) (PFMA), Nawu wa Tikhamphani wa Afrika Dzonga na Nawu wa Nhlangoano wa Switlhavatlhavana wa Afrika Dzonga, 2003 (Nawu wa 51 wa 2003), tanihi lowu cincike. Vutihlamuleri lebyi byi katsa:

- vukhavisu, ku simekiwa no hlayisa malawulelo laya fanelek eku lulamiseni ka xiviko xa kahle xa switatiemende swa timali leswi pfumaleka vunwa, ku nga va hi xivangelo xa vukungundzwana kumbe xihoxo
- ku hlawula no tirhisa kahle tipholisi ta vuhleri bya tinkota.
- ku ringanyeta vuhleri bya tinkota lebyi twalaka eka xiyimo.

Vutihlamuleri bya Jenerali wa Tinkota

3. Tanihi leswi laviwaka hi xiyenge xa 188 of Vumbiwa bya Riphabliki ra Afrika Dzonga, 1996 yi hlayiwaka xikan'we xiyenge xa 4 xa Nawu wa Vuhleri wa Mfumo, 2004 (Nawu wa. 25 wa 2004), vutihlamuleri bya mina i ku humesa mavonelo ya mina eka switatimende swa timali ku ya hi tinkota.

4. Ndzi endle vuhleri bya tinkota ku ya hi Nawu wa Swiyimo swa Matiko eka Vuhleri na Tinhlamuselo to Angarhela Nhlamuselo wa 647 wa 2007, lowu nyikiweke eka Gazette ya Mfumo ya 29919 ya 25 Mudyaxihi 2007. Swiyimo leswi swi lava leswaku ndzi landzela swilaveko swa vumunhu no pulana no endla vuhleri bya tinkota ku kuma xityisiso xa loko switatimende swa timali swi pfumala vumbabva.

5. Vuhleri bya timali byi katsa tindlela ta matirhelo ku kuma vumbhoni bya vuhleri bya mintsengo na ku hetisisa eka switatiemnde dea timali. Tindlela leti hlawuriweke tiya hi vuahluri bya muhluri wa tinkota, ku katsa mahlelelo ya tinghozi ta switatimende swa vunwa swa switatimende swa timali, leswi nga vangiwaka hi vukungundzwana kumbe xihoxo. Eku endleni mahlelelo ya tinghozi, n'watinkota u langutisa xilaveko xa vulauri bya le ndzeni eka nhlango na malulamiso ya ntlawa na xiviko xa kahle xa switatimende swa timali ku endlela ku endla tindlela ta vuhleri bya tinkota, kambe ku nga ri hi xikongomelo xo kombisa mavonelo eka matirhelo ya ntlawa kumbe vulawuri bya le ndzeni bya ntlawa.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **67**

6. Vuhleri bya timali byi tlhela byi katsa ku hleriwa ka:

- ku fanela ka vuhleri bya tipholisi ta tinkota leti tirhisiweke
- ku twala ka ku ringanyeta eka vuhleri bya tinkota loku endliweke hi vufambisi
- xiviko lexi heleleke xa switatimende swa timali.

7. Ndzi tshembha leswaku vumbhoni bya vuhleri bya timali lebyi ndzi byi kumeke byi enerile no fanela ku nyika masungulo ya mavonelo ya mina ya vuhleri bya timali.

Mavonelo

8. Ku ya hi mavonelo ya mina switatimende swa timali swi nyika mhaka yo twala, eka switirhisiwa hinkwaswo, xiyimo xa timali xa nhlango wa switlhavatlhavana wa Afrika Dzonga (Arm Scor) na ntlawa ku sukela hi ti 31 Nyenyankulu 2007 na matirhelo ya yona ya timali na makhomelo ya timali eka lembe leri heleke, ku ya hi masungulo ya vuhleri bya tinkota tanihi leswi hlamuseriwaka eka xitiviso xa pholisi xa 3 xa vuhleri bya tinkota na hi ndlela leyi laviwaka hi PFMA na Nawu wa Tikhamphani wa Afrika Dzonga.

Ku tiyisisa eka mhaka

Ku nga ri ku tiyisisa mavonelo ya mina ya vuhleri, ndzi langutisa eka timhaka leti landzelaka:

9. Xivilelo lexi yaka emahlweni. Ku langutisisiwa ngopfu eka Xiviko xa Valawuri laha ndlela yo cinca Arm Scor eka endlelo ro tlhuvutsa swi kaneriwile naswona ntshikilelo lowu nga ta va kona eka ntlawa eka minkarhi leyi taka.

TIMHAKA TIN'WANA

Ndzi langutisa eka timhaka leti landzelaka tanihi mpfuno eka vutihlamuelri bya mina eka vuhleri bya switatiemnde swa timali:

10. Vulavisisi byo hlawuleka

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona vulavisisi byo tiyimela lebyi komberuweke hi vufambisi eka tinkotiraka leti vekiweke hi Arm Scor na Defence Institute (DI) swi endliwile. Xivumbeko na mbuyelo wa ndzavisiso swi katsiwile eka Xiviko xa Valawuri.

VUTIHLAMULERI BYIN'WANA BYO VIKA

Ku vika eka mahungu ya matirhelo

11. Ndzi hlerile mahungu ya matirhelo tanihi leswi swi vekiweke eka mapheji ya 78 kuya eka 89.

Vutihlamuleri bya Vulawuri bya vuhleri bya tinkota

12. Vulawuri bya vuhleri bya tinkota byi na vutihlamuleri byin'wana tanihi leswi laviwaka hi xiyenge xa 55(2)(a) xa PFMA ku vona leswaku xiviko xa lembe na switatimende swa timali leswi hleriweke swikombisa matirhelo ya kahle ehenhla swikongomelo swa xiyenge xa tiko.

68 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Vutihlamuleri bya Jenerali wa Tinkota

13. Ndzi endle ntirho wa mina hi ku landza xiyenge xa 13 xa Nawu wa Vuhleri wa Mfumo, 2004 (Nawu wa. 25 wa 2004) lexi hlaiwaka na Nawu wa Nhlamuselo yo Angarhela ya 646 wa 2007, leyi humisiweke eka Gazette ya Mfumo ya 29919 ya 25 Mudyaxihi 2007.

14. Hi ku landza leswi ndzi swi vuleke swa ntirho wa mia leswi katsaka tindlela ta matirhelo ya xivumbeko xa vuhleri bya timali ku kuma vumbhoni lebyi faneleke byo ringana hi mahungu ya matirhelo na tindlela leti fanaka, tindlela na matirhelo. Tindlela leti hlawuriweke ti ya hi vuahluri bya muhluri wa tinkota.

15. Ndzi tshembha leswaku vumbhoni lebyi ndzi nga na byona byi enerile no fanela ku nyika masungulo ya mimbuyelo ya vuhleri bya tinkota.

Mimbuyelo ya vuhleri bya tinkota

16. Ku hava mimbuyelo leyi nyikiweke.

KHENSIWA

17. Mpfuneto lowu endliweke hi vatirhi va Nhlango wa Swithavatlhavana wa Afrika Dzonga na ntlawa hi nkarhi wa vuhleri bya tinkota swa amukeleka.

G J Lourens eka N'watinkota-Jenerali

Pitori

30 Mawuwana 2007

Xiviko xa Jenerali wa Tinkota xi ya emahlweni

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **69**

Huvo yi lemuka no amukela vutihlamuleri bya yona eka tindlela ta le ndzeni to lawula ta ntlawa. Vufambisi byi na vutihlamuleri byo lulamisa switatimende swa lembe swa timali na switatimende swa ntlawa swa timali ta ntlawa ku fikela laha Afrika Dzonga wu amukeriwile hi ndlela ya kahle eka mintolovelo ya vuhleri bya tinkota. Valawuri, lava seketeriwaka hi Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi, va eneriseka leswaku vufambisi byi ngenise no hlayisa malawulelo ya laha ndzeni ku vona leswaku tirhekhodo to tshembheka ti kona eka ku lulamisa switatimende swa timali, ku hlayisa nhundzu ya ntlawa no vona leswaku minxaviselo hinkwayo yi nyikiwa mimpfumelelo. Ku ya hi mahungu ya vulawuri bya Nhlango yo amukela switatimende swa timali. Mahungu eka mapheji ya 88 ku ya eka 123 ya pasisiwile hi Huvo ya Valawuri hi ti 4 Mawuwana 2007.

Sayiniwile hi ku yimela huvo hi:

Dr PS Molefe

Mutshama-xitulu

Mpfumelelo wa Mulawuri wa switatimende lembe swa timali

70 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Xiviko xa Mulawuri

Xivumbeko xa Huvo ya Valawuri hi lembe leri mpfuxeto wu endliweke hi rona a xi ri hi ndlela leyi:"

XIVUMBEKO XA HUVO YA ARMSCOR

Dr PS Molefe Mutshama-xitulu loyi a nga riki wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Nhlangu 2004 Nkul. CV Gamede Mulawuri Nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Ndzati 2001

Col (Ret) GN Ramaremsa Mulawuri nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Ndzati 2001

Manana AS Human Mulawuri nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Nyenyankulu 2002

Manana CWN Molohe Mulawuri nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Dzivamisoko 2004 u tshikile hi ti 30 Nyenyankulu 2007

Nkul. RP Meyer Mulawuri nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Nhlangua 2004

Manana P Riba Mulawuri nkulu wo ka a nga ri wa nkarhi hinkwawo u thoriwe hi ti 1 Mudyaxihi 2004

Nkul. HS Thomo Mulawuri Nkulu (CEO) u thoriwe hi ti 1 Dzivamisoko 2001

Nkul. CJ Hoffmann Mulawuri Nkulu (CFO) u thoriwe hi ti 1 Mhawuri 2004

Manana TN Msomi Matsalana wa Khamphani u thoriwe hi ti 7 Sunguti 2007

Nkul. JP de M du Plessis Mukhomeri wa Matsalana wa Khamphani ku sukela hi ti 7 Nyenyenyana 2006 – 30 N'wendzambahala 2006

Vahleri va tinkota

N'watinkota-Jenerali

Vabangi

Bangi ya ABSA

Nomboro yo rhijisitara

1968/008611/06

Hofisi yo rhijisitara

370 Nossob Street

Erasmuskloof Extension 4

Private Bag X337

0001 Pretoria

Matsalana wa Khamphani

Manana T N Msomi

370 Nossob Street

Erasmuskloof Extension 4

Private Bag X337

0001 Pretoria

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **71**

Vundzeni

- **Manghenelo**
- **Mafumelo ya nhlanguano**
- **Tinhlangeletano ta huvo na huvo ya komiti leti vekiweke**
- **Swilaveko ku ya hi Nawu wa Mafumelo ya nhlanguano eka Xiyenge xa Mfumo**
- Xivumbeko xa nhlanguano
- Minkhuvo ya nkoka leyi vikiweke eka Vulawuri Nkulu
- Milawu yo vulavula na vanghenisi va xandla
- Vuhleri bya mbango
- Tindlela to hlayisa swa nawu
- Vulavisisi lebyi endliweke hi N'watinkota-Jenerali
- Swivilelo leswi yaka emahlweni
- **Matirhelo ehenhla ka swikongomelo**
- Ku fambisa kahle vukorhokeri bya tikhasimende
- Antswisa matirhelo ya kahle ya Armscor
- Vona leswaku ku na mpfuneto wa timali wo ringanela wa Armscor hi ku tlakusa timali
- Cinca Armscor ku va ya vuyimeri
- **Timhaka ta maphepha yo balansa**
- **Mpfluxeto wa ntlhanu wa malembe**
- **Xitatimende xo engetela nkoka**

• **Mimbuyelo ya timali**

72 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Manghenelo

Nhlangano wa Switlhavathavana wa Afrika Dzonga (“Armcor”) i huvo ya nawu, leyi tumbuluxiweke ku ya hi Nawu wo Tumbuluxa no Endla Switlhavathavana (Nawu wa 57 wa 1968), no ya emahlweni wu tirha tanihi Nawu wa Nhlangano wa Switlhavathavana wa Afrika Dzonga (Nawu wa 51 wa 2003) na Nawu lowu Cinciweke wa Nhlangano wa Switlhavathavana wa Afrika Dzonga (Nawu wa 16 wa 2005), lowu sunguleke ku tirha hi ti 8 Mudyaxihi 2006.

Armcor yi lawuriwa hi Nawu wa Tiko wa mafambiselo ya timali (Nawu wa 1 wa 1999), tanihi lowu cinciweke (PFMA). Xiviko lexi xi nyikiwa ku ya hi swihlawulekiso swa PFMA. Xi nyika matirhelo yo angarihela ya Armcor, laya pimiwaka na swikongomelo leswi Nhlangano wu nga tivekela eka lembe ximali.

Mafumelo ya nhlangano

Vutihlamuleri bya huvo

Huvo ya Vulawuri ya Armcor yi tinyiketile eka vunene bya xiyimo xa le henhla, ku tirha kahle na mafumelo ya kahle ya nhlangano eku endleni timhaka ta Nhlangano no tshama yi veka ndzingano exikarhi ko landzelela swilaveko na tirha hi ndlela ya bindzu. Migingiriko ya huvo yi endliwe ku landzelela milawu ya milawu ya PFMA, Xiviko xa King II na Milawu ya Mafumelo ya nhlangano eka Xiyenge xa Mfumo. Huvo yi tirha hi ku landza Nhlengelo wa Vanghenisi va xandla na Nawu wa Timfanelo ta Huvo lowu hlayisaka eka swin’wana, vutihlamuleri lebyi landzelaka bya huvo:

- ku pasisiwa ka pulani ya bindzu ya lembe, swikongomelo swo hetelela, ku tiviwa na mafambiselo ya tindhawu ta nghozi ta nkoka;
- ku thoriwa no hleriwa ka Muofisiri Nkulu;
- ku tiyimisela ka tipholisi na tindlela ku vona leswaku ku na vutshembheki bya Nhlangano; na
- xihlawulekisi xa maendlelo ya Nhlangano.

Huvo yiveke leswi landzelaka tanihi swa nkoka eka ajenda kuya hi Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona:

- ku cinca, hi ku tiyisisa eka milawu ya ndzingano wa mintirho ku ya hi ku thola vatirhi na hlanganisiwa ka ku Nyika Matimba eka Ikhonimi ya Vantima eka tikontiraka to xava;
- ku tiva no fambisa tindhawu ta tinghozi: ku antswisa ndhawu leyi, swirho hinkwaswo swa Huvo, swirho swa Komiti ya Huvo na swirho Nkulu swa Vufambisi swi kuma vuleteri ngopfu-ngopfu eka mafambiselo ya tinghozi. Huvo, eku endleni ntirho wa yona no wu endla kahle, yi seketeriwa hi tikomintsongo leti landzelaka:

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **73**

- Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi;
- Komiti ya Xiyenge xo Thola; na
- Komiti Nkulu.

Huvo as Vulawuri bya vuhleri bya tinkota yi nyikile matimba eka Nhlangano eka mafambiselo ya siku na siku eka Huvo ya Vufambisi ehansi ka vurhangeri bya Muofisiri Nkulu.

Tinhlengoletano leti vekiwewe ta Huvo nata komiti ya Huvo

Huvo yi hlangana kwalomu ka khumen’we hi lembe. Matsalana wa Khamphani u na vutihlamuleri byo vona leswaku huvo yi fambisiwa kahle no va ku ri a matirhelo ya kahle yo fambisa huvo.

Vuxokoxoko bya lava veke kona eka tinhlengoletano ta Huvo na ta komiti ta 2006/2007

Dr PS Molefe 7 eka 11 yo ka yingari ya vuxirho na 2 eka 2 Yo ka yingari ya vuxirho
Nkul. HS Thomo (CEO) 11 eka 11 1 eka 2# 5 eka 5 1 eka 2 2 eka 2
Nkul. CV Gamede 9 eka 11 Yo ka yingari ya vuxirho 4 eka 5 - 1 eka 2 7 eka 7
Manana AS Human 11 eka 11 Yo ka yingari ya vuxirho 5 eka 5 - 2 eka 2 5 eka 5
Gen (Ret) GN Ramaremsa 11 eka 11 Yo ka yingari ya vuxirho 4 eka 5 - 1 eka 2 2 eka 2
Nkul. RP Meyer 10 eka 11 1 eka 2 Yo ka yingari ya vuxirho 2 eka 2 3 eka 3
Manana CWN Molope 7 eka 11* 2 eka 2 Yo ka yingari ya vuxirho - 1 eka 2 3 eka 3
Manana P Riba 9 eka 11 1 eka 2 3 eka 5 - 2 eka 2 9 eka 10
Nkul. CJ Hoffmann (CFO) 11 eka 11 2 eka 2# Yo ka yingari ya vuxirho 2 eka 2 Yo ka yingari ya vuxirho
*U tsikile ntirho ximfumo tanihi xirho xa Huvo ku sukela hi ti 30 Nyenyankulu 2007.
#Hi xirhambo

74 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Swirho swa le handle

Nkul. MD Nkhabu loyi a nga riki xirho 2 eka 2 Yo ka yingari ya vuxirho
Manana L Mthimunya loyi a nga riki xirho 0 eka 2* Yo ka yingari ya vuxirho Yo ka yingari ya vuxirho
*U tshikile ntirho ximfumo ku sukela hi ti 13 /11/2006.

Matsalana wa Khamphani

Nkul. JP de M du Plessis
(Mukhoerni ku sukela hi ti 7/2/2006 – 30/12/2006
9 eka 9 2 eka 2 4 eka 5 - - -
Manana TN Msomi 2 eka 2 0 eka 1 1 eka 1 - 2 eka 2 8 eka 9

Tikomitintsongo wa huvo

Hi nkarhi wo nyika xiviko wa eka tikomitintsongo ta huvo leti boxiweke laha hansi swi hlayisiwile ku endlela ku pfuneta Huvo eku endleni vutihlamuleri bya yona. Vutihlamuleri byo hlawuleka byi nyikiwe tikomiti leti, ku ya hi nkarhi lowu hlamuseriweke.

Komiti ya Tinkota na Mafambiselo ya Tinghozi

Komiti leyi tirhaka ku ya hi Tsalwa ra timfanelo leri pasisiweke ti vumbiwa hi Valawuri-Nkulu vanharhu vo pfumala Xitulu na swirho swimbirhi swo tiyimela. Xirho xin'we xo tiyimela xi tshikile hi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona hikwalaho ka mintirho yin'wana loko nkarhi wa vulawuri bya Mulawuri Nkulu loyi a nga riki xirho, ku fambisa nhlengeletano wu heleke emakumu ka lembe ximali. Hambiswiritano, va a ha ri mutshamaxitulu of komiti. Muofisiri Nkulu, Muofisiri Nkulu wa Timali, vahleri va tinkota va laha ndzeni na va le handle va ve kona eka tinhlengeletano ta komiti hi ku rhambiwa. Komiti yi langutisa eka vuhleri bya tipholisi ta tinkota na tindlela, vulawuri bya le ndzeni, mavikelo ya swa timali, vukondleteri na vuhlanganisi na vukahle bya matshalatshala ya vuhleri bya tinkota eku tiveni no valanga tindlela ta mafambiselo ya tinghozi.

Komiti ya Xiyenge xo Thola

Komiti ya Xiyenge xo Thola yi vumbiwa hi mune wa Swirho Nkulu leswi nga riki swa nkarhi hinkwawo, xin'we xa swona i Mutshama-xitulu. Komiti leyi yi tirhana na swikhenso swa timali na timhaka ta HR hi ku engetela.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **75**

Komiti Nkulu

Komiti Nkulu yi vumbiwa hi Swirho nkulu swo ka swi nga ri swa nkarhi hinkwawo naswona yi hlangana eka timhaka ta xihatla ku kanela no teka xiboho eka timahaka ta xihatla ta huvo.

Ku tsandzeka ka Valawuri va Armscor

Ku hava swirho swa Huvo ya Armscor leswi tsandzekeke ku va swi thoriwa tanihi valawuri ku ya hi swivangelo leswi kumekaka eka Nawu wa Tikhamphani, 1973 (tanihi lowu cinciwewe), kumbe PFMA na swinawana swa yona.

Swilaveko ku ya hi Nawu eka Mafumelo ya nhlango eka Xiyenge xa Mfumo

Xivumbeko xa nhlango

Xivumbeko xa nhlango xi kumeka eka pheji 23 ya Xiviko.

Minkhuvo ya nkoka leyi vikiweke hi Vulawuri Nkulu

Ku hava minkhuvo ya nkoka leyi vikiweke eka Vulawuri Nkulu hi lembe leri mpfuxeto wu endliweke hi rona.

Milawu ya vuhlanganisi na vanghenisi va xandla

Vulawuri Nkulu bya Armscor i Holobye wa Vusirheleri, loyi a yimelaka vanghenisi va xandla. Huvo tanihi Vulawuri bya vuhleri bya tinkota bya Nhlango leyi nyikaka swiviko eka Holobye wa Vusirheleri. Vuhlanganisi na vanghenisi va xandla byi fambiswa hi ku tirhisa hofisi ya Mutshama-xitulu. Huvo yi lulamise tinhlengoletano na vanghenisi va xandla naswona swiviko swi lawuriwa ku ya Nhlengelo wa Vanghenisi va xandla.

Vuhleri bya swa mbango

Wun'we wa mintirho ya Ndlela ya mafambiselo ta Maendlelo ya Armscor i ku yisa emahlweni ku valangiwa mbango lowu fanaka tanihi ku kumisisa ku cinca loku nga na ku tshikilela eka leswi fikeleriweke hi Xivono xa Armscor, xikongomelo na swikongomelo swa tindlela. Leswi swi vumba xiphemu xa vuvalangi bya mbango na vulawuri bya Ndlela ya Mafambiselo ya Maendlelo. Nkambisiso wa mbango wa lembe wu tiyisisa leswaku, ku kongoma, ku tinyikietela, vurhangeri, nkoka wa vatirhi lava nga kona, ntirhisano tanihi ntlawa, endlelo ra matimba, xifaniso xa kahle xa nhlango na vuxaka bya kahle na tikhasimende swi nyika masungulo ya kahle lawa Armscor yi nga akaka vumundzuku. Wu tihela wu tiyisisa leswaku timhaka leti kumiweke tanihi leti vileriseke eka nkambisiso lowu hundzeke ta ha ri kona naswona kun'wana ti nyanyisiwe hi leswi humelele eka nkarhi lowu hundzeke. Leswi swi fanele ku langutisiwa hi xihatla.

76 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

• Mpfuneto wa timali:

Ku tiyimisela ka Afrika Dzonga eka ku rhula, ntshamiseko na nhluvukiso wu ta endla leswaku ku va na ku ya emahlweni ka swiyimo swa le henhla eka ku nghenelela ka SANDF eka swikongomelo swa ku rhula eAfrika. Swilaveko swo pfluxeta timali na mintirho yo engeteleka leswi nga ta tisa ntshikilelo eka mpimanyeto wa Ndzawulo ya Vusirheleri hikwalaho ke swi nga hundziseriwa eka Armscor. Leswi swi nga nyanyisiwa hi swilaveko swa mpfuneto wa timali to sunguriwa ka ku rhurhisiwa loku pulaniweke ka Vandla ro Hlela na Ndzavisiso wa swa Vusirheleri (DERI). Ku engetela, ku cinca ka Armscor tanihi leswi vekiweke eka 3A Public Entity swi ta pima vuswikoti byo tlakusa timali hi migingiriko ya mabindzu yo fana no endla mabindzu eka ndhawu yo lunghisa swikepe ya Simon's Town. Mpfuneto wa timali wa migingiriko ya Armscor wu ta ya emahlweni wu tisa ntlhontho.

• Ku nyikiwa mpfumelelo:

Ku cincywa ka Armscor eku tumbuluxiwani ka DERI leyi nga na matimba swi ta va na ntshikilelo eka Ntirho wa Armscor na xikopu xa migingiriko. Ku hundziseriwa ka mintirho yin'wana ya Armscor Business eka DERI na ku hlanganisiwa ka yin'wana eka Armscor swi ta va na ntshikilelo wo ya emahlweni ka Armscor Business. Ku nyikiwa mpfumelelo wuntshwa ka Armscor tanihi muyimeri wo xava wa Ndzawulo ya Vusirheleri ya Afrika Dzonga swi ta siveriwa na ku cincywa ku va Nhlango wa Nseketelo eka ku xava swilo swa Vusirheleri (DASO) swi ta va ntshikilelo wa

nkoka wa swa nawu, malulamiselu, matirhelo na kontiraka. Timhaka tin'wana leti faneleke ku langutisiwa eku pasisiweni ka ku nyikiwa mpfumelelo swi katsa swihlawukisi swa vukorhokeri eka vukorhokeri bya vuhlayiseki bya Afrika Dzonga, xihlawulekisi xa vukorhokeri lebyi eka matiko man'wana, ngopfu-ngopfu eka Nhlangoana wa Afrika, na ku tirhisana na matiko na mintirhisano ehandle ka Afrika.

• **Vatirhi:**

Ku dyuhala ka vatirhi na mpfumaleko wa vatirhi va xithekiniki xa xo hlawuleka naswona swi endle leswaku kuva na madurhelo ya swivumbeko, ku pfumaleka ka vuswikoti na mpfumaleko wa vuswikoti na mpfumaleko wa vanhu eka swiyenge swin'wana. Mphikizano wa xiyenge xo thola laha ku pfumalaka vathwasi swi engetela ku tiyisisa eka ku thola no letela no pfuna vathoriwa. Vuswikoti byo koka mahlo eka vatirhi lava nga na vuswikoti bya le henhla eka swiyenge swa le henhla i mhaka ya nkoka leyi faneleke ku lulamisiwa ka Armscor kumbe DASO leyintshwa i ku hetisisa ku nyikiwa mpfumelelo.

• **Ndzavisiso wa vusirheleri:**

Ku tumbuluxiwa ka DERI leyi nga na matimba ku seketela ndzavisiso wa vusirheleri na mahlelelo ya vuswikoti laya kumekaka eka mfumo sweswi na swiyenge swo tiyimela, ku vona leswaku kuna ku cinciwa ka kahle no tirhisiwa ka vuswikoti byebyo. Ku sukela loko kuri na ku antswa ka Sayense ya Vusirheleri na Thekinoloji, na vuswikoti bya Nkambelo no Hlela swi le mavokweni ya Armscor, ku hundziseriwa ka mintirho leyi eka DERI swi tava na ntshikilelo wa nkoka, ku katsa na timali, swa nawu, mafumelo na mafambiselo na timhaka ta xiyenge xo thola. Leswi swi fanele ku oloxiwa kunga ri khale.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **77**

Timhaka ta le khoto

Hi nkarhi lowu vikiwaka Armscor yi khumbheke eka timhaka tinharhu ta khoto. Eka yin'wana, goza ra nawu ri tekiwile ehenhla ka Armscor na minhlangoana yin'wana yimbirhi eku vuyeriweni eka ku onhakeriwa loku veke kona hi xivangelo xa mafambiselo lexi tekiweke. Mhaka yo sungula yi herisiwile xikarhi ka lava khumbhekaka. Eka ya vumbirhi, Armscor yi humese goza ra nawu eka ku vuyeriwa ka ku onhakeriwa loku veke kona hi xivangelo xo tluriwa ka kontiraka hi mukontiraka. Mhaka ya vunharhu yi khumbha vuahluri bya nkwatlembetano mayelana na mindziho ehenhla ka Armscor ku ya eka mukontiraka.

Armscor yi khumbhekile eka minkwatlembetano ya vatirhi yimbirhi. Wun'we wu suka eka ku hlongoriwa loku ariweke eKhoti ya Vatirhi, na wun'wana wu sukaka eka xivilelo lexi sukaka eka ku hlongoriwa swi nga ri enawini. Armscor Business ya khumbheke eka timhaka timbirhi hi nkarhi lowu vikiwaka. Eka mhaka yo sungula Armscor Business a ku ri mumangaleriwa eka xikoxo xo vuyeriwa eka ku onhakeriwa loku veke kona hi xivangelo xo tirhisa swi nga ri enawini ka ndhawu ya Armscor Business. Mhaka yavumbirhi vuahluri bya nkwatlembetano mayelana na ku hungutiwa ka ntsengo wo xavisa xavisa xikepe hi Armscor Business.

Vulavisisi lebyi endliweke

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona, mulavisisi wo tiyimela la kombiriweke hi vufambisi ku va na kontiraka leyi vekiweke hi Armscor eka Defence Institute (DI), yuniti ya Armscor Business, yi hetisiwile. Vulavisisi byi tiyisisa ku tsandzeka loku kumiweke kambe byi tlhela byi ringanyeta leswaku xikombelo mayelana na swiyimo swin'wana swa kontiraka swi lava ku hlamuseriwa. Vufambisi byi sungule magoza yo lulamisa ku vulavula hi ku hluleka loku tiviweke ka muxaka wa kontiraka leswi landzeriwaka na ndlela ya maxavelo ya DI. Ndlela ya kontiaka yi ta tlhela yi tiyisisa ku vona leswaku swikongomelo swa minhlangoana hi yimbirhi (Armscor na DI) swi kombisiwa kahle eka swiyimo swa nawu.

Xivilelo lexi yaka emahlweni

Hambileswi nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona ku voniweke ku sungula ka ndlela yo cincwi ka Armscor eka levhele ya endlelo, manghenelo ya “xivilelo lexi yaka emahlweni” ya tirhisiwile eku lulamiseni ka switatimende swa timali. Xiboho xa khabinete xi lava leswaku Armscor yi langutisa eka ntirho nkulu tanihi xirho xo xava xa mfumo. Kutani valawuri a byi na swivangelo swo tshembha leswaku Armscor yi nge tshami yi ri mhaka yo vilerisa eka nkarhilowu taka.

78 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Matirhelo ehenhla ka swikongomelo

Swikongomelo swa Matirhelo Lembe Ximali ra 2006/2007

Pulani ya Mabindzu na ku Hlanganisa Armscor Business ya Malembe manharhu yi hlamusela khumenharhu wa Tindhawu ta Nkoka. Khumen'we to sungula ta Tindhawu ta Nkoka ti na vuxaka na mintirho ya Armscor tanihi leswi hlamuseriweke eka nawu wa Armscor. Letimbirhi ta Tindhawu ta Nkoka ti tirhana na mafumelo ya nhlango na masungulo ya Armscor ya ku nyika matimba eka vantima (BEE), leswi seketeriwa hi pholisi ya BEE ya mfumo. Ndlela ya malembe manharhu yi tumbuluxiwile eka yin'wana na yin'wana ya Tindhawu leti ta Nkoka, laha ku nga na Swikombiso swa Matirhelo yo karhi / swikongomelo swa lembe ximali ra 2007/2008 eka ndhawu yin'wana na yin'wana.

Matirhelo ehenhla ka swikongomelo:

Armscor yi hundzuluxa swikongomelo swa matirhelo kuya eka matshalatshala ya endlelo. Swikongomelo leswi swi tirhisiwa ku pima matirhelo ya nhlango. Ku pima ko angarhela ka matirhelo loku tirhisiwaka hi Armscor i madurhelo ya minxavo. Mpimo lowu wu kombisa madurhelo ya minxavo ehenhla ka ntsengo wa migingiriko. Mpimo wa 2,9% wu vekiwile hi lembe ximali ra 2006/2007. kwalaho ku vile na mbuyelo wa 3,5% lowu fikeleriweke, loko ku fananisiwa na 3,9% ya 2005/2006. Hambiswiritano, xikongomelo xa 2006/2007 a xi fikeleriwangi hinkwaxo, hikuva ntsengo hinkwawo wa migingiriko yo xava wu hungutiwile hi R1,640m eka ku engeteriwa ka leswi fikeleriweke eka mphakelo wa tiphrojeke to xava na swilaveko swa R1,838m a swi kumiwangi ku suka eka Vuthu ra Vusirheleri ra Rixaka ra Afrika Dzonga.

Tikhamphani leti nga na vuxaka na Armscor it endle mbuyelo wo ringana R27,8m laha Armscor Business (Pty) Ltd yi ngeniseke R31,3m ehenhla ka ka R2,9m leyi a yi languteriwile. Ku lahlekeriwa ka tikhamphani ta nhundzu hi ntsengo wa R3,5m, lowu vumbiwaka hi ku hlakala ka miako. Matirhelo yo antswa ya Armscor Business (PTY) Ltd ya vangiwa hi ku engetelekeka ka mbuyelo tanihi mpfuneto wun'wana wa timali lowu amukeriweke ku suka eka DOD. Tindhawu ta Nkoka ta Mbuyelo ta Armscor na matirhelo ehenhla ka swikongomelo swa kumeka eka nxaxamelo lowu landzelaka:

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 79

Nhlango wu fanele ku kuma switirhisiwa swa swithavana swa vusirheleri na vukorhokeri

1.1 Hluvukisa no hlayisa vuswikoti byo xava

Tumbuluxa no simeka ndlela ya mafambiselo ya vuswikoti byo xava hi ti 1 Ndzati 2007 (xik. ku fambisa vutivi, vuswikoti bya xithekiniki na ntalo wa vatirhi eka xiyenge xin'wana na xin'wana).

- Xikongomelo xa (2005/2006): Tumbuluxa no simeka ndlela ya mafambiselo ya vuswikoti hi ndlela yo ringetela hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

- **Ndlela ya vuswikoti bya mafambiselo leyi lunghisiweke hi ti 31 Nyenyankulu 2007**

- Xikongomelo xa (2007/2008):

- Ndlela ya vuswikoti bya mafambiselo leyi heleleke hi ti 1 Ndzati 2007

- **Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile**

Matshalatshala lawa ya fikelele xiyimo xa matirhelo na matirhiselo ya masungulo ya vuswikoti bya mahungu eka swikongomelo swo hambana leswi sunguleke. Vuhleri bya Tinkota ta mabindzu byi sungurile. Vukhavisu bya Gap Analysis techniques byi ta endliwa eka lembe ximali leri taka leswi nga ta kongoma eka ku tiviwa ka swilaveko swa vuswikoti eka vumundzuku.

1.2 Mpfuxeto no hunguta tindlela no hlayisa ISO 9001 swi endla Armscor yi kamberwa vuhleri bya tinkota bya lembe bya ISO 9001. Vuhleri bya nkoka lebyi kumiweke byi pfumelela ku longoloxiwa ka ISO ku hlayisiwa emakumu ya lembe ximali (xik. ku hlayisa endlelo ro tiya ra vutihlamuleri ra Nhlngano).

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Ku hlayisa ku longoloxiwa ka ISO 9001 hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Ku hlayisa ku longoloxiwa ka ISO 9001 hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Ku hlayisa ku longoloxiwa ka ISO 9001 hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Armscor yi hleriwe hi SABS naswona ku hava ku huma endleleni loku kumiweke. Xitifikheti xintshwa xa ISO 9001 xi nyikiwile Armscor hi SABS lexi nga ta tirha ku fikela ti 14 Khotavuxika 2009.

80 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

1.3 Ku antswisa vukorhokeri byo xava bya Armscor eka DOD

Ku simekiwa ka mimbuyelo ya dyondzo eka levhele yo xava (xik. hi mavonelo yo lulamisa ku anstwa no longoloxa tindlela ta maxavelo, maendlelo, switirhisiwa na mintolovelo)

- Xikongomelo xa (2005/2006): Ku simekiwa ka swiringanyeto ku suka levhele yo xava hi ku landza pulani ya masimekelo

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Ku simekiwa ka swiringanyeto ku suka eka dyondzo ya levhele yo xava hi ku landza pulani ya masimekelo

- Xikongomelo xa (2007/2008): -

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Swiringanyeto hinkwaswo leswi nga helelangiki swa levhele ya dyondzo swi katsiwile eka matshalatshala yo hambana laya faneleke ku fana no simekiwa ka COMAS na matirhiselo ya switirhisiwa swa mahungu ya thekinoloji (IT) ku antswisa endlelo ra kontiraka. Leswi swi katsiwile eka ndhawu ya nkoka ya 5. Swiringanyeto leswin'wana swi hetisiwile naswona gingiriko lowu wu hetisekile.

Nhlangani wu fanele ku kuma switirhisiwa swa tjejinoloji leswi fambelanaka na vusirheleri

2.1 Pfluxeta endlelo leswaku ri landzelela Pholisi ya Thekinoloji ya DOD, Pfluxeta Ntolovelo na Tindlela ta matsalwa

- Xikongomelo xa (2005/2006): -

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Cinca tindlela ta Mafambiselo ya Thekinoloji, Pfluxeta /tumbuluxa no simeka mafambiselo yo koteka ya matsalwa na tindlela (Mintolovelo na Maendlelo) hi ti 31 Nyenyankulu 2007

Xikongomelo xa (2007/2008): -

Xikongomelo xa (2006/2007) a xi fikeleriwangi hikwalaho ka swivangelo leswi a swi nga ri emavokweni ya Armscor

Ku hava ndzima leyi fikeleriweke tanihi leswi pholisi ya DOD a yi nga si hetisiwile kumbe ku hlanganisiwa.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Nhlangano wu fanele ku tumbuluxa endlelo ro fambisa minongonoko

3.1 Ku tumbuluxa no hlayisa endlelo ra mafambiselo ya phrojeke hi ku hlanganisiwa ka Endlelo ra Vulawuri bya Ntirho na switirhisiwa swa ximfumo leswi vekiweke na matirhiselo ya switirhisiwa. Antswisiwa no simekiwa ka endlelo swi fanele ku tirha hi ku hetiseka hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Ku antswisa matirhiselo ya MS Projects tanihi Endlelo ra Mafambiselo ya Phrojeke na Endlelo ra Vulawuri bya Ntirho hi ti 31 Nyenyankulu 2006.

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Ku simekiwa ka MS Projects tanihi Endlelo ra Mafambiselo ya Phrojeke na Endlelo ra Vulawuri bya Ntirho hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008): -

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile switsongo

Endlelo ro sungula ra mafambiselo ya phrojeke ri tumbuluxiwe hi ku tirhisa Tiphrojeke ta Microsoft. Hi swivangelo swo hambana swo fana na madurhelo ya layisense ya lembe, ku bohana na mpfumaleko wa ku hlanganisiwa eka endlelo ra COMAS, ku bohiwe leswaku ku va vulavisisi byin'wana naswona swi kumekile leswaku swikongomelo swi nga fikeleriwa hi endlelo ro olova ra Microsoft Office Suite ra minongonoko leyi fambelanaka na mahungu ya SQL. Endlelo a ri ve ri tumbuluxiwile ku sungula Pulani ya Bindzu ra SLA no engeteriwa eka ku amkuela ka ku simekiwa loku swi hlawuriwile tanihi xitirhisiwa lexi tirhekaka. Tanihi leswi endlelo leri ri tirhaneke swinene na swiphiko leswi ku hlanganiwekenaka Phrojeke ya Microsoft laha ku nga na ku hungutiwa ka madurhelo. Endlelo rin'wana, endlelo ro hlela bindzu ri hetisiwile naswona ku engeteriwa ka rona loku nga ta tirhisiwa eka xiyimo xa mavikelo na Vulawuri bya Mintirho leri hetisiweke, ku hava ku simekiwa na goza leri nga le ku endliweni.

82 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Nhlangano wu fanele ku nyika vuswikoti byo tiyisiso nkoka

4.1 Hlayisa no ndlandlamuxa vuswikoti bya nkoka wo tshinya

Tidyondzo leti Amukelekaka no Pasisiwa

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Tumbuluxa levhele 4 ya dyondzo hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Tumbuluxa levhele 5 ya dyondzo hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Simeka dyondzo hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Levhele 5 ya dyondzo yi tumbuluxiwile. Xichudeni xo sungula xi le ku hetiseni ka dyondzo hi Mhawuri 2007.

4.2 Hlayisa no ndlandlamuxa vuswikoti eka nkoka wo tshinya

Tumbuluxa masungula ya vuswikoti bya Nkoka wo Tiyisisa, tumbuluxa no simeka Ndlela ya Mafambiselo ya Vuswikoti

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Kumisisa vuswikoti (xik. vuswikoti, ntalo wa le nkarhinyana (xik. 5 – 10 wa malembe) no hlayisiwa eka masungulo hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007)**

Ndlela ya mafambiselo ya vuswikoti byo khavisa/tumbuuxa no simekiwa eka ku ringetela hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Simeka ndlela ya mafambiselo ya vuswikoti hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Mbuyelo eka matirhelo ya muxaka hi nkarhi wo ringetela wu amukeriwile ku suka eka Timininjhere leti faneleke. Xiviko xi lulamisiwile laha ku nga na dyondzo leyi dyondziwaka leyi nga ta endliwa ku va endlelo loko endlelo ri nga hangalasiwa eka Ndzawulo hinkwayo.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **83**

Nhlangano wu fanele ku tumbuluxa endlelo ro thendara na mafambiselo ya kontiraka

5.1 Cinca Endlelo ra swswi ra KBA (Mafambiselo ya kontiraka na endlelo ra Mafambiselo) ku va ri tirheka kahle no katsa mintirho yin'wana yo engetela tanihi leswi hlamuseriwaka eka Xitatimende xa Xilaveko xa Mutirhisi

- Xikongomelo xa (2005/2006)

Hetisisa mapulanelo no sungula macincelo ya endlelo hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Ringeta matirhelo ya endlelo exikarhi 1 Dzivamisoko 2006 na 31 Nyenyankulu 2008

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Endlelo ri tirha kahle:

31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) a xi fikeleriwangi

URS yi hetisiwe hi ti 31 Nhlangula 2006. Xiyenge xa vumbirhi xa phrojeke lexi ku nga xitshunxo lexi hlawuriweke xi yimele Huvo ya Valawuri ku pasisa timali na endlelo ra ICT.

Nhlangano wu fanele ku lahla switirhisiwa swa vusirheleri hi ku tirhisana na na vandla leri swi tumbuluxeke eku sunguleni

6.1 Ku lahliwa ka switirhisiwa swa vusirheleri leswi ngaha tirheki hi ku tirhisana na OEM na hi ku fikelela mbuyelo wa maxaviselo ya Kahle ya Mfumo ku fikeleriwa eka lembe ximali tanihi leswi kombisiweke laha hansi

- Xikongomelo xa (2005/2006):

90% hi Pulani ya Maxaviselo hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

90% hi Pulani ya Maxaviselo hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

90% hi Pulani ya Maxaviselo hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Ntsengo hinkwawo wa maxaviselo eka lembe i R121m, lowu ku nga R8m (7%) ehenhla ka mpimanyeto lowu a wu endliwile wa maxaviselo wa R113m.

84 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Nhlangano wu fanele ku tumbuluxa Endlelo ro Landzelela Mafambiselo

7.1 Tumbuluxa, hlayisa no fambisa Endlelo ra Vulawuri bya Switlhavana hi ku tirhisana na DOD, kuvona leswaku kuna ku landzeleriwa hi Armscor hi swilaveko swa SANDF na swa matiko ya misava na laha tikweni leswi kongomisiweke eka ku lawuriwa ka switlhavana na switlhavana swo onha swinene

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Kumisisa xikopu xa phrojeke hi ku tirhisana na DOD hi ti 31 Nyenyankulu 2006

Pulana masimekelo hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Tumbuluxa swivumbeko na matsalwa ya mafambiselo laya faneleke ku simekiwa ka phrojeke hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Simekiwa hi ti 1 Ndzati 2007

Xikongomelo xa (2006/2007) a xi fikeleriwangi hikwalaho ka swivangelo leswi nga riki eka vulawuri bya Armscor

1. Minkanerisano yi khomiwile na Armscor na vanghenisi va xandla xa DOD.

2. DOD yi le ku mpfapfarhuteni tsalwa ra pholisi ya vulawuri bya switlhavana leri nga ta pfumelela Armscor kutiva mintirho ya yona na vutihlamuleri eka leswi.

3. Hi kona swi nga ta koteka ku ta na pulani ya phrojeke, ku suka eka ku tumbuluxiwa ka swivumbeko na mafambiselo ya tsalwa ku sungula.

Nhlangano wu fanele ku nyika nseketelo eka vumaketi eka vumaki bya vusirheleri lebyi faneleke

8.1 Endla dyondzo (na DOD na ku nghenelela eka vumaki) ku kumisisa xikopu na swilaveko eka nseketelo wo makete

Xiviko xa Dyondzo lexi nga ta nyikiwa eka Huvo ya Vulawuri bya Armscor

- Xikongomelo xa (2005/2006): -

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Xiviko xa Dyondzo xi ta nyikiwa hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Simeka mimbuyelo na swiringanyeto swa xiviko hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Dyondzo yi endlwile na xiviko lexi kondleteriweke hi ti 26 Nyenyankulu 2007.

Ku simekiwa ka mimbuyelo swa ha yimisiwile ku fikela endzhaku ka ku cinciwa ka Armscor ku vona leswaku mimbuyelo yi fambelana na ku nyikiwa ka mpfumelelo lowu languteriweke wa DASO.

Xiviko xa Mulawuri xi ya emahlweni

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **85**

Nhlangano wu fanele ku seketela, hlayisa na endlelo ra mafambiselo na vuswikoti bya nkoka eka vumaki bya switlhaviwa, switirhisiwa na tithekinoloji

9.1 Endla dyondzo na DOD ku kumisisa leswaku hi swihi switirhisiwa swa Armscor leswi nga na maendlelo na vuswikoti bya nkoka bya vumaki bya vusirheleri, switirhisiwa na tithekinoloji ta DOD no kumisisa muxaka wa mpfuneto wa timali wo antswa eka switirhisiwa leswi swa xiviko xa Dyondzo leswi kombisiweke:

1. Switirhisiwa swa Armscor leswi tekiwaka tanihi endlelo no va swa nkoka

2. Muxaka wa mpfuneto wa timali eka switirhisiwa leswi nga kumiwa

- Xikongomelo xa (2005/2006)

Kumisisa xikopu xa phrojeke hi ku tirhisana na DOD ku ta hetisisiwa hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Xiviko xa nxaxamelo lexi nga na mimbuyelo leyi faneleke, eka:

1. **Huvo ya Vafambisi ya Armscor**

2. **Huvo ya Valawuri va Armscor**

3. **Huvo ya Vতিরhi ya Vusirheleri hi ti 31 Nyenyankulu 2007**

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Tirhisa mimbuyelo no simeka muxaka wa mpfuneto wa timali hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo lexi pfuxetiweke xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Xikombiso lexi xa matirhelo xi cinciwile hi swiboho swa Vaholobye va Vusirheleri, Mabindzu ya Mfumo na Sayense na Thekinoloji ku tumbuluxa DERI ya tiko DERI hi ti 1 Dzivamisoko

2008. Switirhisiwa nkulu leswi tuviweke tanihi endlelo na vuswikoti bya vusirheleri bya nkoka na tithekinoloji bya DOD hi leswi landzelaka:

- Armscor Business – IMT, Protechnik, Hazmat, Ergotech, Defence Institute, Flamengro, Eclipse, Armour Deveopment, Gerotek and Alkantpan

- CSIR – DPSS

- Denel – OTB (Overberg Test Range)

Swipanu swa Mafumelo na Mafambiselo yo Rhura swi thoriwile no mpfapfarhutiwa eka Memorandamu ya Khabinete, pulani leyi tumbuluxiweke na marhurhelo ya mpimanyeto wa DERI.

Swipanu swimbirhi swile ku mpfapfarhuteni ka mhaka ya bindzu leyi nga ta pasisiwa hi Mukhomi wa Nkwama wa Tiko na DPSA.

9.2 Switirhisiwa swa Armscor (Alkantpan Test Range, Institute for Maritime Technology na Gerotek Test Facility) leswi sweswi swi tsandzekaka ku ti tirhela ku fikelela ku ti tirhela hi ti 31 Nyenyankulu 2008. Tsalwa leri pasisiweke to pfumala ntswalo ku ringana na plani ya masimekelo ku pima ku humelela ka xikongomelo lexi

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Tsalwa ra endlelo/pulani yo pfumala ntswalo hi ku ringana hi ti 31 Nyenyankulu 2005

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Ku landzelela pulani yo avanyisa hi ku ringana

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Ku landzelela endlelo/pulani yo pfumala ntswalo

Xikongomelo xi fikeleriwile

Ku landzelela ku simekiwa ka tindlela to avanyisa ta Gerotek, Alkantpan na IMT ti fikeleriwile na Gerotek na Alkantpan ti kombisa mimbuyelo ya kahle. Mphakelo wa tiodara ta leswi siviwaka wu humelerile emakumu ka Nyenyankulu 2007 swi ta khumbheka hi nkarhi wa kotara yo sungula ya lembe ximali lerintshwa. Switirhisiwa swin'wana swinharhu swi kumiwile tanihi leswi nga ngenhisiki ntswalo na tindlela to pfumala ntswalo ti tumbuluxiwile no simekiwa eka Protechnik na Hazmat. Swiviko swi endlwile eka DPBEC ku kombisa xiyimo xa nkoka xa Protechnik, Hazmat na DMD, kambe ku hava mpfuneto wa timali lowu nga kona. Switirhisiwa swinharhu hinkwaswo swi fikelele mimbuyelo ya kahle ya lembe.

Nhlangano wu fanele ku nyika nseketelo wa matirhelo ya vusirheleri

10.1 Ku tumbuluxa no hlayisa ka Vuswikoti bya Nseketelo wa Matirhelo ya Vusirheleri Tumbuluxa masungulo ya Vuswikoti bya Nseketelo wa Matirhelo ya Vusirheleri eku cinceni ka mbango wa Vukorhokeri bya Vusirheleri

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Kumisisa vuswikoti bya le xikarhi no va kona eka ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Vukhavisu / tumbuluxa vuswikoti bya muxaka wa mafambiselo hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Simeka vuswikoti bya muxaka wa mafambiselo eka nseketelo wa muxaka wa vusirheleri hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo lexi xi fanele xi langanisiwa sweswi na 9.1 laha henhla naswona xi ta vikiwa kahle. Ntflawa wa ntirho wu ta dyondza hinkwaswo swilaveko swa nseketelo wa matirhelo no endla swiringanyeto.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Nhlangano wu fanele ku tumbuluxa ku Nghenelela ka Nongonoko wa Ndlela ya Mafambiselo ya Vumaki bya Vusirheleri

11.1 Fambisa swiboho swo Nghenelela ka Vumaki eka Vusirheleri

Ku pasisiwa ka swikweleti swa DIP hi ku fambisana na Tiphakeji ta Tindlela ta Vusirheleri na tikontiraka to xava

- Xikongomelo xa (2005/2006):

R1.3 wa mabiliyoni ya swikweleti ku ta pasisiwa

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

R1.8 wa mabiliyoni ya swikwelti ku ta pasisiwa

- Xikongomelo xa (2007/2008): R1.3 wa mabiliyoni ya swikweleti ku ta pasisiwa

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Ntsengo wo sungula wa R1,8b wa 31 Nyenyankulu 2007 wu lulamisiwile ku ya eka R1,6b ngopfu-ngopfu hi mhaka yo engeteriwa eka xiphemu xa nkoka xa xiboho xa Thales Naval France eka 2010. Swikweleti swa DIP swo ringana R2,2 wa mabilyoni xi nyikiwile.

Mafumelo ya nhlango

12.1 Landzelela swilaveko swa vandla tanihi leswi kumekaka eka Nawu wa Mafambiselo ya Timali ta Tiko

Vuhleri byi ta endliwa hi Van'watinkota va le ndzeni va Armscor ku vona leswaku Armscor yi le ku landzeleleni ka PFMA

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Mimbuyelo ya nkoka ya hava hi ti 31 Nyenyankulu 2006

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Mimbuyelo ya nkoka ya hava hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Mimbuyelo ya nkoka ya hava hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Handle ka Nhlengelo wa Vanghenisi va Xandla loku a nga lulamisiwangi kahle eka nkarhi lowu langutisiweke, Armscor yi landzelerile swilaveko swa nhlango na mafumelo ya kahle ya nhlango.

88 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

12.2 Ku fambisa timali ta Armscor na nhundzu hi ku fambisana na GAAP na leswi vekiweke swa Mavandla ya mfumo

Xiviko xa vuhleri bya timali ta Armscor xi na mimbuyelo ya nkoka ya hava yi katsa mimbuyelo ya nkoka ya hava

- Xikongomelo xa (2005/2006):

Mimbuyelo ya vuhleri bya tinkota bya le handle eka xiviko xa vuhleri bya tinkota bya le handle eka lembe ximali ra 2004/2005

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Vuhleri bya tinkota bya le handle eka xiviko xa vuhleri bya tinkota bya le handle eka lembe ximali ra 2005/2006

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Vuhleri bya tinkota bya le handle eka xiviko xa vuhleri bya tinkota bya le handle eka ximali ra 2006/2007

Xikongomelo xa (2006/2007) xi fikeleriwile

Armscor yi amukele xiviko xa timali lexi nga tshembhiseki eka lembe ximali ra 2006/2007. Ku ri hava ku tiyisisa eka mavonelo ya vuhleri, tipholisi tinharhu leti pasisiweke ximfumo ti tivisiwile eka goza roya emahlweni ra mafambiselo.

13.1 Ku antswisiwa ka matshalatshala ya Armscor yo Nyika Matimba eka Vantima

Ku engetela ku tirhisiwa ka mali hi Armscor kuya hi matirhiselo ya mpimanyeto wa yona na SDA naswona GDA yi na vutihlamuleri eka tikhamphani ta BEE

Xikongomelo xa (2005/2006):

Mpimanyeto wa Matirhelo: 45% wu ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2007

SDA & GDA: 25% yi ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- **Xikongomelo xa (2006/2007):**

Mpimanyeto wa Matirhelo: 45% yi ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2007

SDA & GDA: 25% yi ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Mpimanyeto wa Matirhelo: 45% yi ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2008

SDA & GDA: 27% yi ta tirhisiwa eka Tikhamphani ta BEE hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007)

Mpimanyeto wa Matirhelo (lowu fikeleriweke)

Ntsengo wa 66.62% wu tirhisiwile eka Mpimanyeto wa Matirhelo ya Armscor eka mabindzu laya xaviweke exikarhi ka 1 Dzivamisoko 2006 na 31 Nyenyankulu 2007. Minxavo hinkwayo yi nga katsi swiyenge a ku ri R44 051 350.76. Ntsengo hinkwao lowu tirhisiweke eka tikhamphani ta BEE a ku ri R29 347 259.46.

SDA na GDA (a yi fikeleriwangi)

Ntsengo wa nkoka wa misingiriko yo xava lowu fambelanaka na Akhawunti yo Hlawuleka ya Vusirheleri (SDA) na Akhawunti yo Angarhela ya Vusirheleri (GDA) wu fika eka R1,225 292 594.00, ku nga katsiwi tiSDP, A400m, xihahampfhuka-phatsa na Swiyenge. Hi ku landza matirhiselo ya timali eka tikhamphani ta BEE, ntsengo wa R256 703 194.00 wu tirhisiwile. Leswi swi yimela 20.95% leyi tirhisiweke eka swiyenge swa BEE.

Xiviko xa Mulawuri *xi ya emahlweni*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **89**

13.2 Antswisa xiyimo xa Armscor ku kombisa xiyimo xa ndhawu xa tiko na xa swifundzha

- Kwalomu ka 80% wa vathoriwa va le handle eka Armscor ku va vantima
- Kwalomu ka 20% wa vathoriwa va le handle eka mintlawu ya vavasati ya mintirho ya xithekiniki
- Kwalomu ka 62% wa vathoriwa va le handle eka mintlawu ya vavasati ya mintirholeyi nga riki ya xithekiniki
- Kwalomu ka 29,2% wa vathoriwa eka xiyimo xa vulanguteri na le henhla ku va vavasati
- Xikongomelo xa (2005/2006):

Xikombiso xa matirhelo xi fikeleriwile / hlayisiwile hi ti 31 Nyenyankulu 2006

Ku engetela kwalomu ka munhu un'we wo engetela la lamaleke ku ta thoriwa hi ti 31 Nyenyankulu 2006

• Xikongomelo xa (2006/2007):

Xikombiso xa matirhelo lexi nga ta fikeleriwa hi ti 31 Nyenyankulu 2007

- Xikongomelo xa (2007/2008):

Xikombiso xa matirhelo lexi nga ta fikeleriwa hi ti 31 Nyenyankulu 2008

Xikongomelo xa (2006/2007):

matirhelo ehenhla ka xikongomelo

- Ntsengo wa 95 % wa vathoriwa a ku ri vantima. **(Fikeleriwile)**
- 12% ntsena ya vathoriwa va le handle eka mintlawu ya mintirho ya xithekiniki i vavasati. Leswi vekieke a swi fikeleriwangi hikwalaho ka mpfumaleko wa vavasati va vuswikoti bya xithekiniki eka makete wa vathoriwa. **(A swi fikeleriwangi)**
- Ntsengo wa 81,08% wa vathoriwa va le handle eka mintlawu ya mintirho leyi nga riki ya xithekiniki i vavasati. **(Fikeleriwile)**
- 28% wa vathoriwa eka STS na le henhla i vavasati. Nhlango a wu fikelelangi hi xivangelo xa swiyimo swin'wana leswi yimisiweke. **(A swi fikeleriwangi)**

Maphepha yo balansa eka tiposo

Tanihi leswi kombisiweke eka switatimende swa timali, ku hava timhaka kumbe swiyimo swa nkoka leswi tshikilelaka xiyimo xa timali eka Nhlango lowu leswi humeleleke exikarhi ka siku ra phepha ro balansa na siku ro humelerisa Xiviko lexi.

90 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Mpfluxeto wa Ntlawa wa ntlhanu wa malembe

hi ti 31 Nyenyankulu 2007

2007 2006 2005 2004 2003

Rm Rm Rm Rm Rm

MAPHEPHE YO RINGANANISA

NHUNDZU

Nhundzu, ndhawu na switirhisiwa 197,9 194,6 200,2 206,7 192,2

Nhundzu leyi nga khomiwiki 0,2 - - -

Ntsengo wa nhundzu leyi nga kona 272,5 218,0 197,6 195,2 189,1

470,6 412,6 397,8 401,9 381,3

NDZINGANO NA VUTIHLAMULERI

Ku tsakela ka vanghenisi va xandla va ntolovelo 470,6 412,6 397,8 401,9 381,3

SWITATIMENDE SWA MIHOLO

MALI YA TIKO

Ku xavisiwa ka nhundzu 1 236,9 736,2 760,5 807,1 666,6

Ku nyikiwa ku suka eka mpimanyeto wa Mfumo eka matirhelo na madurhelo ya thekinoloji

347,6 315,4 284,1 249,6 209,4

Mintswalo leyi ameriweke 25,7 19,7 21,7 26,9 31,0

Mimbuyelo yo rhenta 23,8 21,6 19,7 17,9 16,3

1 634,0 1 092,9 1 086,0 1 101,5 923,3

MINSALO/(NKAYIVELO) YA/WA LEMBE 58,0 14,8 (4,1) 9,8 31,0

NKOKA HINKWAWO WA MIGINGIRKO YO XAVA

Akhawunti ya Vusirheleri yo Hlawuleka 8 003,5 7 408,3 6 549,0 7 443,8 6 563,3

Akhawunti ya Vusirheleri yo Angarhela 832,1 834,0 728,5 783,0 1 054,3

Yin'wana 195,3 163,6 109,3 111,6 251,1

9 030,9 8 405,9 7 386,8 8 338,4 7 868,7

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **91**

Xitatimende xa ntlawa xo engetela nkoka

xa lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007

Switatimende swi kombisa rifumo leri ntlawa wu ri endleke hi migingiriko yo xavisa, hlayisa no lahla leyi kongomeke eku fikeleleni ka swilaveko swa switirhisiwa swa vusirheleri bya Afrika Dzonga xikan'we na migingiriko yo xavisa na vuvekisi. Switatimende swi kombisa hilaha rifumo ri kumekeke ha kona na hilaha ri hangalasiweke ha kona exikarhi ka vanghenisi va xandla, ku siyiwa ntsengo lowu tlheleke wu vekisiwa nakambe eka ntlawa ku siva nhundzu, ku hlukukisiwa ka matirhelo na mahlayiselo ya vuswikoti lebyi lavekaka.

2007 % 2006 %

Rm Rm

Mali ya tiko 1 608,3 1 073,2

Mimbuyelo yin'wana a yi katsiwangi eka mali ya tiko 19,6 14,5

Mimbuyelo ku suka eka vuvekisi 25,7 19,7

Hansi: Hakeriwe vaphakeri va switirhisiwa na vukorhokeri (1 220,3) (726,1)

NTSENGO HINKWAWO LOWU KATSIWEKE 433,3 100 381,3 100 WU HANGALASIWE HI NDLELA LEYI:

Eka miholo ya vatriri, miholo na mimbuyelo yin'wana 350,0 85 339,7 81

Eka xibalo xa mfumo 8,2 2 6,5 2

NTSENGO HINKWAWO LOWU KATSIWEKE WU HANGALASIWILE 358,2 87 346,2 83

Xiphemu xa ntsengo lowu katsiweke no vekisiwa hi vuntshwa wa tiyiseleka no kurisa bindzu 75,1 13 35,1 17

NTSENGO HINKWAWO LOWU KATSIWEKE WU HANGALASIWILE NO VEKISIWA HI VUNTSHWA 433,3 100 381,3 100

SWIBALO

Hakeriwa tanihi swibalo eka Mfumo 8,2 6,5

- Tihakelo ta Huvo ya Vukorhokeri bya Xifundzha 0,3 1,1
 - Tihakelo na swibalo swa vulawuri bya muganga 7,9 5,4
- Hlengetiweke hi ku yimela, no hakeriwa eka Mfumo 117,6 119,5
- Swibalo swa vatrhi leswi susiwaka eka tihakelo ta swikhensho 83,5 80,3
 - Nkwama wa Ndzindzakhombo wa lava nga Tirheki 1,3 1,1
 - Swibalo swo engetela swa muholo (VAT) 32,8 38,1

92 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Timhaka leti landzelaka ti khumbha mimbuyelo ya timali ta ntlawa wa Armscor ta vonaka eka switatimende swa lembe swa timali.

Phepha ro balansa

Nkoka wa nhundzu ya ntlawa wa R470,6 wa mamiliyoni wu kombisa ku engeteleka loko ku fananisiwa na ntsengo wa lembe leri hundzeke wa R412,6 wa mamiliyoni. Vuvekisi na mali ku suka eka xiphemu xin'wana xa nhundzu naswona swi tlheriseriwe endzhaku ku pfuneta swiboho swin'wana swa nkarhi lowu taka swa timali, mhaka ya nkoka ya leswi i ku siva switirhisiwa swa mali na misingiriko yo tlakusa vumaketi.

Xitatimende xa muholo

Eka lembe ximali ra 2006/2007 Nhlangoano wa Armscor wu amukele R347,6 wa mamiliyoni (2006: R315,4 wa mamiliyoni), ku nga katsiwi na VAT, kusuka eka Mfumo hi xivumbeko xo hundziseriwa tihakelo. Eka ntsengo lowu, R335,9 wa mamiliyoni (2006: R312,8 wa mamiliyoni) wu tirhisiwile ku nyika matirhiselo ya mali naswona R11,7 wa mamiliyoni (2006: R2,6 wa mamiliyoni) yo xava nhundzu. Nsalo wa ntlawa wu engetelekile hi R43,2 wa mamiliyoni, loko ku fananisiwa na ku engeteleka ka R18,9 wa mamiliyoni, eka lembe leri hundzeke. Swivangelo nkulu swa nkoka swo engetela eka nsalo hi leswi landzelaka:

2007 2006

Rm Rm

- Engeteleka eka vuhangalasi nya Mfumo 32,2 31,3
- Engeteleka eka matirhiselo ya mali ya Armscor (28,7) (23,9)
- Engeteleka eka mbuyelo wo rhenta 2,3 1,9
- Engeteleka eka mbuyelo wo pfuneta hi timali 34,0 9,0
- Engeteleka eka ntswalo lowu kumiweke 3,4 0,6

ENGETELEKA KA MUHOLO 43,2 18,9

Ku engeteleka eka mpfuneto wa Mfumo i ku nyika madurhelo ya matirhelo ya ntlawa eka lembe leri ku vulavuriwaka hi rona no vona leswaku mphakelo wa vukorhokeri wa endliwa hi Armscor eka Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD), ku ya hi Xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri (SLA), ku fikeleriwa kahle. Matirhiselo ya timali ya Armscor a ya ri ehansi ku tlula mpimanyeto hikwalaho ka matshalatshala yo hunguta madurhelo na ku thoriwa ka vatrhi swi nga humeleri tanihi leswi a swi pulaniwe xiswona, xikan'we na ku hlayisa eka mimpfuneto na swo famba tanihi leswi tiphrojeke leti a ti languteriwile ti nga hlwela. Nsalo wa mimbuyelo ya swa rihanyo eka lava tshikaka ntirho wu tlhele wu ngenisa xandla xa nkoka eka nsalo.

Nsalo lowu nga riki wa nkoka wa lembe leri ku vulavuriwaka hi rona a kuri R27,8 wa mamiliyoni loko ku fananisiwa na ku lahlekeriwa ka R6,2 wa mamiliyoni eka lembe leri hundzeke naswona vuxokoxoko bya lembe leri nga hundza hi lebyi landzelaka:

2007 2006

Rm Rm

- Nsalo/nkayivelo ku suka eka matirhelo 19,9 (11,5)
- Mbuyelo wa timali 7,9 5,3 27,8 (6,2)

Armscor Business yi hundze mpimanyeto lowu a wu languteriwile naswona leswi swi vangiwe hi ku engeteleka ka minxavo na switirhisiwa swa vusirhelneri leswi nga ha tirhisiweki endzhaku ko amukela ku pasisiwa ka NCACC, mpfuneto wa timali wo engetela wu amukeriwile ku suka eka

DOD no engeteleka eka mabindzu ya vutleketli hikwalaho ka mphakelo lowu endliweke wa Tiphakeji ta Tindlela ta Vusirheleri. Nsalo wa mimbuyelo ya swa rihanyo eka lava tshikaka ntirho wu tlhela wu ngenisa xandla xa nkoka eka nsalo.

Mimbuyelo ya timali *ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007*

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **93**

NTLAWA WA MABINDZU
2006 2007 NOTE 2007 2006
Rm Rm Rm Rm

359,2 399,6 **MALI YA TIKO** 4 1 634,0 1 092,9
359,2 399,6 **MBYELO WA MATIRHELO WA ARMSCOR** 389,2 351,4
- - **MINXAVO LEYI ENDLIWEKE YA MIMPFUNETO** 1,127,5 687,7
- - **KU LAHLIWA KA SWITIRHISIWA SWA VUSIRHELERI** 117,3 53,8
- - **MADURHELO YA NHUNDZU LEYI XAVISIWEKE** (1 099,6) (604,9)
- - **NHLANGANO** - -
- - **MIMPFUNETO** (1 002,1) (562,6)
- - **KU LAHLIWA KA SWITIRHISIWA SWA VUSIRHELERI** (97,5) (42,3)
359,2 399,6 **MPIMO WA MUKOLO** 534,4 488,0
359,2 399,6 **NHLANGANO** 389,2 351,4
- - **MIMPFUNETO** 125,4 125,1
- - **KU LAHLIWA KA SWITIRHISIWA SWA VUSIRHELERI** 19,8 11,5
(332,9) (361,6) **MATIRHISELO YA NTSENGO WA MUHOLO** (476,4) (473,2)
(332,9) (361,6) **NHLANGANO** (359,0) (330,4)
- - **MIMPFUNETO** (103,8) (122,3)
- - **KU LAHLIWA KA SWITIRHISIWA SWA VUSIRHELERI** (13,6) (20,5)
26,3 38,0 **NSALO EKA MATIRHELO** 5 58,0 14,8
26,3 38,0 **NHLANGANO** 30,2 21,0
- - **MIMPFUNETO** 21,6 2,8
- - **KU LAHLIWA KA SWITIRHISIWA SWA VUSIRHELERI** 6,2 (9,0)
(5,3) (7,8) **TIHAKILO** 6 - -
21,0 30,2 **NSALO WA LEMBE HINKWARO** 58,0 14,8

Switatimende swa miholo *ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007*

94 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Maphephe yo ringananisa *hi ti 31 Nyenyankulu 2007*

NTLAWA WA MABINDZU
2006 2007 LEMUKA 2007 2006
Rm Rm Rm Rm

NHUNDZU
NHUNDZU LEYI NGA RIKI KONA
11,4 19,5 **NHUNDZU, NDHAWU NA SWITIRHISIWA** 8 197,9 194,6
- - **NHUNDZU LEYI NGA KHOMIWIKI** 9 0,2 -
529,8 580,7 **NHUNDZU YA SWESWI** 465,0 419,2
236,5 236,5 **Mimpfuneto ya vuvukisi** 10 - -
0,8 0,8 **Minxaxamelo** 11 2,3 3,0

19,7 52,2 Tiakhawunti leti amukelekaka 12 174,7 147,7
23,8 24,7 Mali leyi hangalasiweke eka nhlaysi wa ndzindzakhombo 13 24,7 23,8
249,0 266,5 Mali na mindzingano wa yona 13 263,3 244,7
541,2 600,2 NHUNDZU HINKWAYO 663,1 613,8

NDZINGANO NA VUTIHLAMULERI

MALI NA VUHLAYISI

75,0 75,0 NKAVELO WA NTOLOVELO WA MALI 14 75,0 75,0
298,3 328,5 VUHLAYISI BYA MALI LEYI NGA HANGALASIWANGIKI 395,6 337,6
373,3 403,5 KU TSAKELA KA VANGHENISI VA XANDLA VA NTOLOVELO 470,6 412,6
167,9 196,7 **VUTIHLAMULERI BYA SWESWI** 192,5 201,2
86,2 108,9 Mali yo lombisa ya nkarhinyana 15 - -
67,7 72,5 Tihakelo leti hakelekaka 16 170,3 180,4
14,0 15,3 Swihlawulekiso 17 22,2 20,8
541,2 600,2 NDZINGANO NA VUTIHLAMULERI LOWU HELELEKE 663,1 613,8

Switatimende swa macincelo eka ndzingano

ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007

**MALI YA VUMAKETI BYA NTOLOVELO BYO ANGARHELA NA NKAVELO HINKWAWO WO LAWULA
KHOMPHYUTA**

**KU HLAYISIWA KA KU TLAKUSIWA KA KU AKA NDZINDZAKHOMBO
MALI NHLAYISO VUHAYISI VUHAYISI VUHAYISI**

Rm Rm Rm Rm Rm Rm Rm

NHLANGANO

Nsalo hi ti 1 Dzivamisoko 2005 75,0 205,5 9,5 22,6 15,0 24,7 352,3
Nsalo wa lembe - 21,0 - - - - 21,0
Ku hundzisela eka/(ku suka)
vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki - 0,9 - - - (0,9) -
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2006 75,0 227,4 9,5 22,6 15,0 23,8 373,3
Nsalo wa lembe - 30,2 - - - - 30,2
Ku hundzisela eka/(ku suka)
vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki - (1,1) 0,2 - - 0,9 -
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2007 75,0 256,5 9,7 22,6 15,0 24,7 403,5

NTLAWA

Nsalo hi ti 1 Dzivamisoko 2005 75,0 245,9 9,5 27,7 15,0 24,7 397,8
Nsalo wa lembe - 14,8 - - - - 14,8
Ku hundzisela eka/(ku suka)
vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki - 2,7 - (1,8) - (0,9) -
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2006 75,0 263,4 9,5 25,9 15,0 23,8 412,6
Nsalo wa lembe - 58,0 - - - - 58,0
Ku hundzisela eka/(ku suka)
vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki - (1,1) 0,2 - - 0,9 -
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2007 75,0 320,3 9,7 25,9 15,0 24,7 470,6
Minhlaysi hinkwayo ya langutisiwa ku va leyi nga hangalasiwiki. Minhlaysi y alaveka eka xilaveko xa ntlawa xa ntsengo hinkwawo.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **95**

Switatimende swa matirhiselo swa timali

ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007

**NTLAWA WA MABINDZU
2006 2007 NOTI 2007 2006
Rm Rm Rm Rm**

4,7 30,1 **NKHULUKO WA MALI KU SUKA EKA MIGINGIRIKO YA MATIRHELO:** 40,0 14,9
315,4 347,6 Ku amukela mali eka tikhasimende 1 577,9 1,032,5
(330,4) (343,1) Mali leyi hakeriweke vaphakeri na vatrhi (1 563,6) (1 037,3)
(15,0) 4,5 Mali leyi tirhisiweke eka matirhelo A 14,3 (4,8)
19,7 25,6 Mbuyelo wa timali 25,7 19,7

NKHULUKO WA MALI KU SUKA EKA MIGINGIRIKO YA VUVEKISI:

(3,9) (11,7) Vuvekisi no hlayisa matirhelo (20,5) (14,6)
(3,9) (11,7) Ku xava nhundzu (20,5) (14,8)
- - Mali yo huma eka nhundzu leyi xavisiweke 0,2 0,2
- - Nhundzu leyi nga khomiwiki leyi xaviweke (0,2) -
0,8 18,4

NTSENGO LOWU ENGETELAKA EKA MALI NA MINDZINGANO YA LEMBE 19,5 0,3
272,0 272,8 **MALI NA MINDZINGANO YA LE MASUNGULWENI YA LEMBE** 268,5 268,2
272,8 291,2 **MALI NA MINDZINGANO YA LE MAKUMU YA LEMBE B & 13** 288,0 268,5

96 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

A.MALI (LEYI TIRHISIWAKA) ENDLIWEKE HI MATIRHELO

21,0 30,2 Nsalo wa lembe 58,0 14,8
4,1 3,6 Malulamiso ya: 17,0 20,2
2,8 3,6 Ku hlakala 16,6 18,4
1,3 – Nhundzu leyi suriweke 0,6 1,9
- - (Ntswalo) eka nhundzu leyi lahliweke (0,2) (0,1)
(19,7) (25,6) Mbuyelo wa timali (25,7) (19,7)
5,4 8,2 Mafambiso ya nsalo ku nga si tirhiwa na ku cinca ka mali 9,3 15,3
(20,4) (3,7) Ku cinca ka matirhelo ya timali (35,0) (20,1)
(9,6) (32,5) (Engeteleka) eka tiakhawunti leti amukelekaka (27,0) (19,2)
0,1 - Hunguteka in minxaxamelo 0,7 0,2
(10,8) 22,7 Engeteleka/(Hunguteka) eka ku lombiwa timali ko koma - -
(0,1) 6,1 Engeteleka/(Hunguteka) eka tiakhawunti leti hakeriwakana swihlawulekiso (8,7) (1,1)
(15,0) 4,5 14,3 (4,8)

B.MINDZINGANO YA MALI YA YONA

272,8 291,2 Mali leyi u yi khomeke na ya tibangi 288,0 268,5
23,8 24,7 Mali leyi hangalasiweke eka nhlayiso wa ndzindzakhombo 24,7 23,8
249,0 266,5 Mali na mindzingano wa yona 263,3 244,7

Tinotsi ta switatimende swa matirhiselo ya timali

ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **97**

1. Ku nyikiwa mpfumelelo

Armscor yi amukela ku nyikiwa mpfumelelo eka nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona ku suka eka Nawu wa Nhlango wa Swithavathavana wa Afrika Dzonga, (Nawu wa 51 wa 2003) na Nawu wa Nhlango wa Swithavathavana wa Afrika Dzonga lowu Cinciweke, (Nawu wa 16 wa 2005), lowu sunguleke ku tirha hi ti 8 Mudyaxihi 2006 hi xinawana xa 20 lexi kandziyisiweke eka Gazette

ya Mfumo ya 28779 ya 5 Mudyaxihi 2006 ku ya hi leswi Nhlango wu nyikiweke matimba ku fikelela:

- swilaveko swa swithavana swa vusirheleri swa Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD) ku tirha kahle na ku ya hi hlayisa mali; na
- thekinoloji ya vusirheleri, ndzavisiso, nhlukiso, vuhleri, swilaveko swa Nkambelo no Hlela swa Ndzawulo ya Vusirheleri ku tirha kahle, na ku ya hi ku hlayisa mali. Nawu wu hlamusela leswaku Armscor yi fanele ku landzelela milawu leyi amukelekaka ya mafumelo ya nhlango, mitolovelo ya kahle ya mabindzu na mintolovelo leyi amukelekaka ya vuhleri bya tinkota eka rimba leri tumbuluxaka mahanyelo na swiyimo leswi kombisaka vunene, ndzingano, ku tirha swi va erivaleni, ikhonomi, kutirhiseka, vutihlamuleri na ku landza nawu.

2. Pholisi ya timali

Migingiriko yi pfuniwa hi timali hi ndlela leyi landzelaka:

2.1 Timali ta matirhelo ya Armscor

Timali ta matirhelo ya Armscor ti kumeka eka mpimanyeto wa vusirheleri xikan'we na mintswalo leyi kumiwaka ta tirhisiwa ku hakelela matirhelo ya siku na siku, ku xaviwa ka tinhundzu leti nga famba-fambiki na matirhiselo ya timali eka ku tumbuluxiwa no hlayisiwa ka switirhisiwa na vukorhokeri.

2.2 Mali ya matirhelo na leyi vekiveke ya mimpfuneto

Swilaveko swa mali ya matirhelo na leyi vekiveke ya mimpfuneto swi fikeleriwa ku suka eka mali leyi kumiweke na leyi vekiveke hi khamphani, xikan'we na mpfuneto wo engetela wa timali lowu kumiweke ku suka eka DOD loko wu laveka.

2.3 Maxavelo ya swithavathavana

Swithavathavana leswi xaviweke no hlayisiwa swi kuma mali hi ku teka eka Akhawunti yo Hlawuleka ya Vusirheleri ku ya hi Nawu wa Akhawunti yo Hlawuleka ya Vusirheleri (Nawu wa 6 wa 1974, tanihi lowu cinciweke) na Akhawunti ya Vusirheleri yo Angarhela. Tiphakeji ta Tindlela ta Vusirheleri ti pfuniwa hi timali hinkwayo kumbe xiphemu hi ku tirhisa switirhisiwa swa swikweleti ku suka eka Nkwama wa Tiko.

3. Vuhleri bya pholisi ya tinkota

Vuhleri nkulu bya tipholisi ta tinkota lebyi amukeriweke hi by ntlawa, laha mahelo ya lembe eka ku hambana ka mpfuneto eka tikhamphani hi ndlela leyi fanaka na leyi vekiveke laha hansi.

3.1 Masungulo ya xiviko

Vuhleri nkulu bya tipholisi ta tinkota of ntlawa na swiviko leswi endliweke eka switatimende swa timali swa lembe swi tiyisisa Mintolovelo leyi Amukelekaka ya Vuhleri bya tinkota ta Switatimende hi ku angarhela swa Afrika Dzonga naswona swi landzelela leswi nga tirhisiwa eka malembe laya hundzeke. Switatimende swa timali swi lulamisiwile eka madurhelo ya xikhale, handle ka switirhisiwa swin'wana swa timali leswi pimiweke kuya hi nkoka wa kahle.

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

swa lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

98 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Switatimende swa timali swi nyikiwa hi tirhandi na minkoka hinkwayo yi hundziseria eka mamiliyoni ya le kusuhi.

Swiyimo swintshwa, ku cinciwa na tinhlamuselo a swi si tirha.

Eka siku ra switatimende swa timali, swiyimo leswi landzelaka, ku cinciwa na tinhlamuselo a ku ri mhaka leyi a yi nga si tirha kahle:

Siku ra masungulo lembe ri fika emakumu endzhaku:

AC144 (IFRS 7) - Switirhisiwa swa timali: Mimpaluxo 01/01/2007
AC145 (IFRS 8) - Swiyenge swa matirhelo 01/01/2009
AC101 (IAS 1) – Ku cinca – Mimpaluxo ya timali 01/01/2007
AC441 (IFRIC 8) – Xikopu xa IFRS2 01/05/2006
AC442 (IFRIC 9) – Vuhleri hi vuntshwa bay ku Tiyisisa ku Cinca 01/06/2006
AC443 (IFRIC 10) - Mavikelo ya nkarhiyana ya swa timali no Hunguta 01/11/2006
AC444 (IFRIC 11) - (IFRS2) – Minxaviselano ya Ntlawa na ya Nkwama wa Mfumo
AC445 (IFRIC 12) – Mintwanano yo RivaLeana ya Vukorhokeri
01/03/2007
01/01/2008

Handle ka mimpaluxo yo engetela eka switatimende swa timali, ku amukeriwa ka swiyimo leswi na macincolo a swi languteriwangi ku humelela swi tshikilela mimbuyelo ya xiyimo xa timali ta ntlawa.

3.2 Masungulo yo tiyisisa

Switatimende swa ntlawa swa lembe swa timali swi nyika xiimo xa timali lexi twaka no cinca, mimbuyelo ya matirhelo na mahungu ya mafamba-fambelo ya timali ta Nhlango na swiyenge. Swiyenge i mavandla lawa ntlawa wu na na ku tsakela ko tlula hafu wa timfanelo to vhotla kumbe matimba yo tirhisa vulawuri kuendlela ku kuma mimbuyelo kusuka eka migingiriko. Mimbuyelo ya swiyenge yi katsiwa eka nkarhi lowu ntlawa wu tirhisaka vulawuri eka migingiriko ehenhla ka swiyenge. Minxaviselano hinkwayo exikarhi ka tikhamphani na mintswalo leyi nga kona na ku lahlekeriwa exikarhi ka ntlawa wa tikhamphani eka ku hlanganisa. Nhlango wu rhwala vuvekisi eka swiyenge hi ntsengo wa le hansi lowu kimiweke eka ku lahlekeriwa ka switatimende swa timali.

3.3 Vuhleri bya nkoka bya vuahluri bya tinkota na swiringanyeto

3.3.1 Vuahluri

Eka endlelo ro tirhisa vuhleri bya ntlawa bya vuhleri bya tipholisi ta tinkota, vufambisi byi endle vuahluri lebyi landelaka, handle ka lebyi khumbhaka swiringanyeto, leswi nga na ntshikilelo lowukulu eka switatimende swa timali leswi tiwaka:

Ndhawu na switirhisiwa eswi tirhisiwaka hi van'watikontiraka

Nhlango wu na vun'winyi eka tindhawu na switirhisiwa swin'wana leswi tirhisiwaka hi lava nyikiweke tikontiraka eka ku hlayisa, ku endla kumbe ku phakela nhundzu na mimbuyelo ya tikhasimende. Nhundzu leyi ya hlakala ku ya hi nkarhi lowu yi tirhisiweke exikarhi ka malembe manharhu na khume. Nhundzu leyi yi hlayisiwa hi ndlela ya kahle, kutani a ku nge vi na ku lulamisiwa loku faneleke ku endliwa eka nhundzu leyi nga ha riki na nkoka.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **99**

Ndhawu na switirhisiwa leswi hundziseriweke hi nkarhi wa masungulo ya Armscor Business (PTY) Ltd

Hi karhi wa masungulo ya Armscor Business (PTY) Ltd hi ti 1 Dzivamisoko 2003, ndhawu na switirhisiwa swa swiyenge swa tindlela leti hambanisiweke swi hundziseriwe eka Armscor Business (PTY) Ltd eka nkoka wa vona wa minxavo. Tanihi leswi ntlawa wu tirhisaka muxaka wa minxavo ku tiviwa, nhundzu a yi nga pimiwangi nakambe naswona a yi hundzisiwile eka nkoka wa le hansi, swa ha kombisiwa eka minkoka yo fana na yeleyo.

Mudende na mimbuyelo yin'wana endzhaku ko va u nga ha tirhi

Madurhelo laya hlamuseriwaka hi mimbuyelo yin'wana endzhaki ko va u nga ha tirhi swi kumisiwa hiku tirhisa vuhleri bya ndzindzakhombo. Vuhleri bya ndzindzakhombo byi kumbha ku endla miehleketo hi mpimo wo hunguta minxavo, mimbuyelo leyi languteriweke ya mintswalo ya nhundzu, ku engeteriwa ka miholo eka nkarhi lowu taka, ntsnengo wa mafu na ku engeteleka ka mudende eka nkarhi lowu taka. Hikwalaho ka xivumbeko lesikulu xa tipulani leti, swiringanyeto leswi i mhaka leyi nkoka wa kona wu nga tshembhiseki. (Vuxokoxoko byin'wana byi nyikiwe eka xoti ya 20)

3.4 Nhundzu, ndhawu na switirhisiwa

3.4.1 Misava na miako

3.4.1.1 Miako eka misava leyi nga na vun'winyi

Misava yi hlamseriwa kuya hi madurhelo naswona nkoka wa kona a wu yi ehansi. Miako yi na minxavo ya le hansi hi ku hlakala ka xiyimo xa miako no va yi nga lulamisiwi. Ku hlakala ku hlanganisiwa ku ya hi matirhiselo ya miako ku ya hi minkarhi leyi hambanaka exikarhi makumembirhi na makumentlhanu wa malembe.

3.4.1.2 Miako na nhundzu ya Mfumo

Miako yi pimiwa ku va ya xiyimo xo hlakala no hengeleta nkoka wa le hansi. Ku hlakala swi hlanganisiwa ku ya hi matirhiselo ya nhundzu leswi languteriwaka ku va makumentlhanu wa malembe.

3.4.1.3 Minkoka yo xavisa miako, vukhale byo tirhiseka na tindlela to hlakala swa pfuxetiwa, no lulamisiwa kahle, eka emakumu ka lembe ximali rin'wana na rin'wana.

3.4.2 Ndhawu na switirhisiwa (ku katsa ndhawu, michini, switirhisiwa, switirhisiwa swa hofisi, fenichara, tikhomphyuta, timovha na swikepe)

3.4.2.1 Ndhawu na switirhisiwa swi kombisiwa eka madurhelo, ku nga katsiwi na madurhelo ya vukorhokeri bya siku na siku, leswi nga hlakalangiki swinene na nkoka lowu nga ha lunghisekiki. Madurhelo yo siva xiphemu xa ndhawu na switirhisiwa swa tirhiseka loko endlelo ri fikeleriwile. Ku hlakala ku hlanganisiwa ku sula nxavo wa nhundzu leyi nga fambafambiki ku ya hi matirhiselo ya malembe eka nkarhi lowu hambanaka exikarhi ka malembe manharhu na ntlhanu.

3.4.3 Nchumu wa nhundzu, ndhawu na switirhisiwa a swi tiviwi hi ku lahliwa kumbe loko mimbuyelo ya ikhonimi leyi taka yi languteriwa ku suka eka matirhiselo na ku lahliwa. Ku vuyeriwa kwihi na kwihi kumbe ku lahlekeriwa eka ku ka ku nga tiviwi ka nhundzu (hlanganisiweka tanihi ku hambana exikarhi ka ntsengo lowu kumiwaka na ku hundzisa ntsengo wa nhundzu) swi katsiwile eka xitatimende xa muholo eka lembe leri nhundzu yi nga ha tiviwiki.

3.4.4 Minkoka ya nhundzu leyi xavisiwaka, vukhale na tindlela to hlakala swilangutisiwa hi vuntshwa, no lulamisiwa loko swi fanerile, emakumu ya lembe ximali rin'wana na rin'wana.

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

100 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

3.4.5 Nhundzu leyi nga tiyangiki ya xavisiwa

Nhundzu leyi nga tiyangiki na mintlawu yo lahla swi vekiwe ku ta xavisiwa loko ntsengo wu ta vuya hi ku xaviselana kunga ri hi ku ya emahlweni yi tirhisiwa. Xiyimo lexi xi tekiwa tanihi lexi fikeleriweke eka nxaviselano wa nhundzu (kumbe ntlawa wo lahla) swa kumeka eka ku xavisiwa hi nkarhi wolowo hi xiyimo lexi nga le ka yona. Vufambisi byi fanele byi tiyimele eka ku xaviselana, lebyi faneleke ku languteriwa eka kutiviwa loko ku xavisiwa swi fike emakumu ku nga si hela lembe rin'we ku sukela hi siku ro longoloxa. Nhundzu leyi nga tiyangiki (na mintlawu yo lahla) leyi longoloxiwaka eka minxaviso ya pimiwa ehansi ka ntsengo owu hundzeke wa nhundzu na nkoka lowu nga le hansi ka nxavo.

3.5 Nhundzu leyi nga khomiwiki

Mpfumelelo wo xavisa wu nyikiwile eka nkarhi wo leha hi muyimeri wa Mfumo hi xikongomelo xo pfuxa hi vuntshwa. Nhundzu leyi nga khomiwiki leyi kumiweke etlhelo ya pimiwa eka nxavo wo sungula. Hi ku landza ku tiviwa ro sungula, nhundzu leyi nga khomiwiki yi le hansi hi madurhelo eka tihakelo leti hlanganeke na ku lahlekeriwa ko lunghisa ku lahlekeriwa loku hlengetiweke. Vukhale bya nhundzu leyi nga khomiwiki bya kariwa ku va bya ntiyiso. Nhundzu leyi nga khomiwiki yi hakeriwa ku ya hi vukhale no hleriwa eka ku lunghisiwa loko ku ri na swikombiso swa leswaku nhundzu leyi nga khomikiki yi nga lunghisiwa. Nkarhi wa hakela na ndlela ya mahakelelo eka nhundzu leyi nga fambafambiki eka vukhale lebyi languteriweke yi pfuxetiwa emakumu ya lembe ximali rin'wana na rin'wana. Ku cinca eka vukhale lebyi languteriweke kumbe

ndlela leyi languteriweke ku tirhisiwa eka mimbuyelo ya ikhonomi ya nkarhi lowu taka leyi kumekaka eka nhundzu ya kumeka hi ku cinca nkarhi wo hakela kumbe ndlela yohakela, hilaha swi faneleke, no tekiwa tanihi ku cinca eka vuhleri bya tinkota lebyi languteriweke. Tihakelo ta nhundzu leyi nga khomiwiki leyi nga ya khale swi kumeka eka xitatimende xa muholo eka xiyenge xo ka xi nga cinci na ntirho wa nhundzu yo khemeka. Ku vuyeriwa no lahlekeriwa loku sukaka eka ku ka ku nga ha tiviwi ka nhundzu leyi nga khomikiki swa pimiwa eka nkarhi wo hambana exikarhi ko ahla na ntsengo wa nhundzu naswona swi tiviwile eka xitatimende xa muholo loko nhundzu yi nga ha tiviwi. Ku hlakala ku hlanganisiwa eka ku susiwa ka nxavo wa nhundzu lowu nga khomiwiki erivaleni kuya hi vukhale bya kwalomu ka khume ra malembe.

3.6 Minxaxamelo

Minxaxamelo yi kombisiwa eka nxavo wa le hansi (minxavo) na nkoka wa kona. Switirhisiwa swimbisi swi hlanganisiwa ku tirhisiwa endlelo ro nghena eku sunguleni, na ro huma ro heteela, handle ka mahaka ya Hazmat Protective Systems laha ku hlanganisiwaka kuya hi ntiko. Ku tsariwa ehanika ntsengo wa nkoka na ku lahlekeriwa swi hakeriwa eka eka nkarhi lowu swi tsariweke ehansi kumbe ku lahlekeriwa swi humeleleke. Nhundzu leyi heleleke na ndzima ya ntirho swi kombisiwa eka madurhelo ya switirhisiwa swo kongoma na vatirhi na xiphemu xa mali leyi tirhisiwaka ku ya hi matirhelo ya ntolovelo kambe yi nga katsi madurhelo yo lomba. Nkoka wa ntsengo wu ringanyetiwa nxavo eka khoso ya ntolovelo ya bindzu, minxavo ya le hansi leyi languteriweke yi endla leswaku swi xavisiwa.

3.7 Vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki

Minsalo hinkwayo leyi langutiwaka ku va yi nga hangalasiwi. Nkavelo hinkwawo wa mali na vuhlayisi swa laveka eka xilaveko xa ntsengo wa ntlawa. Mali ya hlayisiwa ku fikelela swiboho swa vumundzuku, naswona a yi vi kona eka ku hangalasa mimbuyelo.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **101**

Vuhlayisi bya timali na mahlayiselo ya miako

Vuhlayis byi tumbuluxiwile eka ku tlakusiwa ko twala no siviwa ka switirhisiwa swa timali no hlayisiwa ka maendlelo ya miako leyikulu.

Vuhlayisi byo tlakusa khomphyuta

Xikongomelo xa nhlayiso lowu i ku tlakusa no siva thekinoloji ya khomphyuta leyi hundzeleke hi nkarhi.

Vuhlayisi byo tlakusa vumaketi

Vuhlayisi byi tumbuluxiwe eka ku hakela minkombiso ku endlela ku tlakusa vumaki bya swithavana swa laha kaya leswi nga xipheu xa Ntirho wa Armscor, kambe leswi nga nyikiweki hiku tirhisa tihakelo to hundzisela ku suka eka Ndzawulo ya Vusirheleri.

Vuhlayisi bya ndzindzakhombo ya le ndzeni

Ndzindzakhombo ya vuwena yi endlwile laha tihakelo eka vuxaka bya vavuyeriwa swi hundza nghozi na mhaka yo lahlekeriwa i nchumu wutsongo na xiyimo lexi nga humeleleki nkarhi na nkarhi. Tinghozi ta ndzindzakhombo ya vuwena ti pfuxetiwa lembe ne lembe ku vona leswaku ku na nsirhelelo lowu ringaneke na ntsengo wu endlwiwa eka nkwama wa ndzindzakhombo ku angarhela eka tinghozi leti.

3.8 Ku hundzuluxiwa ka timali ta matiko

Minxaviselano na minsalo

Minxaviselano leyi a yi tele eka timali ta matiko yi hundzuluxiwa eka ku cincelana ka siku ra minxaviselano. Swilo swa timali a swi tele eka timali ta matiko naswona a swi cinciwa eka siku ra phepha ro balansa. Ku vuyeriwa no lahlekeriwa swa tlakuka eka minkanerisano yo tiviwa eka xitatimende xa muholo.

3.9 Ku tiviwa ka mali ya tiko

Mali ya tiko

Mali ya tiko yi vumbiwa hi minxaviselano eka tikhasimende ku nga katsiwi VAT na ku hungutiwa hinkwako. Minxaviselo yi tiviwa eka siku ro phakela nhundzu kumbe vukorhokeri, loko tinghozi ta nkoka na swikhenso swa vun'winyi swihundziseriwa eka muxavi. Kontiraka ya nkarhi wo leha eka mali ya tiko yi tekiwa tanihi mali ya tiko ku ya hi xiyimo xo hetisisa gingiriko wa kontiraka eka siku

ra phepha ro balansa. Xiyimo xo hetisisa xi ya hi madurhelo ya ntirho xi bohiwa hi madurhela ya ntirho laya endliwaka eka kontiraka ya siku ra phepha ro balansa.

Ntswalo wa muholo

Ntswalo wu tiviwa eka nkarhi wa xiphemu, ku tekeriwa enhlokweni matirhelo ya kahle na tuhakelo leti tirhekaka eka nkarhi wo fika emakumu ka muholo, loko ku bohiwa leswaku muholo wo tano wu ta wu ta kumiwa hi ntlawa.

102 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

Minkavelo

Minkavelo yi tiviwa loko mfanelo wo kuma hakelo wu tumbuluxiwile.

Muholo wa rhente

Muholo wa rhente lowu sukaka eka nhundzu wu pimiwa ku ya hi nkarhi wa vutshamo lowu ku pfumelelaniweke hi wona.

Mpfuneto wa timali hi mfumo

Timali ta matirhelo ya Armscor ta kumeka eka mpimanyeto wa vusirheleri no tiviwa tanihi mpfuneto naswona loko yi kumeka, xikan'we na ntswalo lowu kumiweke no tirhisiwa ku hakelela timali ta mafambiselo, ku xava nhundzu leyi nga fambafambiki no tirhisa mali eka ku tumbuluxa switirhisiwa na vukorhokeri.

3.10 Ndzindzakhombo na mafambiselo ya tinghozi

Tipholisi ta ndzindzakhombo na mafambiselo ya tinghozi leti tirhisiwaka hi ntlawa wa Armscor ti na xikongomelo xo kuma nsirhelelo lowu ringanaka eka tihakeo ta le hansi to sirhelela nhundzu ya yona, ku kuma mali na swiboho swa nawu ehenhla ka ku lahlekeriwa loku nga fanelangiki. Nhundzu hinkwayo yi na ndzindzakhombo ku ya hi nkoka wa sweswi. Tinghozi ta tiviwa kutani ku va na ndzindzakhombo loko ku ri karhi ku langutisiwa xivumbeko xa migingiriko yo hambana ya ntlawa no tinghozi. Ndzindzakhombo ya vuwena yi endliwile laha madurhelo ku ya eka vuxaka ya hundzaka tinghozi na timhangu to lahlekeriwa ku nga mhaka leyitsongo leyi nga taliki ku humelela. Tinghozi to ndzindzakhombo ya vuwena ta pfuxetiwa lembe na lembe ku vona leswaku ku na nsirhelelo lowu ringaneleke. Ntsengo wa R24,7 wa mamiliyoni (2006: R23,8 wa mamiliyoni) wu khomiwa eka nkama wa matiko wa ndzindzakhombo ku sirhelela tinghozi. Ntsengo lowu wu paluxiwa tanihi xiphemu xa vuhlayisi bya mali leyi nga hangalasiwangiki eka phepha ro balansa. Ku hava ku lahlekeriwa loku nga kona eka lembe leri mpfuxeto wu endliweke hi rona. Swikoxo swa ntolovelu swi angarheriwile.

3.11 Switirhisiwa swa timali

Nhundzu ya timali na vutihlamuleri yi katsiwa eka phepha ro balansa ra ntlawa loko swi va xiphemu xa swihlawulekisi swa kontiraka eka switirhisiwa.

3.11.1 Mpimo

Switirhisiwa swa timali swi pimiwa hi nkoka wa kahel, lowu katsaka tihakelo ta minxaviselano leyi vangiwaka hi ku xava kumbe hi mhaka ya nhundzu ya timali. Hikwalaho switirhisiwa leswi swi pimiwa kuya hi leswi vekiweke laha hansi.

3.11.1.1 Vuvekisi

Vusirheleri byo maketeka byi endliwa hi nkoka wa kahel, lowu hlanganisiwaka hi ku langutisa Stock Exchange ku tshahiwa ntsengo wao xavisa loko ku pfala mabindzu eka siku ra phepha ro balansa. Vuvekisi lebyi nga xaxametiawangiki eka ku lahlekeriwa ka le hansi ka hlengeletana. Tidipozithi leti endliweke na siku ra ntswalo ro tlula tin'hweti tinharhu ti longoloxiwa tanihi leti khomiwaka eka vuvekisi lebyi fikaka emakumu.

3.11.1.2 Mabindzu na swin'wana leswi kumiwaka

Mabindzu na swin'wana leswi kumiwaka i nhundzu leyi nga vuyerisiki ku suka eka minxaviselano na vaphakeri, leyi tiviwaka no endliwaka hi ntsengo wa ntiyiso wa rhasiti wa le hansi ka mpfuneto wa timali eka mintsengo leyi nga hlengeletiwangiki. Hi ku landza ku tiviva ko sungula, swi pimiwa eka madurelo ya le hansi yo nyanyisa hlawulekisi. Xihlawulekisi xo nyanyisa swikumiwa swa mabindzu xi tumbuluxiwile loko ku ri na vumbhoni bya xikongomelo lexi ntlawa wu nga tsandzekaka ku xi hlengeleta eka mintsengo hinkwayo hi xivangelo xa swiyimo swo sungula swa vuamukeri. Swikweleti swo biha swa susiwa loko swi kumiwa. Ku lombiwa timali eka vanhu ku na mintswalo leyi ngenisiwaka eka nkarhi lowu hambanaka exikarhi n'hweti na khumembirhi wa tin'hweti ku ya hi swipimelo swa ntolovelo swa mintirho.

3.11.1.3 Mali na mindzingano wa yona

Mali na mindzingano wa yona swi pimiwa d at tihakelo to hundzuluxiwa, ku ya hi tihakelo leti faneleke to cinca timali eka siku ra phepha ro balansa. Hi xikongomelo xa xitatimende xa nkholuko wa timali, mali na mindzingano wa yona swi vumbiwa hi mali leyi khomiweke, tidipoziti leti hlaysiweke na switirhisiwa swa vuvekisi, hinkwaswo leswi cinciwaka (eka 3 wa tin'hweti) ku va mali yinene, ku va kona ku ta tirhisiwa hi ntlawa handle ka loko swi hlamuseriwe hi ndlela yin'wana naswona swi nga xinxa loko ku ri na ku cinca ka nkoka.

3.11.1.4 Vutihlamuleri bya timali

Vutihlamuleri bya timali byi langutiwa eka nkoka wo twala wa minxaviselano leyi endliweke. Nkoka wo kahle wu ta bohiwa tanihi nkoka wa sweswi wa nkholuko wa timali lowu laviwaka ku hetisisa vutihlamuleri. Ntlawa wu na vutihlamuleri bya timali bya nkarhi wo leha. Tanihi mbuyelo, ku hava ntlakusa wa ku lulamisiwa nkoka wa kahle.

3.11.1.5 Ku tiyisisa ka timali

Ku tiyisisa ka timali swi endliwa hi nkoka wa kahle. Nkoka wa kahle wu ta kumiwa eka nkoka wa sweswi wa nkholuko ya timali ya nkarhi lowu taka ku hakela. Hambiswiritano, hikwalaho ka ku hela ka ndzindzakhombo ya nkarhi wo koma, minkoka yo kahle yi pima madurhelo.

3.11.2 Mpumaleko wo tiviva wa nhundzu ya timali na vutihlamuleri

3.11.2.1 Nhundzu ya timali

Nhundzu ya timali (kumbe, laha swi kotekaka xiphemu xa nhundzu ya timali kumbe xiphemu xa ntlawa wa nhundzu ya timali leyi fanaka) a ya ha tivivi laha timfanelo ti kumiwaka eka nkholuko wa timali ku suka eka nhundzu swi hundzule hi nkarhi.

3.11.2.2 Vutihlamuleri bya timali

Vutihlamuleri bya timali a bya ha tivivi loko xiboho ehansi ka vutihlamuleri xi herisiwa kumbe ku khanseriwa kumbe xi hundzela hi nkarhi.

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

3.11.2.3 Ku vuyeriwa no lahlekeriwa

Ku hambana eka mintsengo yokarhi eka mpumaleko wo tiviva wa nhundzu ya timali na vutihlamuleri swi tiviva eka xitatimende xa muholo.

3.11.2.4 Ku tiyisisa ka timali

Ku tiyisisa ka timali loku humesiweke a ku tiviwi loko swiboho ehansi ka vutihlamuleri swi herisiwa.

3.11.3 Ku hungutiwa ka nhundzu ya timali

Nhundzu ya timali leyi katsiwaka eka tihakelo to hundzuluxiwa

Ntlawa wu hlela eka phepha ro balansa ra siku ku nga langutiwi loko ku ri na vumbhoni bya xivangelo xa nhundzu ya timali kumbe ntlawa wa nhundzu ya timali swi nyanyisiwa. Nhundzu ya timali kumbe ntlawa wa nhundzu ya timali swa nyanyisiwa na ku lahlekeriwa loku hungetekaka swi va kona ntsena loko ku ri na vumbhoni bya xikongomelo bya nyanya hikwalaho ka nchumu wun'we kumbe yimbirhi leyi humeleleke endzhaku ko tiviwa ka nhundzu ko sungula (mhaka yo lahlekeriwa) na ku lahlekeriwa koloko swi na ntshikilelo eka nkholuko wa timali lowu languteriweke eka nkarhi lowu taka ka nhundzu ya timali kumbe ntlawa wa nhundzu ya timali lowu nga ringanyetiwa swa kahle.

Loko ku ri na vumbhoni bya xikongomelo bya ku lahlekeriwa loku hungetekaka loku veke kona eka nhundzu ya timali, ntsengo wo lahlekeriwa wu pimiwa hi ku hambana exikarhi nhundzu leyi nga na ntsengo na nkoka wa sweswi wa nkholuko wa timali lowu languteriweke eka nkarhi lowu taka (ku nga katsiwa ku lahlekeriwa ka swikweleti leswi languteriweke leswi nga si ku humelelaka) hungutiweke eka ntswalo wa nhundzu ya timali. Ntsengo lowu nga helelangiki. Ntsengo lowu nga helelangiki wu ta tiviwa eka xitatimende xa muholo. Loko vuamukeri byi nga hlengeleteki, swi tsariwa ehenhla ka xihlawulekisi lexi nga helelangiki. Swiamukeriwa swo fana na leswi swa suriwa endzhaku ka loko tindlela hinkwato leti faneleke ti hetisisiwile naswona ntsengo wo lahlekeriwa wu kumiwile. Endzhaku ko kuma mintsengo leyi a yi suriwile khale, ku hunguteka ka xihlawulekisi xa ntsengo eka mali yo lombisa swa hunguteka eka xitatimende xa muholo.

3.12 Swihlawulekiso

Swihlawulekiso swi tiviwa loko ntlawa wu ri na xiboho xa nawu hi xivangelo xa xiyimo lexi hundzeke, laha ku nga vaka nkholukelo wa le handle wa mimbuyelo ya ikhonomi ku ngata laveka ku hetisisa xiboho, na ndzinganyeto wo tshembheka wu nga endlwaka hi ntsengo wa xiboho. Madurhelo laya fambelanaka na xihlawulekisi xihhi na xihhi ya kumeka eka xitatimende xa muholo na ntsengo wo ririsa.

3.13 Mimbuyelo yo tshika ntirho

Ntlawa wu ngenisa xandla eka mafambiselo ya Nkwama wa Mudende wa Armscor Defined na Nkwama wa Mudende wa Armscor, lowu nyikaka mimbuyelo eka vunghenisi bya xandla hi ku yimela xirho xihhi na xihhi, xikan'we na mimbuyelo ya vuvekisi. Ntlawa wu tlhela wu nyika mimbuyelo ya rihanyo eka lava nga ha tirhiki. Ku vuyeriwa loku ku ya hi mutirhi loyi a tirhaka ku fikela loko malembe ya yena yo tshika ntirho ya fika no hetisisa ka nkarhi wo nyika vukorhokeri wa le hansi. Madurhelo laya languteriweke ya mimbuyelo leyi ya hlengetiwa eka nkarhi lowu munhu a thoriweke eka wona. Vuhleri eka swiboho leswi swi humelerisiwa hi vahleri lava swi thwaseleke. Mimbuyelo na ku lahlekeriwa ku ya hi mimbuyelo leyi hlamuseriwaka swi tekiwa tanihi muholo kumbe tihakelo loko ntsengo lowu nga tiviviki wa vuhleri eka vuyeriwa no lahlekeriwa emakumu ka nkarhi wo nyika xiviko lowu hundzeke wu tlula leswi a swi languteriwile.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **105**

- 10% ya nkoka wa sweswi ya xiboho xa mbuyelo hi siku ku nga si susiwa nhundzu leyi a yi pulaniwile, na
- 10% ya nkoka wa kahle ya nhundzu leyi a yi pulaniwile hi siku rero.

Ntsengo lowu kumiweke wu tlula leswi bohiweke laha henhla, wu avanyisiwa hi vutomi bya vatirhi lava ngheneleleke eka pulani yeleyo.

3.14 Mintirho leyi nga ha yiki emahlweni

Ntirho lowu nga ha yiki emahlweni i xiyenge xa bindzu ra ntlawa lexi yimelaka bindzu ra le tlhelo kumbe ndhawu ya matirhelo leyi ngahatirhisiweki kumbe yi xavisiwaka kumbe i xiphemu lexi kumiweke hi xikongomelo xo xaviswiwa nakambe. Ku longoloxiwa ka ntirho lowu nga ha yiki emahlweni swi humelela loko ri tshikiwa kumbe bindzu ri fikelela ndlela yo longoloxiwa tanihi

leswi ri xavisiweke, eku sunguleni. Loko bindzu ri longoloxiwa tanihi ntirho lowu nga ha yiki emahlweni, xitatimende xa muholo lexi fananisiwaka xa sunguriwa tanihi loko xiri eka bindzu leri nga ha yiki emahlweni ku sukela emasunguleni ya nkarhi lowu fananisiwa.

3.15 Ntwanano

Xiboho xa loko malunghiselelo ya ri, kumbe ya ri na ntwanano xi ya hi malunghiselelo eka siku ro sungula ya loko ku hetisisa ka malunghiselelo ya landza ku tirhisiwa ka nhundzu yo karhi kumbe malunghiselelo ya nyika mpfumelelo wo tirhisa nhundzu. Vuhleri hi vuntshwa byi ta endliwa endzhaku ka ku sungula ka ntwanano ntsena loko ku landzeleriwa xin'wana xa leswi landzelaka:

- a) Ku na ku cinca eka kontiraka, handle ko yi pfuxeta kumbe ku engetela malunghiselelo;
- b) Ku pfuxetiwa swa endliwa kumbe swi nyikiwa, handle ka loko ku pfuxetiwa kumbe ku engeteriwa a swi katsiwile eka ntwanano wo sungula;
- c) Ku na ku cinca eka ku kumisisa ka loko ku hetisiseka swi ya hi nhundzu yo karhi; kumbe
- d) Ku ri na ku cinca ka nhundzu.

Laha ku pfuxetiwa swi endliwa nakambe, vuhleri bya tinkota bya ntwanano byi ta sungula kumbe byi yima hi siku leri swiyimo swi nga cinca ku nyika ntlakuso eka ku pfuxetiwa hi vuntshwa ka swiyimi a), c) kumbe d) na hi siku ro pfuxeta kumbe nkarhi wo engetela eka xiyimo xa b)

Nhundzu ya mintwanano ya ntlawa ehansi ka tinghozi hinkwato na mimbuyelo ya vun'winyi swa khumbheka hi loyi lombiwaka, swi longoloxiwa tanihi mintwanano ya matirhelo. Tihakelo leti endliwaka ehansi ka mintwanano ti hakeriwa ku ya muholo lowu kumekaka eka nkarhi wa ntwanano. Mintwanano yi longoloxiwa tanihi mintwanano ya timali loko swipimelo na mimbuyelo ya ntwanano swi hundziseriwa hinkwaswo eka n'winyi ku ya eka loyi va nga na kontiraka na yena.

3.16 Ndzavisiso na nhluvukiso wa tihakelo

Ndzavisiso na nhluvukiso wa tihakelo, leswi veke kona hi xikongomelo xo vuyeriwa eka vutivi byintshwa bya sayense na thekinoloji na ku twisiseka, swi hakeriwa tanihi madurhelo eka xitatimende xa muholo eka nkarhi lowu swi humeleleke hi wona.

3.17 Ku hunguteka ka tangible and nhundzu leyi nga khomiwiki

Ntsengo wa nhundzu lowu boxiweke eka tinotsi ta vuhleri bya pholisi ya tinkota tinotsi wa pfuxetiwa siku na siku eka phepha ro balansa ku kumisisa loko ku ri na xikombiso xo hunguteka. Loko xi ri kona, ntsengo lowu kumiwaka wu ringanyetiwa ku va wa le henhla ka nkoka nkoka wa kahle lowu nga durhiki no tirhiseka.

106 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

laha ntsengo wa nhundzu wu hundzaka ntsengo lowu kumiweke, nhundzu yi langutisiwa tanihi leyi hungutekeke naswona yi tsariwa ehansi tanihi ntsengo lowu nga kumiwaka. Ku lahlekeriwa ka nkarhi lowu nga hundza loku voniweke ku ttheriseriwa endzhaku loko ku vile na ku cinca eka swiringanyeto leswi tirhisiweke ku kumisisa ntsengo lowu kumekaka, hambiswiritano ku nga ri ntsengo wa le henhla ku tlula ntsengo lowu ringanyetiweke (ntsengo wo hlakala) wu hungutekile eka ku lahlekeriwa loku voniweke eka malembe laya hundzeke.

3.18 Matirhiselo yo biha ya timali

Matirhiselo yo biha ya timali swi vula matirhiselo lawa ya nga tswalangiki mihandzu eka mimphakelo leyi saleleke endzhaku naswona a swi ta va swi papalatiwile loko a ku endliwile hi vukheta.

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

4.Mali ya tiko

- - Ku xaviswa ka nhundzu na vukorhokeri 1 236,9 736,2 315,4 347,6
Mpfuneto wa timali hi Mfumo (Hangalasiwa ku suka eka mpimanyeto wa Mfumo eka matirhiselo ya madurhelo ya thekinoloji) 347,6 315,4
19,7 25,6 Mintswalo leyi kumiweke 25,7 19,7
24,1 26,4 Muholo wo rhenta 23,8 21,6 359,2 399,6 1 634,0 1 092,9

5.Nsalo ku suka eka mintirho

Wu fikeleriwa endzhaku ko tekela enhlokweini
199,1 206,0 Miholo, miholo na mimbuyelo yin'wana 304,6 296,6
28,3 30,3 Mimbuyelo yo tshika ntirho 45,4 43,1
21,8 37,3 Nseketelo wa swiyenge (Ku hundzisa tihakelo eka Armscor Business) - -
(7,3) (7,4) Muholo: Xiyimo xa Ntwanano wa Vukorhokeri na Armscor Business - -
8,8 8,3 Rhenta michini na switirhisiwa 9,1 8,8
0,8 0,9 Tihakelo ta vahleri va tinkota 1,4 1,5
0,8 0,9 Vuhleri bya tinkota 1,4 1,3
- - Vukorhokeri byin'wana - 0,2
4,1 3,6
Ku hlakala na nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa
(langutisa noti ya 8.7) 17,2 20,3
- - Ku lahlekeirwa/vuyeriwa eka mincicaniso ya timali ta matiko) (6,2) 0,6
- - Muholo wo suka eka nhundzu leyi xavisweke (0,2) (0,1)

6.Tihakelo ta timali

5,3 7,8 Ntswalo lowu hakeriweke swiyenge - -

7. Ntsengo hinkwawo wa nkoka wa migingiriko yo xava

Mpfuneto wa timali hi Mimfumo yo tirhisa timali wu kumeka ku endla migingiriko yo xava. Hi ku landza Ntirho wa Armscor, ku xava swi endliwa hi ku yimela minhlangano leyi landzelaka:
7 408,3 8 003,5 Akhawunti ya Vusirheleri yo Hlawuleka 8 003,5 7 408,3
834,0 832,1 Akhawunti ya Vusirheleri yo Angarhela 832,1 834,0
159,3 175,9 Mintirho ya Maphorisa ya SA 175,9 159,3
4,3 19,4 Other 19,4 4,3
8 405,9 9 030,9 9 030,9 8 405,9

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

8.Nhundzu, ndhawu na switirhisiwa

- - 8.1 Misava 12,7 12,7

-- Madurhelo 12,7 12,7
 -- Ku hlakala loku hlengeleteweke --
 -- 8.2 Miako 143,7 146,7
 -- Madurhelo 192,2 190,4
 -- Ku hlakala loku hlengeleteweke (48,5) (43,7)
 -- 8.3 Ndhawu, michini, switirhisiwa 8,5 10,4
 6,2 6,0 Madurhelo 30,5 28,8
 (6,2) (6,0) Ku hlakala loku hlengeleteweke (22,0) (18,4)
 10,6 18,8 8.4 Switirhisiwa swa hofisi, fenichara & tikhomphyuta 25,4 15,6
 28,0 39,0 Madurhelo 58,5 45,1
 (17,4) (20,2) Ku hlakala loku hlengeleteweke (33,1) (29,5)
 0,8 0,7 8.5 Timovha & swikepe 7,6 9,2
 1,6 1,6 Madurhelo 15,2 14,8
 (0,8) (0,9) Ku hlakala loku hlengeleteweke (7,6) (5,6)
 11,4 19,5 197,9 194,6
 Miako yin'wana yi akiwa eka tindhawu leti hirhiwaka
 Vuxokoxoko mayelana na misava na miako bya kumeka eka hofisi leyi rhijisitariweke ya
 nhlangano.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **109**

**8.6 KU HLANGANISIWA KA NTSENGO HINKWAWO
 NDHAWU YA MISAVA YA MIAKO, MICHINI & SWITIRHISIWA
 SWITIRHISIWA SWA HOFISI, FENICHARA & TIKHOMPHYUTA
 TIMOVHA & NTSENGO WA SWIKEPE**

2007

NHLANGANO RM RM RM RM RM RM

Nkoka wa ntsengo wo xavisa - - - 18,8 0,7 19,5
 Balansi leyi nga kona - - - 10,6 0,8 11,4
 Swiengetelo - - - 11,7 - 11,7
 Nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa - - - - -
 Nhundzu leyi suriweke/tiviwa - - - - -
 Ku hlakala - - - (3,5) (0,1) (3,6)

2006

Nkoka wa ntsengo wo xavisa - - - 10,6 0,8 11,4
 Balansi leyi nga kona - - - 10,9 0,7 11,6
 Swiengetelo - - - 3,8 0,1 3,9
 Nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa - - - (1,3) - (1,3)
 Nhundzu leyi suriweke/tiviwa - - - - -
 Ku hlakala - - - (2,8) - (2,8)

2007

NTLAWA RM RM RM RM RM RM

Nkoka wa ntsengo wo xavisa 12,7 143,7 8,5 25,4 7,6 197,9
 Balansi leyi nga kona 12,7 146,7 10,4 15,6 9,2 194,6
 Swiengetelo - 1,8 2,4 15,7 0,7 20,6
 Nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa - - (0,3) (0,2) (0,1) (0,6)
 Nhundzu leyi suriweke/tiviwa - - - (0,1) (0,1)
 Ku hlakala - (4,8) (4,0) (5,7) (2,1) (16,6)

2006

Nkoka wa ntsengo wo xavisa 12,7 146,7 10,4 15,6 9,2 194,6
 Balansi leyi nga kona 12,7 144,8 13,7 19,3 9,7 200,2
 Swiengetelo - 6,5 1,9 5,1 1,3 14,8
 Nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa - - (0,4) (1,5) - (1,9)

Nhundzu leyi suriweke/tiviwa - - - (0,1) - (0,1)
Ku hlakala - (4,6) (4,8) (7,2) (1,8) (18,4)

110 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

8.7 Ku hlakala

2,8 3,6 Miako, ku nghenisa swilo, michini, switirhisiwa na timovha

16,6 18,41,3 - Nhundzu leyi suriweke eka ku xaviwa 0,6 1,9 4,1 3,6 17,2 20,3 8.8

Timhaka tin'wana leti katsiweke eka nkoka wa ndhawu ya nhlango, michini na switirhisiwa i nhundzu ya n'wakontiraka leyi durhaka R6,0 wa mamiliyoni (2006: R6,2 wa mamiliyoni) leyi nga le ku hlakaleni. Ku engetela tinhlayo-nhlayo ta ntlawa swi katsa nhundzu ya swiyenge swin'wana leswi kumekaka eka nkoka wa nxavo.

9. Nhundzu leyi nga khomiwiki

- - Madurhelo 0,2 -

- - Ku hlakala loku hlengeleteweke - 0,2 -

Ku hlanganisiwa ka ntsengo hinkwawo

- - Swiengetelo 0,2 -

10. Mimpfuneto ya vuvekisi

- - Minkavelo ya madurhelo - -

236,5 236,5 Timali to lombisa na swiyenge - -

236,5 236,5 - -

Mintwanano leyi ku pfumelelaniweke ya mintswalo, timali to lombisa leti nga kumiwangiki ku ri hava swipimelo leswi bohiweke swa mahakelelo. Hambileswi ku nga na swipimelo swa mahakelelo, xikongomelo a hi ku vuyisa mali leyi lombiweke eka khumembirhi wa tin'hwet. Leswi katsiweke eka mali yo lombisa eka swiyenge i timali to lombisa ta nhundzu ya tikhamphani hinkwayo na madurhelo swa Armscors (loko swi ri kona) swi kombisiwa eka xitatimende xa timali ta nhlango.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **111**

10. Mimpfuneto ya vuvekisi (yi ya emahlweni)

SWIYENGE SWA AFRIKA DZONGA

(hl 100% Holdings)

HUMISIWEKE

NKAVELO

NTSENGO

MINKAVELO EKA MADURHELO YO LOMBISA TIMALI LEYI KOLOTIWA/KOLOTAKA HI

SWIYENGE

2007 2006 2007 2006

R R Rm Rm

ARMSCOR BUSINESS (PTY) LTD 4 000 4 000 4 000 (11,4) 11,3

ERASMUSRAND PROPERTIES (PTY) LTD 1 1 1 135,9 135,9

INSTITUTE FOR MARITIME TECHNOLOGY (PTY) LTD*

4 4 4 - -

OVERBERG TOETSBAAN (PTY) LTD* 5 5 5 - -

OOSPARK (PTY) LTD 1 1 1 1,1 1,1
SPORTRAND (PTY) LTD 1 1 1 2,0 2,0
4 012 4 012 4 012 127,6 150,3

*Swiyenge leswi nga yimanyana

Ntsengo wa mali yo lombisa leyi kolotiwaka hi swiyenge of R127,6 wa mamiliyoni (2006: R150,3 wa mamiliyoni) i ntsengo exikarhi ka mimpfuneto ya vuvekisi na ku lombisa timali swa nkarhinyana ku suka eka swiyenge (Tinotsi 10 (xiphemu xo sungula) na 15). Ntswalo lowu kumiweke wa nhlngano i nsalo wa ntsengo wa swiyenge wa kwalomu ka R27,8 wa mamiliyoni (2006 : R6,2 wa mamiliyoni)

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

11. Minxaxamelo

- - Switirhisiwa mbisi 0,7 0,4

- - Ntirho wu ya emahlweni 0,6 1,5

0,8 0,8 Tirhiseka 0,8 0,9

- - Nhundzu leyi heleke 0,2 0,2

0,8 0,8 2,3 3,0

Ntsengo lowu tsariweke ehansi wa minxaxamelo eka nkoka lowu voniwaka na ku lahlekeriwa ka masungulo hi lembe R 0 (2006: R 0)

Ntsengo wa minxaxamelo wu tiviwa hi madurhelo hi lembe naswona i R0,2 wa mamiliyoni (2006: R0,3 wa mamiliyoni)

112 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ya lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

12. Tiakhawunti leti amukelekaka

- - Mabindzu laya amukelekaka 65,3 91,9

7,7 24,8 Vuamukeri byin'wana 31,7 9,9
7,2 21,9 Nsalo wa mbuyelo wa swa rihanyo eka lava nga ha tirhiki 33,5 13,1
0,2 0,1 Lombiwa timali eka munhu 0,4 0,4
1,6 2,0 Ntswalo lowu kumiweke eka vuvekisi 2,0 1,6
3,0 3,4 Swiyenge leswi nga na vuxaka 41,8 30,8
19,7 52,2 174,7 147,7

Swipimelo swa nhundzu ya timali leyi nga laha henhla:

Mabindzu laya amukelekaka a ya na ntswalo naswona ya tala ku va eka makumenharhu ku ya eka makumenkayekaye wa masiku.

Vuamukeri byin'wana a byi na ntswalo naswona byi na kwalomu ka tsevu wa tin'hweti.

Nsalo eka mbuyelo wa swa rihanyo eka lava nga ha tirhiki, wu le ka noti ya 21.2.

Timali to lombiwa munhu ti na ntswalo ku ya hi nkarhi lowu nga sukaka eka n'hweti ku ya eka khumbembirhi wa tin'hweti naswona ku ya hi swipimelo swa ntirho.

Ntswalo wa langutisiwa ku ya hi nkarhi, ku tekeriwa enhlokweni mali leyi saleke na ntswalo eka nkarhi lowu yi helaka hi wona, loko ku bohiwa leswaku muholo wo tano wu ta nyikiwa ntlawa. Eka swipimelo leswi fambelanaka na vuamukeri bya ntlawa, lebyi nga le ka noti ya 27. Tiakhawunti leti amukelekaka ta hungutiwa hi xihlawulekisi eka ku kanakana ka swikweleti swa R14,0 wa mamiliyoni (2006: R4,4 wa mamiliyoni) na ya ntlawa R14,6 wa mamiliyoni (2006: R4,7 wa mamiliyoni).

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

13. MALI NA MINDZINGANO WA YONA

10,8 23,6 Mali ebangini na le mavokweni 20,6 6,5

262,0 267,6 Tidipoziti ta nkarhinyana 267,7 262,0

272,8 291,2 288,3 268,5

23,8 24,7 Ehansi: Mali leyi hangalasiweke eka nhlaysi wa ndzindzakhombo 24,7 23,8

249,0 266,5 263,6 244,7

Mali ebangini yi kuma mintswalo ku ya hi mimpimo ya siku na siku yo banga mali. Tidipoziti ta nkarhinyana ti endliwa eka minkarhi yo hambana exikarhi ka siku rin'we na tsevu wa tin'hweti ku ya swilaveko swa xihatla swa timali ta ntlawa, no kuma mintswalo eka dipoziti ya nkarhinyana.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **113**

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

14. Mali ya nkavelo

Pasisiweke

1 000 1 000 • 1 000 000 000 minkavelo ya ntlovelo hi R1 hi wun'we 1 000 1 000

Yi nyikiwe Mfumo

75,0 75,0 • 75 000 000 minkavelo hi R1 hi nkavelo 75,0 75,0

Mali ya nkavelo yi le hansi ka vulawuri bya Vulawuri Nkulu.

15. Mali yo lombisa ya nkarhinyana

86,2 108,9 MALI YO LOMBISA KU SUKELA EKA SWIYENGE SWA: ARMSCOR
BUSINESS (PTY) LTD

--

Mali yo lombisa ya nkarhinyana yi yimela akhawunti ya cheke leyi tirhisiwaka ku fambisa nkholuko hinkwawo wa timali ta ntlawa. Mali yo lombisa a yi hlayisekangi, yi hava mintswalo

naswona ya hakeriwa loko yi koxiwa. Hakelo ya mpimo wa ntswalo ku ya hi ntsengo lowu kumiweke hi Armscor eka timali leti saleke.

16. Tiakhawunti leti hakelekaka

18,0 11,8 Mabindzu laya hakelekaka 36,5 33,3
16,4 27,8 Tihakelo tin'wana 22,1 71,3
33,3 32,9 Vutihlamuleri bya livhi na tibonasi 45,7 46,2
- - Swiyenge leswi khumbheka 66,0 29,6
67,7 72,5 170,3 180,4

Swipimelo swa vutihlamuleri bya timali laha henhla: Mabindzu laya hakelekaka a ya na mintswalo naswona ya tala ku hakeriwa eka makumetsevu wa masiku. Tihakelo tin'wana a ti na mintswalo nawona ti hakeriwa eka tsevu wa tin'hwet. Livhi na tibonasi swi lawuriwa hi swipimelo swa ntiho hakanyingi. Eka swipimelo leswi fambelanaka na swiyenge leswi khumbheka, langutisa noti ya 27.

114 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

17. Swihlawulekiso

**XIHLAWULEKISI XA VUTIHAMULERI BYA SWA RIHANYO EKA LAVA TSHIKEKE NTIRHO
XIHLAWULEKISI XA TIMALI TA MATIRHELO**

NTSENGO

NHLANGANNO Rm Rm Rm

Nsalo hi ti 1 Dzivamisoko 2005 - 13,1 13,1
Swihlawulekiso leswi endliweke elembeni - 14,0 14,0
Swihlawulekiso leswi tirhisiweke elembeni - (13,1) (13,1)
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2006 - 14,0 14,0
Swihlawulekiso leswi endliweke elembeni - 15,3 15,3
Swihlawulekiso leswi tirhisiweke elembeni - (14,0) (14,0)
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2007 - 15,3 15,3

NTLAWA Rm Rm Rm

Nsalo hi ti 1 Dzivamisoko 2005 0,2 19,8 20,0
Swihlawulekiso leswi endliweke elembeni - 20,7 20,7
Swihlawulekiso leswi tirhisiweke elembeni (0,2) (19,7) (19,9)
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2006 - 20,8 20,8
Swihlawulekiso leswi endliweke elembeni - 22,2 22,2
Swihlawulekiso leswi tirhisiweke elembeni - (20,8) (20,8)
Nsalo hi ti 31 Nyenyankulu 2007 - 22,2 22,2

Mali ya matirhelo yi ta hakeriwa endzhaku ko hleriwa ka matirhelo naswona swi ta va hi Khotavuxika 2007.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **115**

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

18. Vutihlamuleri bya kontiraka

97,3 432,8 Swiboho leswi saleleke endzhaku leswi languteriweke mayelana na tiodara leti endliweke eka mphakelo lowu languteriweke
432,8 97,3

19. Ku tiyimisela ka swa timali

- - Matirhiselo ya timali ya pasisiwa kambe a ya si nyikiwa kontiraka eka ndhawu na switirhisiwa
14,5 9,2

20. Vutihlamuleri lebyi languteriweke

20.1 Switiyisiso

20.1.1 Switiyisiso swa bangi swi nyikiwile hi Armscor Business hi ku tsakela van'waticontiraka va laha tikweni eka ntsengo wa R1,1 wa mamiliyoni (2006: R1,1 wa mamiliyoni) kuya hi minxaviselano yo maketa na Armscor eka mukontiraka wa matiko ya le handle eka ntsengo wa USD 1,0 wa mamiliyoni (2006: USD nil) eka tihakelo ntirho wu nga si endliwa.

20.1.2 Xitiyisiso eka Nkwama wa Mudende wa Armscor ku fika eka ntsengo wa le henhla wa R4,0 wa mamiliyoni hi ku langutisa ku lahlekeriwa kwihi na kwihi ka nkwama loku nga humelalaka hi xivangelo xa mpfumalekowa vutshembheki kumbe vumbabva bya vaofisiri va nkwama (ku katsiwa na Vakhomi va nkwama), lava amukelaka kumbe ku khoma mali ya nkwama. Nghozi yi tlhele yi tshikileriwa eka makete wa mabindzu.

20.1.3 Xitiyisiso xa bangi xi nyikiwile hi ku yimela Armscor Business hi ku tsakela Mintirho ya Mali ya tiko ya Afika Dzonga: Mindzelekano na Swibalo na mintsengo yin'wana yi fika eka R11,1 wa mamiliyoni (2006: R6,7 wa mamiliyoni) loko ku langutisiwa xitiyisiso xa laha tikweni.

20.2 Yin'wana

Hi 31 Nyenyankulu 2007 ntlawa wu vile na vutihlamuleri lebyi languteriweke mayelana na ku pfluxeta hi vuntshwa eka ndhawu yo kambela eAlkantpan (Pty) Ltd. Nawu wa Tiko wa Mafambiselo ya Mbango (Nawu wa 107 wa 1998), xiyenge xa 28 (1) lexi sunguleke ku tirha hi 29 Sunguti 1999, Alkantpan yi fanele ku teka magoza yo twala ku papalata, ku yimisa kumbe ku hunguta ku hlakala ka mbango. Tindlela leti landzelaka ti lavisisiwile hi nkarhi wa lembe ximali leri hudzeke, hi ku tirhisa tikhamohani ta ndhuma leti tokataka eka ntirho lowu:

- Ku pfala no basisa Alkantpan ku ta va vutihlamuleri bya xiphemu xo sungula laha kontiraka yi ngata basisisa. Madurhelo laya languteriweke ya ta va R48,3 wa mamiliyoni naswona swi ta teka kwalomu ka nkombo wa malembe.

116 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

- Mintirho yo basisa yi ya emahlweni

Ndlela leyi yi ta vanga ku lahlekeriwa ka muholo tanihi tindhawu to kambela ti nga ta pfariwa loko ku endliwa mintirho yo basisa laha swi nga ta endla leswaku swilaveko swa tikhasimende swi nga fikeleriwi.

- Ku ta biyeletiwa tindhawu leti khumbhekaka

Ndhawu leyi khumbhekaka yi ta biyeletiwa, hlayiswiwa kutani ku tumbuluxiwa nkwama wo angarhela nghozi. Madurhelo laya languteriweke a ku ta va R16,8 wa mamiliyoni.

- Fambisa ntanga hiku landzelela Nawu

Ku vumba komito yo rhangela na Mfumo ku endlela ku vona leswaku ku na ku landzelela eka Nawu, ku nga ri na madurhelo man'wana.

Tanihi leswi ku nga hava ku tiyimesela ku yimisa migingiriko eAlkantpan, Alkantpan yi hlawule ku fambisa ntanga hi ku landzelela nawu no ya emahlweni na migingiriko yo basisa ya siku na siku.

Nkarhi lowu ku vulavuriwaka hi wona, komiti yo rhangela yi vumbiwile exikarhi Alkantpan na Ndzawulo ya Vupfumba, Mbango na Nhlaysiso laha nhlangeletano yo sungula yi khomiweke hi ti 5 Ndzati 2006. Swi tiyisisiwile leswaku eka nhlangeletano lowu komiti yi ta letela no tsundzuxa Alkantpan eka ndlela yo yisa emahlweni mbango no vona leswaku ku na ku landzelela ka Nawu.

20.3 Ku tinyiketela eka ntwanano wa matirhelo – Ntlawa tanihi lowu rhentaka

Ntlawa wu nghene eka matirhelo yo rhenta eka timovha to karhi na swilo swin'wana swa michini na switirhisiwa. Ku rhenta loku ku nga tirha eka malembe ya le xikarhi ka 1 na 10. ku hava swipimelo leswi vekiwewe eka murhenti hi ku pfumelelana eka ku rhenta. Tihakelo ta le hansa ta nkarhi lowu taka ta hakeleka ehansi ka ntwanano lu nga khanseriwiki ku sukela hi ti 31 Nyenyankulu 2007 naswona swi yime hi ndlela leyi:

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

5,6 3,9 Ku nga si hela lembe 4,8 5,9

4,4 0,4 Endzhaku ka lembe rin'we kambe swi nga tluli ntlhanu wa malembe 3,6 4,6

- - Endzhaku ka ntlhanu wa malembe 5,4 -

10,0 4,3 13,8 10,5

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **117**

21. Mimbuyelo yo tshika ntirho

21.1 Swikimi swa mudende na swo hlayisela vumundzuku

Ntlawa wu nghenisa xandla eka no fambisa Nkwama wa Mudende wa Armcor na Nkwama wo Hlayisela Vumundzuku wa Armcor, leyi nyikaka mimbuyelo ku ya hi ku nghenisiwaka xandla ka no yimela xirho xin'wana na xin'wana, xikan'we na mimbuyelo ya vuvekisi. Nkwama, lowu nga na kwalomu ka 954 (2006: 968) wa swrho, wu rhijisitariwile no lawuriwa ku ya hi Nawu wa 24 wa 1956 wa Nkwama wa midende, tanihi lowu cinciweke.

Hi nkarhi lowu ku tumbuluxiweke Nkwama wa Mudende wa Armcor, Armcor yi tiyisise eka vadyuharhi leswaku vata hundziseriwa eka nkwama wa mudende wa khale ku ya eka nkwama wa mudende wa sweswi ku kuma mudende wo ringana na lowu va wu kumeke eka nkwama wa khale. Vutihlamuleri bya Armcor eka mhaka leyi eka 18 wa swirho leswi saleke a byi kona (2006: Nil) tanihi leswi akhawunti ya vadyuharhi ya nkwama wa mudende yi pfunetiwaka hi timali to enela.

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

18,5 20,0 Ntsengo lowu nghenisiweke eka xikimi laha henhla 29,4 28,1

18,5 20,0 Ntsengo hinkwawo lowu languteriweke elembeni 29,4 28,1

118 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

ta lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

21.2 Mbuyelo wa swa rihanyo eka lava nga ha tirhiki

Ntlawa wu tlhela wu nyika mimbuyelo ya swa rihanyo eka lava nga ha tirhisi. Nkateko wo kuma mimbuyelo leyi swi ya hi ku va mutirhi loyi a ha tirhaka ku fika eka malembe yo tshika ntirho no hetisisa nkarhi wa ntirho lowu faneleke. Madurhelo laya languteriweke eka mimbuyelo leyi ya hlengeletwa hi nkarhi lowu a tirha. Vuhleri bya swiboho leswi byi hundziseriwa eka vahleri vi tiyimela lava thwaseke.

Vuhleri bya IAS19 (AC116) bya mimbuyelo ya vatirhi va ntlawa lava tshikeke ntirho byi endliwe hi ti 31 Nyenyankulu 2007. Ku ya hi leswi a swi languteriwile hi ti 31 Nyenyankulu 2007 nkoka wa sweswi wa xiboho i R239,7 wa mamiliyoni (2006: R199,4 wa mamiliyoni) na nkoka wa kahle wa pulani ya nhundzu i R340,0 wa mamiliyoni (2006: R263,2 wa mamiliyoni). Xihlawulekisi xi endliwa eka xiboho lexi languteriweke, lexi andlariwaka eka ntlhanu wa malembe.

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

Mintsengo leyi tiviwaka ya phepha ro balansa

162,4 194,3 Nkoka wa sweswi wa swiboho swo pfuna hi timali 239,7 199,4
(209,5) (267,9) Nkoka wa kahle wa nhundzu leyi pulaniweke (340,0) (263,2)
(47,1) (73,6) Nkoka wa sweswi wa swiboho ku hundza nhundzu leyi a yi pulaniwile (100,3) (63,8)
34,8 47,3 Mimbuyelo ya vuhleri ley nga tiviwiki 60,8 43,7
5,1 4,4 Mimbuyelo ya vukorhokeri lebyi nga hundza leyi nga tiviwiki 6,0 7,0
(7,2) (21,9) Ntsengo wa nhundzu ya phepha ro balansa (33,5) (13,1)

Ku hlanganisa eka vutihlamuleri bya ntsengo eka phepha ro balansa na mintsengo leyi nga tiviwiki eka xitatimende xa muholo

0,2 (7,2) Balansi leyi nga kona (13,1) 0,2
3,5 (3,4) Madurhelo laya tiviwaka eka miholo ya vatirhi (3,8) 2,5
4,2 4,3 Madurhelo ya vukorhokeri ya sweswi 6,4 3,5
10,4 11,9 Madurhelo ya nswalo 14,6 12,9
(13,6) (17,8) Mbuyelo lowu languteriweke eka nhundzu (22,4) (17,0)
5,1 – Vutihlamuleri byo cinca lebyi tiviveke - 6,0
(1,9) (1,1) Mbuyelo lowu tiviveke (1,4) (1,9)
(0,7) (0,7) Ku lahlekeriwa ka vukorhokeri lebyi hundzeke loku tiviveke (1,0) (1,0)
(5,0) (5,1) Tihakelo ta mimbuyelo ya mutirhi (5,4) (5,1)
(10,2) (10,9) Mpfuneto wa mutirhi hi timali leti hakeriweke (15,9) (15,0)
4,3 4,7 Tihakelo ku suka eka pulani ya nhundzu 4,7 4,3
(7,2) (21,9) Nsalo wa mali wo pfala (33,5) (13,1)

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **119**

NTLAWA WA MABINDZU

2006 2007 2007 2006

Rm Rm Rm Rm

Ku hlanganisiwa ka ku cinciwa ka pulani ya nhundzu

148,8 209,5 Nkoka wo twala wa nhundzu emasunguleni ya lembe wa 263,2 184,3

64,1 65,9 Mbuyelo wunene wa nhundzu 82,0 79,4
9,9 10,3 Ku ngenisa xandla 16,0 15,0
(4,3) (4,7) Mimbuyelo yi hakeriwile (4,7) (4,3)
(9,0) (13,1) Madurhelo man'wana (16,5) (11,2)
209,5 267,9 Nkoka wo twala wa nhundzu emasunguleni ya lembe wa 340,0 263,2

Swiringanyeto nkulu i:

2007 2006

Mpimo wo hunguta minxavo 7,75% 7,5%
Ku tlakuka ka madurhelo ya rihanyo 6,75% 6,5%
Mpimo wa ntswalo 7,5% 7,5%
Malembe yo tshika ntirho ya ntolovelo 60 60
Mbuyelo lowu languteriweke eka nhundzu 8,5% 8,5%
Ku engeteriwa ka miholo eka nkarhi lowu taka 6,0% 6,0%

22. Switirhisiwa swa timali

22.1 Mpimo wa Nghozi ya Ntswalo

Mimpimo ya mintswalo leyi tsekatekaka swi tshikilela nkoka wa vuvekisi bya mali bya nkarhi wutsongo na migingiriko ya timali, yi tlakusa Mpimo wa Nghozi ya Ntswalo. Eka bindzu ra ntolovelo, ntlawa wu amukela maliu ku suka eka ku hundziseriwa ka tihakelo na mintirho naswona swa laveka ku pfuneta hi timali eka ntsengo wo tala na swilaveko swa matirhiselo swa timali. Mali leyi yi lawuriwa ku vona leswaku ku na timali leti salaka ku tivekisa hi ndlela yo fikelela mimbuyelo hi le tlhelo ku hungutiwa tinghozi

22.2 Mafambiselo ya Nghozi ya Xikweleti

Vakoloti va mabindzu vavumbiwa hi nhlayo leyikulu yo anama. Ku nyikiwa ka xikweleti swi lawuriwa hi ndlela ya kahle, leyi pfuxetiwa no antswisiwa nkarhi na nkarhi. Hi ti 31 Nyenyankulu 2007 nhlango a wu ehleketangi leswaku ku na nkoka eka ku langutisisa eka tinghozi ta swikweleti leti nga si tshamaka ti nyikiwa hi ndlela yo enta.

22.3 Nghozi yo xavisiwa

Nhlango a wu na switirhisiwa swo tirhisa mali yo lomba (overdraft).

22.4 Minkoka yo Twala

Minkoka yo Twala ya switirhisiwa hinkwaswo swa timali ya fana eku humeleriseni minkoka leyi kombisiweke eka phepha ro ringananisa, handle ha timali to lomba eka swiyengentsengo leswi endliwaka ku ri na mali leyi hakeriwa.

120 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

eka lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 xi ya emahlweni

23. Xibalo xa muholo

Nhlango na marhavi ya wona a swi katsiwi eka xibalo xa muholo ku ya hi nawu.

24. Mahungu laya lavekaka ku ya hi xiyenge xa 55(2) ena Nawu wa Vaaki wa Mafambiselo ya Timali

24.1 Ntsengo wa R50 014 (2006: R21 937) lowu fambelanaka na swikweleti leswi nga hakeriwiki wu suriwile hi lembe leri.

24.2 Matirhiselo ya timali yo ka ya nga vuyerisi ya kwalomu ka R26 709 ya ve kona hi xivangelo xa mintshinyo hikwalaho ka vuphakeri lebyi a byi salele endzhaku. Minkanerisano yi le ku humeleleni ku kuma mali leyi.

25. Tinhlayo-nhlayo to fananiseka

Tinhlayo-nhlayo to fananiseka ti pakiwile hi vuntshwa laha swi bohaka

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **121**

26. Miholo ya Valawuri/ Swirho Nkulu' hi ti 31 Nyenyankulu 2007 (xi ya emahlweni)

NTSENGO WA MIHOLO YA NTOLOVELO

MIMBUYELO YIN'WANA

MALI YA MPFUNETO NA MALI YIN'WANA

NTSENGO

Tinotsi (7) (8) (9)

R R R R R R

Tihakelo ta valawuri

Valawuri Nkulu

H S Thomo 1 138,779 214,582 187,680 201,797 1 742,838

C J Hoffmann 751,962 137,281 116,670 140,824 1 146,737

Ntsengonkulu 1 890,741 351,863 304,350 342,621 2 889,575

Valawuri-Nkulu vo pfumala Xitulu

CWN Molope 12 87,600 - - - - 87,600

P Riba 121,800 - - - - 121,800

G N Ramaremisa 99,000 - - - - 99,000

C V Gamede 102,800 - - - - 102,800

A S Human 125,600 - - - - 125,600

R P Meyer 95,200 - - - - 95,200

P S Molefe 200,000 - - - - 200,000

Ntsengonkulu 832,000 - - - - 832,000

NTSENGO WA MIHOLO YA VALAWURI 832,000 1 890,741 351,863 304,350 342,621 3 721,575

Huvo ya Vafambisi ya miholo

Swirho Nkulu

G J Smith 11 338,534 114,439 19,919 54,677 527,569

T N Msomi 2 175,953 - 19,983 33,482 229,418

T T Goduka 527,994 102,945 133,932 125,783 890,654

X Magojo 653,151 117,826 94,332 115,584 980,893

N R M Borotho 861,096 154,817 104,028 112,387 1 232,328

J S Mkwanazi 737,859 124,518 87,456 145,368 1 095,201

M M Matibe 13 239,238 45,461 58,590 60,861 404,150

NTSENGO 3 533,825 660,006 518,240 648,142 5 360,213

Tihakelo ta valawuri

Arm Scor Business (PTY) Ltd

J A J de Necker 684,903 130,661 123,600 153,263 1 092,427

E Hurter 592,668 108,863 96,780 130,364 928,675

TOTAL 1 277,571 239,524 220,380 283,627 2 021,102

122 *Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07*

Tinotsi ta switatimende swa lembe swa timali

swa lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyankulu 2007 swi ya emahlweni

Miholo ya Valawuri/ Swirho Nkulu' hi ti 31 Nyenyankulu 2006 (xi ya emahlweni)

**NTSENGO WA MUHOLO WA NTOLOVELO
MIMBUYELO YIN'WANA
MALI YA MPFUNETO NA MALI YIN'WANA
NTSENGO
Tinotsi (7) (8) (9)
R R R R R R
Mulawuri Nkulu**

H S Thomo 968,714 207,381 271,190 198,294 1 645,579
C J Hoffmann 630,014 131,483 167,514 154,659 1 083,670
Ntsengonkulu 1 598,728 338,864 438,704 352,953 2 729,249

Valawuri-Nkulu vo pfumala Xitulu

CWN Molope 68,600 - - - - 68,600
P Riba 80,000 - - - - 80,000
G N Ramaremisa 87,600 - - - - 87,600
C V Gamede 87,600 - - - - 87,600
A S Human 87,600 - - - - 87,600
R P Meyer 64,800 - - - - 64,800
P S Molefe 1 259,544 - - - - 259,544

Ntsengonkulu 735,744 - - - - 735,744

NTSENGO HINKWAWO WA MIHOLO YA VALAWURI 735,744 1,598,728 338,864 438,704 352,953 3,464,993

Huvo ya Vafambisi emoluments

Swirho Nkulu

G J Smith 770,340 126,512 19,596 133,129 1 049,577
J C Oosthuizen 3 238,465 106,008 52,074 48,538 445,085
C V V Ramphela 4 86,028 - 18,322 12,416 116,766
T T Goduka 5 495,969 100,906 111,932 127,043 835,850
X Magojo 542,754 110,748 157,285 115,005 925,792
NRM Borotho 715,633 112,054 127,392 108,899 1 063,978
JS Mkwanazi 6 126,879 - 27,942 29,725 184,546

NTSENGO 2 976,068 556,228 514,543 574,755 4 621,594

Tihakelo ta valawuri

Armcor Business (PTY) Ltd

J A J de Necker 621,832 125,101 123,600 143,813 1 014,346
E Hurter 535,324 105,248 96,780 128,013 865,365

NTSENGO 1 157,156 230,349 220,380 271,826 1 879,711

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **123**

Tinotsi leti kumekaka eka nhlamuselo ya 26

1. Thoriwe tanihi Mutshama-xitulu wa Huvo eka nkarhi malembe manharhu ku suka hi ti 1 Nhlangua 2004.
2. Thoriwe hi ti 1 Sunguti 2007 eka Huvo ya Vafambisi.

3. Tshikile hi ti 29 Mhawuri 2005 tanihi xirho xa Huvo ya Vafambisi.
4. Tshikile i ti 30 Khotavuxika 2005 tanihi xirho xa Huvo ya Vafambisi.
5. Tshikile hi ti 13 Mawuwana 2005 tanihi Mulawuri Nkulu ku suka eka Huvo ya Vulawuri bya Armscor Business.
6. Thoriwe hi ti 1 Sunguti 2006 eka Huvo ya Vafambisi.
7. Katsa tihakelo leti fambelanaka na bonasi na ta matirhelo.
8. Katsa ntsengo lowu hakeriwaka hi ndlela ya timali ta mpfuneto, xik. mpfuneto wa khophyuta, xipanu, movha, selula na mpfuneto wa vukorhokeri bya nkarhi wo leha.
9. Katsa tmali leti nyikiweke eka nkwama wa mudende; nkwama wa mudende wa swa rihanyo; mpfuneto wa rihanyo; mpfumaleko wa mintirho na minkwama ya swa nkosi.
10. Ku hava timali leti hakeriwaka Valawuri lava nga riki na swivandla va Armscor Business: Nkul. HS Thomo, Nkul. CJ Hoffmann na Nkul. X Magojo.
11. Tshikile hi ti 31 Mhawuri 2006 tanihi xirho xa Huvo ya Vafambisi.
12. Tihakelo ta Valawuri ta Manana N Molope ti hakeriwa eka Huvo ya Vukorhokeri bya Timali.
13. Thoriwe hi ti 1 Nhlangua 2006 eka Huvo ya Vafambisi. (Khomela)

Hlawula eka minkavelo

A ku na kuhlawula eka minkavelo loku nga kona kutani a ku na minkavelo leyi kumiwaka leyi katsiweke eka ntsengo wa mali lowu hakeriwaka tanihi valawuri va tikhamphani.

Tikontiraka ta vukorhokeri ta valawuri

Minkarhi ya xitiviso kuya hi tikontiraka ta vukorhokeri ta valawuri nkulu a yi hundzi lembe rin'we. Valawuri lava nga ri ki Lavakulu va bohiwa hi tikontiraka ta vukorhokeri.

Midende

Midende leyi hakeriweke kumbe yi kumiweke hi valawuri nkulu yi hakeriwa kumbe ku amukeriwa ehansi ka swikimi swa mudende leswi ngenhisaka xandla.

27. Ku paluxa leswi fambelanaka na nhlanguano

Nhlanguano wa Switlhavathavana wa Afrika Dzonga ("ARMSCOR") i huvo ya nawu, leyi vun'wini bya yona ku nga Mfumo, leyi tumbuluxiweke ku ya hi Nawu wo Hluvukisa no Endla Switlhavathavana swa vusirheleri (Nawu wa 57 wa 1968), no yisa emahlweni vukona bya wona hi ku tirhisa Nawu wa Nhlanguano wa Switlhavathavana swa vusirheleri wa Afrika Dzonga Limited (Nawu wa 51 wa 2003). Ku humelerisa ntirho wa yona, Armscor yi kume mpfuneto wa timali eka mfumo wa R347,6 wa mamiliyoni (2006: R315,4 wa mamiliyoni) ku suka eka Mfumo hiku tirhisa Ndzawulo ya Vusirheleri (DOD).

Switatimende swa timali leswi tiyisisiweke swa Ntlawa wa Armscor swi katsa switatimende swiyenge leswi hlamuseriwaka eka nhlamuselo ya ya 10 (Vuvekisi na swiyenge). Vuvekisi eka swiyenge na vulombisi ku suka eka swiyenge leswi lamuseriwaka eka tinotsi ta 10 na 15 ta switatimende swa timali.

Tafula leri landzelaka ri ku nyika ntsengo lowu heleleke wa minxaviselano lowu ku veke na ntwanano eka Armscor na swiyenge leswi faneleke swa lembe ximali leri faneleke.

Swa lembe leri heleke hi 31 Nyenyenyana 2007 yi ya emahlweni

Ku xaviseriwa ka nhundzu eka swiyenge leswi fanaka
Ku xaviwa ka nhundzu ku suka eka swiyenge leswi fanaka
Ntsengo lowu kolotiwaka hi swiyenge leswi fanaka
Ntsengo lowu kolotiwaka swiyenge leswi fanaka
2007 2006 2007 2006 2007 2006 2007 2006
Rm Rm Rm Rm Rm Rm Rm Rm

Arm Scor Business 14,7 37,3 69,3 41,5 - - - -
Erasmusrand Properties (Pty) Ltd 0,1 - - - - -
Ndzawulo ya Vusirheleri 5,2 2,9 - - 1,5 3,0 - -
Minxaviselano yin'wana ya mabindzu leyi endliweke hi ntlawa:
Mbindzu laya lawuriwaka hi Mfumo
Mabindzu ya tiko lamakulu
(Xedulu ya 2 na 3 ya mavandla ya mfumo 122,5 106,2 1 101,9 646,1 14,3 10,0 3,7 3,4
Mfumo wa Rixaka 21,1 18,9 0,2 0,3 0,3 0,9 - -
Swipimelo swa minxaviselano leswi fambelanaka na swiyenge

Ku xavisela no xava ku suka eka swiyenge leswi fambelanaka swi endliwa eka minxavo ya ntolovelo ya timakete. Minsalo ya kahle emakumu ka lembe a yi sirheleriwangi, ku hava mintswalo naswona tihakelo ti hakeriwa hi khexe. A ku kalangi ku va na swituyisiso leswi nyikiweke kumbe ku amukeriwa swa leswi kumiweke swo fambelana na nhlango kumbe ku hakeriwa. Eka lembe leri heleke hi ti 31 Nyenyenyana 2007, ntlawa wu endle xihlawulekisi xa swikweleti swo kakanisa swa R14,0 wa mamiliyoni (2006: R4,2 wa mamiliyoni) swa mintsengo leyi ambelanaka na swiyenge.

Leswi katsiweke eka tinhlayo-nhlayo laha henhla i tihakelo ta R7,4 wa mamiliyoni (2006: R7,3 wa mamiliyoni) hi ku landza xiyimo xa ntwanano wa vukorhokeri leti hakeriweke hi Arm Scor Business eka Arm Scor, ntsengo wa R37,3 wa mamiliyoni (2006: R21,8 wa mamiliyoni) lowu hakeriweke hi Arm Scor eka Mabidzu ya Arm Scor eka nseketelo wa swa mpfuneto na hente ya R2,6 wa mamiliyoni (2006: R2,5 wa mamiliyoni) leyi hakeriweke hi Arm Scor Business eka Arm Scor.

Hi ku landza Ntirho wa Arm Scor, ku xaviwa swi endliwile hi kuyimela Ndzawulo ya Vusirheleri. Minxaviselano yi kombisiwe eka nhlamuselo ya ya 7 ya switatimende swa timali. Arm Scor Business ya na mabindzu laya landzelaka na DOD, tanihi leswi boxiweke laha hansi:

Ku xaviseriwa ka nhundzu eka swiyenge leswi fanaka
Ku xaviwa ka nhundzu ku suka eka swiyenge leswi fanaka
Ntsengo lowu kolotiwaka hi swiyenge leswi fanaka
Ntsengo lowu kolotiwaka swiyenge leswi fanaka

2007 2006 2007 2006 2007 2006 2007 2006
Rm Rm Rm Rm Rm Rm Rm Rm

Akhawunti ya Vusireleri yo Hlawuleka na yo Angarhela
890,0 474,3 - 4,5 25,7 16,9 14,8 12,9
DMD (Minxavo ya Switoko) - - 97,2 39,2 - - 47,5 13,3

Valawuri

Ku tsakela ka valawuri eka mavandla laya fanaka: A ku na ku tsakela eka swiyenge leswi paluxiweke hi Valawuri va Arm Scor.

Valawuri vambirhi va Arm Scor na Xirho xin'we xa Huvo ya Vafambisi i valawuri lava nga na switulu (ex-officio directors) va Huvo ya Valawuri ya Arm Scor Business. Mulawuri un'we hi loyi a nga na xitulu eka Tihuvo ta Erasmusrand Eiendom (Pty) Limited, Sportrand (Pty) Limited and Oospark (Pty) Limited.

Vatirhi va nkoka va vufambisi

Mahungu ya miholo eka vatirhi va nkoka va vufambisi ya boxiwa eka nhlamuselo ya ya 26.

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **125**

126 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Tinotsi

Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07 **127**

Tinotsi

128 Xiviko xa Lembe xa ARMSCOR 07

Tinotsi